

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused

RESOLUTSIOONID

Regioonide komitee

Interactio – kaugistung – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 141. istungjärk, 8.12.2020–10.12.2020

2021/C 37/01	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „Euroopa Komisjoni 2021. aasta tööprogramm“ . . .	1
--------------	--	---

ARVAMUSED

Regioonide komitee

Interactio – kaugistung – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 141. istungjärk, 8.12.2020–10.12.2020

2021/C 37/02	Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Säästvam turism ELi linnades ja piirkondades“	8
2021/C 37/03	Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „ELi maaelu taaselustamise strateegia“	16
2021/C 37/04	Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Talust taldrikule: kohalik ja piirkondlik mõõde“	22
2021/C 37/05	Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Majanduse juhtimise paketi hindamine“	28
2021/C 37/06	Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Ennetav kohanemine kliimamuutustega: võimalused ja koostoime jätkusuutlikkuse ja elukvaliteedi edendamiseks piirkondades ja kohalikes omavalitsustes – millised raamtingimused on selleks vajalikud?“	33
2021/C 37/07	Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Kliimamuutuste mõju piirkondadele: Euroopa roheline kokkuleppe hindamine“	40

2021/C 37/08	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kohaliku valitsemise ja esindusdemokraatia tugevdamine uute digitehnoloogia vahendite abil“	47
2021/C 37/09	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Ühistranspordi probleemid linnades ja suurlinnapiirkondades“	51
2021/C 37/10	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa Komisjoni aruanne ELi äärepoolseimate piirkondade uuendatud strateegilise partnerluse rakendamise kohta“	57

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – KAUGISTUNG – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
141. ISTUNGJÄRK, 8.12.2020–10.12.2020

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „Euroopa Komisjoni 2021. aasta tööprogramm“

(2021/C 37/01)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE,

võttes arvesse

- Euroopa Komisjoni 2021. aasta tööprogrammi ⁽¹⁾,
- 2012. aasta veebruaris Euroopa Komisjoniga allkirjastatud koostööprotokoll,
- komitee resolutsiooni „Euroopa Regioonide Komitee prioriteetidid 2020–2025“ ⁽²⁾,
- komitee resolutsiooni Euroopa Regioonide Komitee ettepanekute kohta seoses Euroopa Komisjoni 2021. aasta tööprogrammiga ⁽³⁾,

1. rõhutab tungivat vajadust leevendada ülemaailmse pandeemia mõju, sest nagu on märgitud komitee esimeses iga-aastases kohalikus ja piirkondlikus baromeetris, suurendab koroonaviiruse kriis olemasolevaid sotsiaalseid, majanduslikke ja territoriaalseid erinevusi;

2. toonitab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peavad olema COVID-19 järgse sotsiaal-majandusliku taastumise tegevuskava kavandamise ja rakendamise keskmes, ning toetab ELi eesmärki võtta rohe- ja digiüleminekul juhtroll. Komitee kohustub tegema tihedat koostööd asjaomaste sidusrühmadega, et võtta kokku seni COVID-19 kriisi juhtimisel saadud õppetunnid ja püüda valmistuda tulevikuks;

3. nõuab, et Euroopa Komisjon viiks läbi kiirmenetluse eesmärgiga leida Vahemere humanitaarkriisile rahuldav ja püsiv lahendus, keskendudes esmajärjekorras rändajate elu kaitsmisele, aga ka inimõiguste ja põhivabaduste austamise tagamisele. Komitee ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on valmis laiapõhjaliseks koostööks;

4. toetab seega komisjoni lähenemist kaardistada ELi poliitilised prioriteetidid iga-aastase aruande kaudu tulevikusuundade strateegilise analüüsi kohta, millesse komitee annab oma panuse kogu ELi kohalikelt ja piirkondlikelt omavalitsustelt saadud andmetega;

⁽¹⁾ COM(2020) 690 final.

⁽²⁾ COR-2020-01392-00-00-RES-TRA (ELT C 324, 1.10.2020, lk 8).

⁽³⁾ COR-2020-02622-00-00-RES-TRA (ELT C 324, 1.10.2020, lk 16).

5. jagab seisukohta, et Euroopa tulevikku käsitlev konverents peab algama võimalikult kiiresti. Komitee kui kohalike ja piirkondlike omavalitsuste hääle täielik kaasamine konverentsi kõigisse tööorganitesse võimaldaks projektil olla Euroopa kodanikele lähemal ning põhjalikumalt kaaluda vajalikke muudatusi ELi poliitikas, protsessides ja institutsioonilises raamistikus. Komitee toonitab, et kõigis konverentsiga seotud avalikes konsultatsioonides tuleb tagada maksimaalne mitmekesisus;
6. kutsub teisi ELi institutsioone üles tegema komiteega koostööd, et luua kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahendusel kodanikega peetava alalise ja struktureeritud dialoogi katsemudel, mis võiks samuti aidata parandada ELi otsustusprotsessi;
7. kordab vajadust kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused – iseäranis valdkondades, mis on suuresti nende juhtimise all – eelkõige aktiivse subsidiaarsuse nõuetekohase kohaldamise ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtete süvalaiendamise kaudu ELi poliitika kujundamisse ja rakendamisse. Komiteel on hea meel komisjoni otsuse üle suurendada komitee osalust tulevikukindluse platvormis ning ta kohustub andma oma panuse platvormi eesmärkide saavutamise valitsuste rühma ja sihtotstarbelise RegHubi allrühma kaudu. Komitee rõhutab vajadust muuta kohalik ja piirkondlik vaatenurk õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi raames toimival õigusaktide läbivaatamisel olulisemaks;
8. kordab üleskutset komisjonile jälgida partnerluslepingute ja programmide ettevalmistamisel aastateks 2021–2027 tähelepanelikult partnerluse käitumisjuhendi kohaldamist ning tagada, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kaasatakse täielike partneritena. Euroopa poolaasta juhtimine peaks olema rohkem ajendatud partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtetest, eelkõige kuna Euroopa poolaasta raames antakse suuniseid ühtekuuluvuspoliitika programmidele 2021.–2027. aastal ning taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendile;
9. hindab hoolikalt uusi omavahendeid käsitlevaid seadusandlikke ettepanekuid, eelkõige seoses nende võimaliku mõjuga kohalikele ja piirkondlikele rahandusele ja kodanikele;
10. rõhutab vajadust selgitada taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi ning ühtekuuluvuspoliitika rahastamise vastastikmõju kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning eelkõige pilguga asjaomasele rahastamisvahendile ja liikmesriikidele nõuab, et tulevased riiklikud reformi- ja investeerimiskavad töötataks välja ühtaegu nii horisontaalselt kui ka alt-üles-suunalisena, ning julgustab paljusid ELi institutsioonilisi osalejaid ja sidusrühmi osalema taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi foorumil 2021. aasta oktoobris;
11. väljendab heameelt komisjoni võetud kohustuse üle kasutada ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 ja selle kestliku arengu eesmärgi ning 2015. aasta Pariisi kokkulepet alusena ELi kestliku taastumise poliitikaraamistiku loomiseks;
12. väljendab heameelt komisjoni paketi „Eesmärk 55“ üle, kuid on Euroopa Parlamendiga samal arvamusel, et 2030. aastaks on vaja ja saab seada ambitsioonikama heitkoguste vähendamise eesmärgi. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles esitama oma paketi „Eesmärk 55“ ambitsioonika ELi kohanemisstrateegia, milles keskendutakse selgelt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kesksele rollile kliimamuutustega kohanemisel;
13. on valmis enne Glasgow's toimuvat Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 26. konverentsi (COP26) ette valmistama COP26 ühise tegevuskava, mille eesmärk on tutvustada ELi pühendumust kõigil tasanditel ning edendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli ja panust Pariisi kokkuleppes ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonis. Sellega soovib komitee rõhutada linnade ja piirkondade rolli kliimameetmete rakendamisel ja intensiivistamisel praktilise koostöö kaudu tööstuse, ülikoolide, kodanike ja mitmesuguste kogukondadega;
14. rõhutab asjaolu, et väljakuulutatud ettepanek süsinikdioksiidi piirimaksu mehhanismi kohta on tihedalt seotud heitkogustega kauplemise süsteemi läbivaatamisega. Komitee nõuab, et kolmandate riikide ja ELi ettevõtete vahel diskrimineerimise vältimiseks hinnataks hoolikalt, kuidas tasuta saastekvootide järkjärguline kaotamine mõjutab ELi energiamahukaid sektoreid;
15. jälgib hoolikalt õiglase ülemineku mehhanismi rakendamist ja teeb ettepaneku korraldada 2021. aasta teisel poolel õiglase ülemineku foorum, et teha esialgsed poliitilised järeldused selle rakendamise kohta;

16. peab vajalikuks mitmetasandilist energia- ja kliimadialoogi veelgi edendada ja laiendada see kõigile rohelise kokkuleppe valdkondadele. Komitee ärgitab tungivalt tunnustama täielikult linnade ja piirkondade rolli kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise poliitika rakendamisel ning kutsub üles looma Euroopa kliimapakti kaudu tõhusa mitmetasandilise valitsemise raamistiku. Seda silmas pidades tunneb komitee heameelt komisjoni võetud kohustuse üle esitada ühine tegevuskava rohelise kokkuleppe rakendamiseks, mis võiks sisaldada Euroopa piirkondlikku tulemustabelit, et jälgida edusamme rohelise kokkuleppe rakendamisel riigi tasandist madalamal tasandil;

17. rõhutab, et kiiresti on vaja ellu rakendada renoveerimislaiane strateegia ja kehtestada mehhanismid, et kohandada üleminekut kohalike iseärasuste ja oludega ning täita praegused lüngad rahalistes vahendites ja tehnilises suutlikkuses. Seepärast palub komitee, et nii renoveerimislaiane kui ka muude meetmete puhul antaks piirkondadele, linnadele ja kohaliku omavalitsuse üksustele laialdased võimalused otsejuurdepääsuks Euroopa fondidele;

18. tunneb heameelt komisjoni kavatsuse üle võtta kasutusele vee, õhu ja pinnase nullsaaste saavutamise tegevuskava, mis oleks keskkonnahoidliku taastekava oluline osa. Kava ja järgnevad õigusaktid peavad põhinema ettevaatusprintsipiil, mille kohaselt tuleb saastega tegeleda selle tekkekohas ja maksma peaks saastaja. Tegevuskava tuleks välja töötada ja ellu rakendada koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega selliste algatuste kaudu nagu roheliste linnade lepe. Selle eesmärk peab olema ulatusliku raamistiku loomine, tunnistades samas asjaolu, et ELi liikmesriigid ja nende olud erinevad, samuti peaks riiklikul ja kohalikul tasandil olema võimalik teha kohandusi. Kava keskmes peab olema riskipõhine lähenemisviis, et tagada meetmete võtmine seal, kus need on kõige otstarbekamad;

19. kutsub üles seadma uue ringmajanduse tegevuskava rakendamisele konkreetsed eesmärgid, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi, eelkõige jäätmetekke vältimise ja riigihangete ning avaliku ja erasektori partnerluse osas, sest need stimuleeriksid innovatsioonitehnoloogiaid ja nende levikut turul, ning kutsub üles tunnustama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste olulist rolli ringmajanduses;

20. kohustub toetama ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2030 rakendamist, uurides samal ajal kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panust tolmeldajate arvukuse vähenemise ja meie merekeskkonnale avalduva ohtliku survega tegelemisel. Komitee rõhutab maakasutuse ja põllumajandustavade ning kestliku metsamajandamise tähtsust elupaikade taastamisel ning kõigi Euroopa ökosüsteemide ja looduslike alade vastupanuvõime ja tugevuse suurendamisel. Komitee toetab Euroopa Parlamendi üleskutset komisjonile esitada õigusraamistik kohustusliku hoolduskohustuse täitmiseks ELi turule lastavate metsa- ja põllumajandussaaduste ning ökosüsteemi ohtustavate toodete tarneahelates. Samal ajal ei tohi bioressursipõhiste toodete pakkujatele panna põhjendamatu halduskoormust võrreldes fossiilsetel ressurssidel põhinevate ja sünteetiliste toodete pakkujatega;

21. kutsub üles kaasama Euroopa piirkonnad täielikult ELi strateegia „Talust taldrikule“ rakendamisse ja järelevalvesse. Komitee nõuab, et komisjon seoks rohelise kokkuleppe ja eriti bioloogilise mitmekesisuse strateegia ja strateegia „Talust taldrikule“ eesmärgid tõhusalt tulevase ühise põllumajanduspoliitika ja selle rakendamisega;

22. ärgitab ELi institutsioone kujundama maapiirkondade uuest pikaajalisest visioonist ELi maaelu tegevuskava, mis peaks tagama, et kooskõlas territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkidega on maa- ja linnapiirkondade tasakaalu põhimõtte sätestatud kõigis ELi poliitikavaldkondades, ning suurendama kohaliku ja piirkondliku tasandi osatähtsust maaelupoliitika juhtimisel;

23. peab kahetsusväärseks tööprogrammi vähest ambitsioonikust merenduse valdkonnas ning rõhutab tiptasemel meretööstuse ning tugevate ranniku- ja merepiirkondade strateegilist geopoliitilist tähtsust. Seoses sellega kutsub komitee komisjoni üles töötama välja tervikliku tegevuskava meretööstuse ja merepiirkondade toetamiseks;

24. kohustub andma panuse ELi roheliste võlakirjade standardit käsitlevasse seadusandlikku algatusse, sest see oleks väga oluline jätkusuutlike era- ja avaliku sektori investeeringute suunamiseks kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

25. toonitab vajadust tegeleda üleeuroopalist transpordivõrku (TEN-T) käsitleva määruse läbivaatamise raames piiriülese transporditaristu puuduvate ühendustega ning parandada ühenduvust äärepoolsete ja äärepoolseimate piirkondadega;

26. tunneb heameelt komisjoni võetud kohustuse üle esitada seadusandlik ettepanek platvormitöötajate töötingimuste parandamiseks. Komitee ootab samuti, et digiteenuste õigusaktis käsitletakс õiglase kaugtöö miinimumstandardeid ja digitaalõigusi tööil;

27. peab kahetsuväärseks, et hiljuti vastu võetud valge raamatu järelmeetmena ei ole kavas esitada 2021. aastal ettepanekut tehisintellekti reguleerimiseks;
28. töötab välja näitajad digiülemineku kohta kohalikul ja piirkondlikul tasandil, et seada digikümnendi 2030 eesmärgid, kiirendada digiplatvormide loomist ja luua digikümnendi järelevalvemehhanism, käsitledes ebavõrdsust ja vältides digilõhet;
29. nõuab terviklikku ELi lähenemist 5G võrkude turvalisusele ja vastupidavusele, sest lairibaühenduse ja 5G kasutuselevõtu tagamine kohalikul ja piirkondlikul tasandil nii linna- ja maapiirkondades, nagu ka mägi- ja äärepoolsetes piirkondades ja vähemarenenud piirkondades on muutumas ülioluliseks;
30. kutsub komisjoni üles tugevdama ELi tööstusstrateegia kohapõhist mõõdet, laiendama selle valdkondlikku ulatust ja tugevdama poliitilist koordineerimist ELi tasandil, eelkõige kaasates komitee ja piirkondlikud valitsused tööstusfoorumisse ja Euroopa tooraineliitu, et piirkonnad ja linnad saaksid võtta vastutuse oma tööstuse kahekordse – keskkonnahoidliku ja digitaalse – ülemineku eest ja neile tõuseks kasu selle strateegia potentsiaalset majandust mitmekesistada. Lisaks tuleks tööstus kaasata kutsehariduse ja -õppe süsteemidesse, et koostada asjakohane oskuste kompleks uute elukutsete kindlustamiseks;
31. tutvustab koos seda soovivate linnade ja piirkondadega, kuidas Euroopa teadusruumi keskused saavad aidata arendada kohapõhiseid piirkondlikke innovatsiooni ökosüsteeme, kiirendada üleeuroopalise koostöö kaudu arukat ja kestlikku majanduskasvu ning kaotada innovatsioonilõhe Euroopas;
32. arvestades, et COVID-19 pandeemia põhjustatud majanduslangus on tugevalt kahjustanud kõigi ELi piirkondade VKEsid ja teravdanud kroonilisi probleeme, nagu ebarahuldav juurdepääs rahastamisele ja maksete hilinemine, ning võttes arvesse VKEde erinevaid struktuure ja vajadusi ning erinevaid majanduslikke ja institutsioonilisi tingimusi kogu Euroopas, soovib komisjonil tugevdada VKEde strateegia kohalikkust ja piirkondlikku juhtimist. Omal poolt kohustub komitee tegema komisjoni ja äriühendustega koostööd eesmärgipärase VKE-testi edasiarendamisel ja kohaldamisel, eelkõige Euroopa ettevõtluspiirkonna võrgustiku kaudu;
33. kutsub komisjoni üles võtma arvesse kohalike ja piirkondlike sidusrühmade kogetavaid raskusi, mis ei võimalda neil ühtse turu eeliseid täielikult ära kasutada, ning ootab ühtse turu tõkete ajakohastatud aruannet ja meetmeid, mida komisjon kavatses võtta, et tagada teenuste direktiivi täielik jõustamine. Samuti palub komitee, et komisjon esitaks uue parandatud ettepaneku teenuste osutamise loa kohta;
34. kiidab heaks komisjoni rõhuasetuse õiglase majanduse paketile ja ootab Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava, mis peaks tuginema sotsiaalvaldkonna tulemustabeli ulatuslikumale empiirilisele ja poliitilisele kasutamisele. Komitee toetab samba kohalikkust ja piirkondlikku mõõdet, osaledes aktiivselt 2021. aastal Portos toimuva sotsiaaltippkohtumise eel korraldataval konverentsil. Lisaks teeb komitee komisjoniga koostööd kohalike töömesside algatuse arendamisel;
35. ootab uut tööohutuse ja töötervishoiu strateegia raamistikku. Sellega seoses kutsub komitee komisjoni üles kiirendama 2021. aastal tempot, et lõpuks saavutada algselt 2020. aastaks seatud eesmärk kehtestada 50 tööalase kokkupuute piirnormi;
36. rõhutab vajadust kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tugeva piirkondliku ja kohaliku mõõtmega sotsiaalmajanduse tegevuskava väljatöötamisse;
37. väljendab heameelt asjaolu üle, et komisjon on omakorda toetanud komitee üleskutset luua lastegarantii, mis tugevdaks laste sotsiaalset kaasatust ja heaolu ning edendaks laste õigusi;
38. ootab, et puuetega inimesi käsitlevas strateegias seatakse ambitsioonikad ja mõõdetavad eesmärgid ja et see hõlmab kõiki poliitikavaldkondi. Komitee on pühendunud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni eesmärkidele ja soovib, et Euroopa Komisjon toetaks nende rakendamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

39. märgib, et 2021. aasta tööprogrammis nähakse ette riigiabi sätete läbivaatamine üheksas eri valdkonnas, mis on kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks äärmiselt olulised. Seepärast kohustub komitee läbivaatamises aktiivselt osalema. Selle eesmärgi täitmisel tugineb komitee konsulteerimisele piirkondlike keskuste võrgustikuga ELi poliitika rakendamise läbivaatamiseks (RegHub), mis juba tegeleb üldist majandushuvi pakkuvate teenuste ja regionaalabi valdkonna raamistiku analüüsimisega;

40. tunneb heameelt paindlikkuse üle, mis loodi stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimisega, et võimaldada poliitika koordineerimise meetmete kiiret ja jõulist kohaldamist. Komitee rõhutab, et see peatamine on oluline seni, kuni avaliku sektori asutused seisavad pandeemia tõttu silmitsi erakorraliste kuludega ja kuni praeguse COVID-19 kriisi õppetunnid on korralikult omandatud ja me oleme valmis tulevasteks kriisideks;

41. peab kahetsusväärseks, et tööprogrammis puuduvad meetmed jätkusuutliku taastumise toetamiseks turismitööstuses, mis on kogu Euroopas piirkondade ja kohalike elatusvahendite seisukohalt oluline majandussektor, mida kriis on tugevalt mõjutanud. Komitee kordab, kui oluline on eraldada piisavalt rahalisi vahendeid ja sätestada koordineeritud piirkondlik lähenemisviis sektori päästmiseks ja pikaajalise Euroopa turismipoliitika väljatöötamiseks;

42. nõuab selgeid vahe-eesmärke ja vastavaid vahendeid Euroopa haridusruumi väljakujundamiseks 2025. aastaks. Komitee toetab komisjoni jõupingutusi luua ELis elukestva õppe kultuur ja hõlbustada töökohavahetust ning kutsub üles looma noorte „minimaalse kvalifikatsiooni ja minimaalsete oskuste tagatise“, mida tunnustatakse ja valideeritakse kõigis liikmesriikides ning mis tuleks saavutada isiklike õppekontode ja Euroopa lähenemisviisi raames mikrokvalifikatsiooni-tunnistuste jaoks (võttes arvesse asjaolu, et õppeprogrammi põhimõte on esmane ja kõige olulisem kõrghariduse korralduse aluspõhimõte ja jääb selleks ka edaspidi);

43. loodab komisjoniga loodud teadmiste vahetamise platvormi võimalusi täielikult ära kasutada, et edendada arukat ja jätkusuutlikku spetsialiseerumist ning toetada sotsiaalset innovatsiooni ja kaasamist ning innovatsiooni ökosüsteeme kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Komitee soovib katsetada teadmiste vahetamise platvormi ja algatuse „Teadus kohtub piirkondadega“ tegevusi makropiirkondade tasandil ning edendada innovatsioonipoliitikat ja arukat spetsialiseerumist;

44. rõhutab vajadust toetada kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ELi kandidaatriikides ja ELi naabruspoliitika partnerriikides, et aidata neil järgida ELi strateegilisi prioriteete ja vältida lõhe suurenemist, lõppeesmärgiga COVID-19 pandeemia järel paremini taastuda ja tugevdada vastupanuvõimet kogukonna tasandil;

45. tervitab komisjoni kavatsust esitada teatis uuendatud partnerluse kohta lõunanaabruse riikidega ning rõhutab Barcelona protsessi 25. aastapäeva silmas pidades vajadust tugevdada liitu Vahemere põhja- ja lõunaranniku riikide vahel. Komitee tuletab sellega seoses meelde, kui oluline on Euroopa naabruspoliitika peamise vahendina ühiste probleemide lahendamisel, ning rõhutab, et selle edu sõltub piirkondlike ja kohalike üksuste nõuetekohasest kaasamisest;

46. toetab kindlalt komisjoni võetud kohustust säilitada oma juhtroll reeglite põhineva mitmepoolsuse tugevdamisel ja seada kestliku arengu eesmärgid WTO reformi keskmesse. Komitee on seisukohal, et see algatus koos kaubanduse ja kestliku arengu peatükkide parema jõustamisega peaks aitama parandada sotsiaalseid, keskkonna- ja kliimakaitsestandardeid kolmandates riikides;

47. mõistab Ühendkuningriigiga peetavaid läbirääkimisi ümbritsevat ebakindlust, kuid on sügavalt pettunud, et 2021. aasta tööprogrammis puudub igasugune viide ELi ja Ühendkuningriigi tulevastele suhetele, arvestades Brexiti otsust ja ränka mõju paljudele ELi kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele. Seetõttu ootab komitee komisjoni ettepanekut Brexiti kohanemise reservi kohta ja nõuab, et see reserv tuleb kujundada nii, et selles ei käsitleta mitte ainult liikmesriikide tasandi majanduslikke puudujääke, vaid võetakse arvesse ka Brexiti territoriaalset mõõdet;

48. tervitab komisjoni rõhuasetust vajadusele kaitsta ELi ettevõtjaid ja ühtset turgu ebaausate kaubandus- ja konkurentsivahendite eest, eelkõige väljakuulutatud seadusandlike algatuste kaudu, mis käsitlevad võrdsete võimaluste loomist, riigihankeid ja äriühingute kestlikku üldjuhtimist. Komitee kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles jätkama läbirääkimisi jõustamismääruse, kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi käsitleva ettepaneku ja WTO mõnepoolse riigihankelepinguga seotud rahvusvahelise riigihanke instrumendi üle;

49. soovib komisjonil parandada ja tugevdada seost ühtekuuluvuspoliitika ja konkurentsipoliitika riigiabi komponendi vahel, pidades silmas õiguslikke kriteeriume, et vältida tehnilisi takistusi ja kitsaskohti, mis ei võimalda neid elemente asjakohaselt rakendada, eriti seoses Euroopa Sotsiaalfondist, Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Ühtekuuluvusfondist kaasrahastatavate meetmetega, mida riigiabi eeskirjad mõjutavad;

50. kordab vajadust kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tervishoiuliidu kujundamisse, kuna enamikus liikmesriikides on neil märkimisväärne vastutus rahvatervise valdkonnas. Selles kontekstis on komiteel hea meel komisjoni kavatsuse üle täiendada ELi raamistikku tõsiste piiriüleste terviseohtude avastamiseks ja neile reageerimiseks, sh tõhustada olemasolevate asutuste rolli ja luua Euroopa kõrgetasemelise biomeditsiinalase teadus- ja arendustegevuse amet. Komitee tervitab Euroopa tervishoiuliidu paketti, mille eesmärk on parandada riiklikku koordineerimist ELis ning olemasolevaid struktuure ja mehhanisme, et tagada ELi tasandil inimtervise ohtude korral parem kaitse, ennetamine, valmisolek ja reageerimine. Komitee kordab vajadust kaasata piirkondlikud ja kohalikud tervishoiuteenuste osutajad nendesse uutesse mehhanismidesse, mis peaksid toetama ka ravimite, meditsiini- ja haiglatarvetega varustamist. Lisaks avaldab komitee kindlat toetust ettepanekule – mis kajastab komitee ettepanekut Euroopa tervisealase hädaolukorra mehhanismi kohta – anda ELile võimalus kuulutada ELis välja hädaolukord, et sel viisil parandada koordineerimist ning võimaldada arendada, varuda ja hankida kriisis vajalikke tooteid;

51. kutsub komisjoni üles kontrollima ebaausaid riigiabitavasid, mida on rakendanud mitmed osalejad, kes kasutavad kurjasti Euroopa riigiabi ajutise raamistiku eelseid, samal ajal kui on reaalne oht mõjutada negatiivselt ühtse turu nõuetekohast toimimist. Komisjon peaks rakendama parandusmeetmeid;

52. tervitab komisjoni ettepanekut tervishoiu Euroopa andmeruumi kohta, kuid nõuab ettepaneku mõju põhjalikku hindamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil, et tagada süsteemide koostalitlusvõime ning samal ajal minimeerida haldus- ja finantskoormus;

53. kutsub komisjoni alustama dialoogi komitee ja piirkondadega, kes on huvitatud patsiendiõiguste kohaldamist piiriülese tervishoiu käsitleva direktiivi eelseisvast hindamisest;

54. kordab vajadust tagada, et tulevased ettepanekud uue rände- ja varjupaigaleppe raames järgiksid subsidiaarsuse põhimõtet ja põhineksid solidaarsusel, iseäranis kõige suurema rändesurve all olevate piirkondade suhtes. Leppes tuleks tunnustada ka kohalike ja piirkondlike omavalitsuste olulist rolli rändajate vastuvõtmisel ja integreerimisel ning teha neile oma ülesannete täitmiseks kättesaadavaks ELi otsetoetus. Ühtlasi peab komitee väga oluliseks tegeleda rände algpõhjustega ja võidelda koostöös päritolu- ja transiidiriikidega inimkaubanduse vastu. Komitee on valmis tegema koostööd, esitades kohalike ja piirkondlike omavalitsuste andmeid ning luues alalised poliitilise teabevahetuse kanalid omavalitsuste ja komisjoni vahel;

55. kordab oma kavatsust töötada koos komisjoniga ühisprojekti kallal, mille eesmärk on edendada Euroopa pühendumust kaitsta ELi väärtusi, identiteeti ja kodakondsust hariduse ja kultuuri kaudu kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Lähtudes oma prioriteetidest aastateks 2020–2025, kordab komitee üleskutset Euroopa Komisjonile rakendada eduka Euroopa kodanikualgatuse „Minority SafePack“ ettepanekuid vähemuste kaitse suurendamiseks ELis;

56. kutsub üles tagama vaba liikumise Schengeni alal, tugevdades koordineerimist kõigi piirihaldusega seotud liikmesriikide ja piirkondade vahel. ELi kodanikud hindavad kõrgelt oma liikumisvabadust, eriti arvestades piiranguid, mida nad kogesid hiljuti COVID-19 kriisi ajal, ning arvestades asjaolu, et see on nii ELi kodakondsuse lahutamatu osa kui ka Euroopa identiteedi loomise oluline element;

57. toetab kindlalt kultuuri- ja loomesektorit, mida COVID-19 kriis on tõsiselt mõjutanud, ning kutsub üles solidaarsusele majanduse taastamise etapis. Komitee soovib, et president von der Leyeni väljakuulutatud uus koosloomekeskkond „Euroopa Bauhaus“, mis on lisatud renoveerimislaine strateegiasse, sisaldaks tugevat kultuuripärandi mõõdet, milles oleksid ühendatud tulemuslikkus ja leidlikkus;

58. ootab, et komisjon tuleks välja ettepanekuga direktiivi kohta meeste ja naiste võrdse tasustamise põhimõtte tugevdamiseks palkade läbipaistvuse kaudu, ning kordab oma üleskutset komisjonile teha ettepanek võtta vastu nõukogu otsus, milles 2020.–2025. aasta soolise võrdõiguslikkuse strateegia järelmeetmena liigitatakse kõik soolise vägivalla vormid eriti ohtlikeks kuriteoliikideks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 tähenduses. Komitee kutsub lisaks komisjoni üles edendama ELi ühinemist Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perversivägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooniga (Istanbuli konventsioon aastast 2011) ja tervitab komisjoni sellekohaseid avaldusi tema 2021. aasta tööprogrammis;

59. tunneb ühtlasi suurt heameelt komisjoni kavatsuse üle esitada algatus aluslepingus osutatud kuriteoliikide loetelu laiendamiseks, et hõlmata sinna vaenukuriteod ja vaenu õhutamine haavatavate inimrühmade vastu, eelkõige rassismi, antisemitismi ja LGBTBI+ inimeste diskrimineerimise ennetamine ja selle vastu võitlemine;
60. ärgitab tungivalt Euroopa institutsioone viima läbirääkimised lõpule ja võtma vastu kavandatava määruse, mis käsitleb mehhanismi õiguslike ja haldustakistuste kõrvaldamiseks piiriüleises kontekstis ning millel on pikaajaline ja märkimisväärne positiivne mõju piiriülese koostöö tulevikule. Lisaks rõhutab komitee, et nagu käimasolev kriis veelgi selgemalt näitab, on vaja asjakohast ELi õigusraamistikku, mis võimaldaks tõhusalt luua ja hallata piiriüleseid avalikke teenuseid. Praegused raamistikud on sageli seotud suure halduskoormuse ja kuludega, mis sunnivad paljusid kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi loobuma selliste teenustega seotud plaanidest, jättes nendes piirkondades elavad Euroopa kodanikud ebasoodsasse olukorda;
61. kutsub, pidades silmas, et Euroopa Liit on juba tunnustanud äärepoolseimate piirkondade ainulaadset olukorda poliitilisel ja õiguslikul tasandil, Euroopa Komisjoni üles võtma oma tulevaste iga-aastaste tööprogrammide puhul heaks tavaks täiendada neid lisaga, mis sisaldab konkreetseid ettepanekuid äärepoolseimate piirkondade kohta asjaomaseks aastaks, ja määrata kindlaks seadusandlikud ettepanekud, mis sisaldavad konkreetseid meetmeid äärepoolseimate piirkondade jaoks. Pole oluline, kas seadusandlike ettepanekute aluseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 349 või sel on kaks õiguslikku alust või ainult üldine valdkondlik õiguslik alus lepingus, kui seadusandlik ettepanek hõlmab *de facto* äärepoolseimate piirkondade eristamist. Lisas võiks märkida ka muid meetmeid (teatised, aruanded), mis Euroopa Komisjonil on asjaomasel aastal äärepoolseimate piirkondade osas kavas;
62. kordab, pidades silmas COVID-19 põhjustatud suurt ebakindlust Euroopa Liidu äärepoolseimates piirkondades, et Euroopa Komisjon peab 2021. aasta alguses ajakohastama oma 24. oktoobri 2017. aasta strateegilist teatist „Tugevam uuendatud strateegiline partnerlus ELi äärepoolseimate piirkondadega“ (COM(2017) 623 final), esitades äärepoolseimate piirkondade sotsiaal-, majandus-, territoriaal- ja kultuurisektori jaoks uued tõhusad toetusmeetmed;
63. teeb komitee presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Komisjonile, Euroopa Parlamendile, ELi nõukogu eesistujariikidele Saksamaale, Portugalile ja Sloveeniale ning Euroopa Ülemkogu eesistujale.

Brüssel, 10. detsember 2020.

Euroopa Regioonide Komitee
president

Apostolos TZITZIKOSTAS

ARVAMUSED

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – KAUGISTUNG – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
141. ISTUNGJÄRK, 8.12.2020–10.12.2020

Euroopa Regioonide Komitee arvamused teemal „Säästvam turism ELi linnades ja piirkondades“

(2021/C 37/02)

Raportöör:	Manuel Alejandro CARDENETE FLORES (ES/RE), Andaluusia autonoomse piirkonna valitsuse turismi, läbipaistvuse, õigusküsimuste ja kohaliku omavalitsuse eest vastutav aseminister
-------------------	--

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Sissejuhatavad märkused

1. rõhutab, et **turism on oluline strateegiline sektor**, integratsioonivahend ja sotsiaal-majandusliku taastamise peamine edasiviiv jõud, mis moodustab üle 10 % ELi sisemajanduse koguproduktist ja annab tööd 26 miljonile inimesele, moodustades 6 % ELi koguekspordist;
2. rõhutab, et **transport ja liikuvus on ELi sotsiaalse, majandusliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse põhitegurid**, ja toonitab vajadust arukate ja jätkusuutlike liikuvuslahenduste järele, eriti piirkondades, mille majanduslikku arengut ohustab ainusõltuvus õhu- ja meretranspordist;
3. juhib tähelepanu töigale, et sotsiaalses, kultuurilises, vanuselises ja sissetuleku mõttes väga mitmesugused reisijad pakuvad ulatuslikke äri võimalusi paljudele ettevõtjatele alates hargmaistest ettevõtjatest kuni mikroettevõtjateni. Turismi ökosüsteem hõlmab selliseid aspekte nagu majutus, transport, toitlustus, kultuur, sport ja puhketegevus ning reisikorraldajate teenused. Sektoris tegutseb ligikaudu 2,4 miljonit ettevõtjat, kellest üle 90 % on VKEd;
4. toetab Maailma Turismiorganisatsiooni soovitusi ja suuniseid, samuti visiooni „Üks planeet“ turismi jätkusuutliku taastamise kohta ning ÜRO tegevuskava 2030 kestliku arengu eesmärkide laiendamist turismi ja transpordi valdkonnale;
5. pooldab Maailma Turismiorganisatsiooni **säästva turismi** määratlust: „Turism, milles võetakse külastajate, turismitööstuse, ümbruskonna ja võõrustavate kogukondade vajaduste rahuldamiseks täielikult arvesse praegusi ja tulevase praegust ja tulevast mõju majandusele, ühiskonnale ja keskkonnale“;
6. rõhutab, et **SARS-CoV-2 kriisist** tingitud pöördelised muutused on Euroopat rängalt tabanud, põhjustades ulatuslikke inimkaotusi ja hävitavaid majanduslikke tagajärgi, isiklike kaotusi, suuri finantsraskusi ja paljude ettevõtete pankrotistumist, **eelkõige turismi- ja transpordisektoris**;
7. tunnistab, et need raskused süvenevad ELi äärepoolseimate piirkondade puhul, mis sõltuvad suurel määral turismisektorist ning mille majanduse taastamise väljavaateid ohustab tõsiselt nende peaaegu täielik sõltuvus lennutranspordist ja võimatus kasutada muid transpordiliike;
8. rõhutab vajadust edendada säästvaid turismiteenuseid, milles võetakse arvesse Euroopa rikkalikku ajaloo- ja kultuuripärandit ning ainulaadset looduspärandit;

9. tuletab meelde turismi valdkonnaülest olemust, mille praegune kriis on esile toonud, kuna turismi vähenemine ei mõjuta üksnes selliseid sektoreid nagu majutus, toitlustus ja transport, vaid ka paljusid suure lisaväärtusega majandusvaldkondi;

10. juhib tähelepanu sellele, et Euroopa peab nii selles kui ka võimelikes tulevastes kriisides tegutsema proaktiivselt ja eesrindlikult, olles valmis kiirelt võtma vajalikke meetmeid turismisektori **kokkuvarisemise vältimiseks**;

11. tunnistab, et praegune COVID-19 põhjustatud tervisekriis on toonud esile saarepiirkondade turismi erilise haavatavuse, kuna neil on vähesed ressursid;

12. tuletab liikmesriikidele ja ELi institutsioonidele meelde, kui oluline on **eraldada piisavalt rahalisi vahendeid** sektori päästmiseks ning **pikaajalise** säästvate ja kvaliteetsele turismisektorile suunatud **Euroopa turismipoliitika** väljatöötamiseks, lähtudes keskkonnaohiust ja kliimamuutuste vastasest võitlusest;

13. on seisukohal, et tuleb tõhustada meetmeid ja leida viise turismi- ja transpordimudelite põhjalikumaks parandamiseks, tagades sotsiaalsest, majanduslikust ja keskkonnanalastest seisukohast nende täieliku jätkusuutlikkuse ning kasutades praegust **kriisi arutelude ärgitamiseks, et panna alus** turismi- ja transpordisektori edaspidisele **vastupanuvõimele ja jätkusuutlikkusele**;

COVID-19 mõju Euroopa turismi- ja transpordisektorile ning ELi majanduse taastamine ja vastupanuvõime lühikese ja keskpika perioodi jooksul: turismi- ja transpordipakett

14. rõhutab, et WTO hinnangul olid ülemaailmse turismitööstuse kahjud pandeemia tõttu 2020. aasta esimesel viiel kuul juba kolm korda suuremad kui 2009. aasta rahvusvahelise finantskriisi ajal ⁽¹⁾;

15. kutsub üles **liikmesriikide vahel** rohkem koordineerima keelude ja ohjemeetmete kehtestamist, et hõlbustada sektori taastumist, vähendada turistidele tekitatavat segadust ja soodustada reisimist; kiidab heaks Euroopa Komisjoni ja Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse jõupingutused anda objektiivset ja täpset teavet pandeemia arengust;

16. rõhutab, kui oluline on turismi taaskäivitamiseks võtta vastu ühine strateegia inimeste liikuvuse kohta ELis, mis suurendab usaldust reisimise vastu, eelkõige COVID-19 testide tegemise abil lähtekohas, st enne reisi alustamist, suurendades reisimise turvalisust ja vältides karantiiniperioode;

17. tunnustab **ELi kiiret reageerimist turismi ja transpordi päästmiseks**, eelkõige Euroopa Komisjoni teatist „Turism ja transport 2020. aastal ja pärast seda“ ning sellele lisatud soovitusi ja suuniseid – turismi- ja transpordipaketti –, mis on aidanud liikmesriikidel taastada ohutu ja vaba liikumise, taasavada sisepiirid, tegeleda likviidsuskriisiga ja taastada tarbijate usaldus;

18. kiidab heaks ka **riigiabi ajutise raamistiku majanduse toetamiseks** ⁽²⁾, mis on võimaldanud liikmesriikidel anda ettevõtetele suuremat abi; **tööhõive toetamise erakorralise rahastu (TERA)** ⁽³⁾, et toetada leibkondade sissetulekut ning säilitada ettevõtete ja majanduse tootmisvõimsus ja inimkapital; REACT-EU ⁽⁴⁾, mis võimaldab haldusasutustel muuta Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite jaotust, et tulla toime kriisi kõige kiireloomulisemate tagajärgedega; ja **Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi**, millest toetatakse turismisektori töötajaid, kes on kriisi tõttu oma töö kaotanud; ning selliseid projekte nagu veebiplatvorm „Re-open EU“ ⁽⁵⁾, mis pakub ajakohast teavet Euroopas kehtivate reisipiirangute ning rahvatervise ja julgeolekumeetmete kohta;

19. tunnustab Euroopa Komisjoni jõupingutusi jaotada sujuvamalt Euroopa ettevõtete päästmiseks **antava riigiabi suuremaid summasid** ning teeb ettepaneku, et mõned eeskirjad (sealhulgas muudetud vähese tähtsusega riigiabi eeskiri) jääksid jõusse nii kauaks, kui see on vajalik kriisist eriti rängalt mõjutatud piirkondades;

⁽¹⁾ <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.4>

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/sa_covid19_temporary-framework.pdf

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0139>

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/factsheet/2020_mff_reacteu_en.pdf

⁽⁵⁾ <https://reopen.europa.eu/en>

20. nõuab tungivalt, et kõik liikmesriigid kasutaksid **igat liiki abi**, mis on raamistiku alusel ajutiselt lubatud, et rahuldada kiireloomulisi likviidsusvajadusi ning vahetuid käibekapitali ja investeringute nõudeid ning päästa kriisi kontekstis **ettevõtteid**, keda on COVID-19 puhangu⁽⁶⁾ tõttu tabanud terav kriis, ja anda neile seeläbi võimalus tegevuse ümberkorraldamiseks ja edasiarendamiseks;

21. kiidab heaks ELi liikmesriikide vahel kokku lepitud meetmed, mis Euroopa Regioonide Komitee presidendi sõnul on näide solidaarsusest, ning märgib, kui oluline on, et ELi eelarve ja majanduse **taastekava** tehakse kättesaadavaks linnadele ja ettevõtetele kõigis Euroopa linnades, piirkondades ja asulates, et selle enneolematu kriisiga toime tulla;

22. kutsub üles tegema jõupingutusi, et saavutada tõeline partnerlus kõigi **valitsustasandite** vahel, edendades jagatud vastutust ja vältides liigset tsentraliseerimist;

23. kutsub Euroopa Komisjoni üles võtma koostöös kõigi liikmesriikidega kasutusele ELi suunised ja kontrollnimekirjad, mida kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad kasutada **katastroofide esimestel päevadel**, veel enne riiklike ja ELi meetmete võtmist; märgib, et turismi- ja transpordipaketis esitatud suunised pakuvad juba praegu suurepäraseid pidepunkte;

24. peab **turismi- ja transpordipaketi** meetmeid oluliseks esimeseks sammuks, mille eesmärk on parandada kohalike reisisihtkohtade suutlikkust reageerida pandeemiate uutele lainetele ja muudele võimalikele katastroofidele, mis võivad sektori vastupanuvõime proovile panna;

25. on seisukohal, et pandeemia tõttu on kiireloomulised uued strateegiad, mis toetavad hotelli-, restorani- ja toitlustusteenuste sektorit, ning turismitegevuse arendamine kohalikul tasandil, nagu maaturism, kohalik gastronoomia ja kohalikud traditsioonid. Suundumused on muutunud üleilmsel tasandil ning väiksemad turismi piirkonnad ja eraldatud sihtkohad, kus perekonnad ja väiksemad rühmad saavad ohutult reisida, on muutunud atraktiivsemaks. Selleks et turism järgmise kahe-kolme aasta jooksul ellu jääks, tuleb Euroopa turistid suunata Euroopa sihtkohtadesse;

26. rõhutab, et **kulud, mis tulenevad COVID-19ga seotud ettevaatusabinõudest ühistranspordi valdkonnas**, võiks lisada teenuste hankelepingutesse, vältides sellega suurte rahaliste lisatasude ülekandumist transpordi eest vastutavale üksusele, milleks on sageli kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;

27. väljendab toetust **viisavabaduse järkjärgulisele rakendamisele** pikas perspektiivis, et suurendada kolmandatest riikidest saabuvate külastajate arvu ja julgustada turiste Euroopasse tagasi pöörduma;

28. loodab, et edaspidi antakse Euroopa ametiasutustele ja piirialadele enne teada liikmesriikide ametiasutuste otsustest reisikeelude ja piiride ajutise sulgemise kohta, et parandada koordineerimist ja tagada õigeaegne juurdepääs teabele;

29. toetab kindlalt Euroopa majanduse taastekava, et aidata hüvitada COVID-19 pandeemia põhjustatud majanduslikku ja sotsiaalset kahju, alustada Euroopa majanduse taastamist ning säilitada ja luua töökohti;

Vajadus võtta meetmeid turismi säästvamaks muutmiseks

30. märgib, et turism on olnud viimastel aastatel üks kiiremini kasvavaid majandusharusid ning et see kasv on toonud esile **raskused kestliku arengu** majandusliku, keskkonnavalase ja sotsiaalse mõõtme **tasakaalustamisel**;

31. kiidab heaks komisjon teatiseid „Euroopa kui maailma soosituim turismisihikoht – uus Euroopa turismi tegevuskava“ (2010) ja „Euroopa ranniku- ja mereturismi majanduskasvu ja töökohtade strateegia“ (2014);

32. märgib, et turism seisab nüüd silmitsi **uute, suurt mõju avaldavate probleemidega, millega tuleb tegeleda**: kliimamuutused, suurenev ülekoormus, ülemäärane surve taristule ning vee- ja energiatarbimisele ja keskkonnaseisundi halvenemine, millega tuleb tegeleda esmajärjekorras ja kiiresti, identiteedi kaotamine ja kohalike kogukondade autentsuse eiramine;

⁽⁶⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1587137448000&uri=CELEX:52020DC0112>

33. märgib, et turism võib olla näitlik tegevusala ökoloogilisel üleminekul, mis on välja kuulutatud rohelises kokkuleppes, et muuta Euroopa 2050. aastaks esimeseks kliimaneutraalseks maailmajaoks, kohandades majanduse digiajastule ning edendades võrdõiguslikkust ja sotsiaalset kaasatust, ning kutsub ELi institutsioone ja liikmesriike tungivalt üles võtma meetmeid nende eesmärkide saavutamiseks;

34. tunnistab, et neid eesmärke on võimalik saavutada vaid siis, kui need rajatakse kindlale alusele, milles määratakse täpselt kindlaks turismisektori tõeliselt kestliku arengu saavutamise ulatus, kohustused ja mõju. Seda peab täiendama kindel kohustus tagada selle rakendamine;

Transpordiliigid turismivaldkonnas

35. tuletab meelde, et **turism** koosneb paljusid sidusrühmi hõlmavast keerukast väärtusahelast, millel on **otsene seos reisijateveoga**;

36. tuletab meelde vajadust liikuda turismisektoris edasi, et muuta ringmajandus selles valdkonnas reaalsuseks;

37. märgib, et ÜRO ja Rahvusvahelise Transpordifoorumi hinnangul suureneb turismiga seonduva transpordiga seotud CO₂ heide 2030. aastaks ligikaudu 25 % võrra;

38. tunnistab seetõttu vajadust uurida ning kehtestada ja rakendada Euroopa linnade ja piirkondade ühendatuse parandamise viise, eelistada vähem saastavaid võimalusi ja uurida ühendvedude parandamise võimalusi kooskõlas rohelise kokkuleppe lõppeesmärgiga, ning väljendab heameelt selle üle, et Euroopa Komisjon esitas 2020. aasta **säästva ja aruka liikuvuse strateegia**;

39. soovib tungivalt, et ELi liikmesriigid pingutaksid ühiselt selle nimel, et tegeleda kiiresti säästvate transpordialternatiivide puudumise probleemiga, ning investeerima pikamaarongiliinide, sealhulgas öörongide arendamisse ja propageerimisse, muutes vähese CO₂ heitega reisid atraktiivsemaks võimaluseks;

40. toetab **lennuettevõtjatele antava avaliku sektori toetuse sidumist** lennuettevõtjate kohustusega saavutada **saasteainete heitkoguste vähendamise** eesmärgid;

41. märgib, et sama kohustust tuleks edendada **eri transpordiliikide** puhul nii maanteetranspordis kui ka meretranspordis, pöörates eritähelepanu kruisilaevadele nende suure keskkonnamõju tõttu;

42. peab kahetsusväärseks, et võrreldes lennundusega on **toetus busi- ja raudteetranspordile** (kohaliku ja piirkondliku transpordi põhiliigid) väiksem, suurendades survet kõige säästvamate transpordiliikide rahastamisele; nõuab tugevat pühendumust suurendada raudteetranspordis säästliku liikuvuse võimalusi kogu Euroopas, tuletades meelde, et Euroopa Komisjon on seadnud 2021. aasta eesmärgiks **suurendada raudteesektori panust säästvasse turismi** ELis;

43. juhib tähelepanu sellele, kui oluline on Euroopa rohelises kokkuleppes ja uues säästva liikuvuse strateegias ettenähtud õhu- ja meretranspordi CO₂ heidet käsitlevate tulevaste meetmete rakendamisel hinnata nende mõju ELi äärepoolseimatele piirkondadele, mille majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus nii oma kodanike liikuvuse kui ka majandusarengu seisukohast sõltub suuresti õhu- ja meretranspordist;

44. rõhutab vajadust **rahalise toetuse järele, et võimaldada ühistranspordiettevõtjatel**, kelle tulud on järsult vähenenud, arendada välja säästvam transpordipark, mis koosneb heiteta ja vähese heitega sõidukitest;

45. väljendab huvi tegeleda **algatustega, mis seovad rongireisid kultuuriavastuste ja turismiga** pärast kriisi, töötada välja #DiscoverEU kava ning teha tihedat koostööd ELi piirkondade esindajatega, edendamaks raudteeturismi võimalusi Euroopa raudteeaastal 2021 ja ka pärast seda;

46. juhib tähelepanu sellele, kui oluline on **tunnustada EuroVelo jalgrattateid** (?) **veel ühe üleeuroopalise transpordivõrguna** lisaks olemasolevatele maanteedele, raudteedele ja siseveeteede võrgustikele. See toob kaasa ohutuma, otsesema, ühtsema ja ühendatud jalgrattataristu, millest saavad kasu kõik jalgratturid ja mis hoogustab märkimisväärselt jalgrattaturismi;

(?) Euroopa võrgustik, mis koosneb 17 pikamaa jalgrattamarsruudist, mis läbivad ja ühendavad kogu Euroopat.

Mõju looduskeskkonnale

47. on mures selle pärast, et globaalne soojenemine võib vähendada teatavate turismisihtkohtade atraktiivsust või isegi ohustada kohalike inimeste elatist, ning kinnitab taas oma otsustavust **võidelda** õigel ajal ja teaduse viimaseid arenguid arvesse võttes **kliimamuutuste vastu** Euroopa Regioonide Komitee arvamustes esitatud algatuste ja poliitikameetmete abil;

48. tuletab meelde, et see võitlus on otsustava tähtsusega merepinna tõusust mõjutatud ranniku- ja saarepiirkondade ning lumepuuduse tõttu kannatavate suusakuurortide ning metsatulekahjudest, üleujutustest ja lumetormidest räsitud piirkondade jaoks ⁽⁸⁾;

49. leiab, et turism võib aidata oluliselt kaasa Euroopa **ringmajanduse** eesmärkide saavutamisele, ning nõuab, et piirkonnad ja linnad osaleksid arutelus selle üle, kuidas edendada tegevuskava elluviimist kohapeal;

50. soovib turismi- ja transporditööstusel suurendada **kliimanutraalsete toodete** pakkumist puhta energia kasutamise, rohkem raudtee- kui maanteetranspordi kasutamise ning vihmavee ja olmereovee ringlussevõtu protsesside kaudu ⁽⁹⁾, mis vähendavad märkimisväärselt veevarustusvõrgust pärineva joogivee nõudlust, ning jäätmete ringlussevõtu kaudu, ja soovib neid protsesse süstemaatilisemalt kasutada;

51. juhib tähelepanu vajadusele pakkuda **suuremat toetust jalgrattaturismile**, mis toob kasu kohalikule majandusele, kuna see võimaldab väisata piirkondi, mida tavapärase turismi käigus ei külastata. Lisaks parandab selleks vajalik taristu kohalike elanike ühendatust, aidates tagada kohalike kogukondade pikaajalise jätkusuutlikkuse;

52. toetab merendus- ja kalandusajade peadirektoraadi ja ühenduse European Boating Industry romulaevade teemalise töörühma töö jätkumist, et koostada ELi ühine teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskava laevaehitusmaterjalide ringlussevõtu suurendamiseks;

53. juhib tähelepanu sellele, kui oluline on edendada rannikualadel säästvat mereturismi, mis tõhustaks merekeskkonna seiret ja kaitset. Komitee leiab, et **navigeerimine, tuule- ja lainesport, sukeldumine ja veespordialad üldiselt** pakuvad suurt potentsiaali teaduse, keskkonnateadlikkuse, ookeanide kaardistamise ja keskkonnaprobleemide uurimise jaoks;

54. rõhutab **turismi tähtsust maaelu arengus**, mida ei tohiks enam tõlgendada üksnes põllumajanduse arengu seisukohast, vaid seda peaks käsitama tootmise seisukohalt mahajäänud ja väheväärtuslikke põllumajandusmaid hõlmavate, kuid siiski keskkonna, maastiku ja elurikkuse kaitse mõttes oluliste vähem arenenud maapiirkondade edendajana. Selleks peaksid ELi institutsioonid nõuetekohaselt integreerima turismi ja selle võimalused elurikkuse strateegiasse, strateegiasse „Talust taldrikule“, uude ühisesse põllumajanduspoliitikasse ja Natura 2000 võrgustikku ning maapiirkondade pikaajalisse visiooni;

55. peab oluliseks edendada säästvat turismi, millel on piirkondade jaoks suurem lisaväärtus, lisades turismivõimalustesse nn nullkilomeetritooted, samuti vajadust edendada loodus- ja kaitsealasid ning taeva potentsiaali turismiressursina (astroturism);

56. juhib tähelepanu sellele, kui oluline on kasutada 5G-l, asjade internetil, tehisintellektil ja suurandmetel põhinevat digitehnoloogiat, et osutada suure lisaväärtusega uuenduslikke, säästlikke ja laiendamiskõlblikke arukaid turismiteenuseid, mis suudavad pakkuda uusi, tõhusamaid, kättesaadavaid ja kaasavaid turismimudeleid, mida laiendatakse kõigile piirkondadele ja iseäranis maapiirkondadele, ning et kõnealustes piirkondades oleks olemas telekommunikatsioonitehnoloogia, et tagada piisav ühenduvus;

Sotsiaalne ja majanduslik mõju ning vajadus vältida turismi tajumist probleemina

57. tuletab meelde, et turism ja eelkõige **ületurism** (mis ületab sihtkoha füüsilise, ökoloogilise, sotsiaalse, majandusliku, psühholoogilise või poliitilise suutlikkuse ⁽¹⁰⁾) mõjutab samamoodi nagu kogu inimtegevus sotsiaalset keskkonda, milles tegevus toimub;

⁽⁸⁾ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/et/document.html?reference=EPRS_BRI\(2017\)603932](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/et/document.html?reference=EPRS_BRI(2017)603932)

⁽⁹⁾ <https://ec.europa.eu/environment/emas/takeagreenstep/pdf/BEMP-5.7-FINAL.pdf>

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi hiljutises uuringus leiti, et 105 Euroopa Liidu sihtkohta võivad ületurismi tõttu kannatada. Vt [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU\(2018\)629184_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU(2018)629184_EN.pdf).

58. rõhutab vajadust vältida ületurismi negatiivset mõju, mis suurendab ummikuid, survet taristule, energia- ja veenõudlust, keskkonnaseisundi halvenemist, ajalooliste paikade ja mälestiste kahjustumist, identiteedi ja autentsuse kadumist ning kohalike elanike elukalliduse tõusu, rääkimata nende vahel süvenevast ebavõrdsusest; leiab, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid peaksid kiiremas korras kaaluma meetmeid ja algatusi, et vältida ületurismi negatiivset mõju;

59. rõhutab, et turismi edendamine ja arendamine maapiirkondades võib olla majandusarengu ja jõukuse loomise allikas, aidates meelitada ligi uusi elanikke või peatada rahvaarvu vähenemine rahvastikukao all kannatavates piirkondades;

60. soovib rakendada naiste toetamise ja võimendamise poliitikat. Naistel on oluline roll turismiettevõtete säilitamisel, sest rahvastiku vähenemise vastu võitlemine sõltub peamiselt neist. Nende tööalase konkurentsivõime tagamine on elanikkonna säilitamiseks hädavajalik. Selleks tuleb hinnata nende vajadusi, pakkuda neile suutlikkuse suurendamise vahendeid ja parandada nende konkurentsivõimet sihipärase koolituse kaudu;

61. märgib, et osa turismimudeleid, mis põhinevad odava transpordi ja massireiside laialdasel kasutamisel, soodustavad ületurismi. Samal ajal tehakse sotsiaalmeedias ja vastastikuse teabevahetuse platvormidel sihtkohtadele ülemäära reklaami; kutsus seega üles pidama arutelusid turismi kasvu ja kvaliteedi üle;

62. märgib, et konkurentsivõimelist ja säästvat turismi edendavate Euroopa piirkondade võrgustiku (**NECSTouR**) **deklaratsioon „Paremad kohad elamiseks, paremad kohad külastamiseks“** on võrdlusalus, mis näitab, et turismi- ning materiaalse ja vaimse kultuuripärandi sektorid saavad teha tihedat koostööd Euroopa kodanike ja kultuuripärandi hüvanguks;

63. juhib tähelepanu sellele, et **turismi tuleks käsitleda kui osa lahendusest, mitte kui probleemi**, ning toob seetõttu esile vajaduse sõnastada ettepanekud uute algatuste kohta, mis erinevad juba olemasolevatest, ja anda juba toimivatele otsustavam tuge. Seepärast rõhutab komitee vajadust reguleerida uusi turismi pakkumise viise ja koostöömajanduse platvormi koostöölase ausa konkurentsi kriteeriumidega, tugevdada kontrolli- ja inspekteerimissüsteeme ning tagada osutatavate teenuste kvaliteet ja seaduslikkus ühises vaba ettevõtluskonkurentsi raamistikus, säilitades samal ajal kohapealse elanikkonna pärandit, kultuuri, identiteeti ja elukvaliteeti;

64. märgib sellega seoses, kui kasulik on **levitada säästva turismi parimaid tavasid, strateegiaid ja metoodikaid**, mis on välja töötatud mitmesugustes Euroopa programmides, nagu PANORAMED, MED Horizontal projects ja MITOMED+ ning WINTERMED, et edendada nende kasutegurit ja korratavust;

65. teeb seepärast ettepaneku jätkata **Euroopa aruka turismi pealinna auhinna** väljaandmist;

Digiüleminek ja andmed ning nende kasulikkus meetmete seire- ja jälgimissüsteemi loomiseks

66. rõhutab **märkimisväärseid muutusi turustuskanalites ja turismi tarbimise viisis**, mis on võimaldanud paljudel ettevõtetel jõuda otse oma klientideni, kuid väikeettevõtted ei ole seda võimalust piisavalt ära kasutanud;

67. juhib tähelepanu sellele, et **teave moodustab turismi põhialuse**, mida kasutatakse selle sektori murrangulisemates algatustes;

68. märgib, kui oluline on WTO algatus „**Statistiline raamistik turismi säästvuse mõõtmiseks**“⁽¹⁾, mis hõlmab majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid aspekte;

69. rõhutab, et andmete üksikasjalikkus, kvaliteet, tõlgendamine ja õige kasutamine **mõjutab otseselt** COVID-19 kriisi lahendamiseks võetavate **poliitikameetmete tõhusust** ja kliimaneutraalse Euroopa poole püüdlemist;

⁽¹⁾ <https://www.unwto.org/Measuring-Sustainability-Tourism>

70. on mures turismi majanduslikku mõju käsitlevate **andmete ühtlustatuse ja killustatuse** pärast, mis kahjustab süsteemsete otsuste tegemist turismisektori ja transpordi toetamiseks;

71. rõhutab, et ametlike andmete põhjal ei ole võimalik anda piisavalt kiiret teavet praeguse olukorraga toimetulekuks, mistõttu on **piirkonnad ja linnad pidanud kasutama muid mõõtmismehhanisme**, mis ei ole veel ametlikesse andmetesse integreeritud;

72. väljendab heameelt selle üle, et Euroopa Komisjon jõudis 2020. aasta märtsis **koostöömajanduse platvormidega kokkuleppele** ⁽¹²⁾ avaldada põhiandmed turismimajutuse kohta, ning kutsub komisjoni üles ühiselt uurima näitajaid, et määratleda turismisektori jaoks majanduse taastamise strateegiad;

73. tuletab meelde, et koostöömajanduse platvormid suurendavad kohalikke eluasemekulusid, sest eluruume üüratakse kohalike elanike asemel reisijatele. Hoolimata Euroopa Kohtu otsusest ei ole koostöömajanduse platvormid lihtsad teabepakkujad. Komitee kutsub seetõttu Euroopa Komisjoni üles võtma vastu õigusaktid, et anda kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele võimalus reguleerida selliste platvormide tegevust oma territooriumil, tagamaks, et neile kehtivad samad suvise väljäärimise haldusekirjad nagu traditsioonilistele teenusepakkujatele;

74. juhib tähelepanu vajadusele luua **standarditud vahendid**, millest linnad ja piirkonnad ning ettevõtlussektor saavad lähtuda sellise kestlikuma poliitika elluviimisel, mis on integreeritud uude Euroopa statistikaprogrammi, ning mis tugevdaksid **majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaseiret turismivaldkonnas**. Komitee juhib samuti tähelepanu vajadusele hõlbustada andmete juurdepääsu ning parandada nende ajakohasust ja ühendamist ning luua ühtlustatud kaardistamissüsteem;

75. soovib luua õigusraamistiku turismi **satelliitarvepidamise** loomiseks ja avaldamiseks igas ELi liikmesriigis;

76. nõuab, et **NUTS 3. tasandil** kogutaks paremini andmeid turistide ja matkajate arvu ning muude uute majutusvormide ja transpordiliikide kohta ning et see hõlmaks piirkondlikku jaotust ja majutusstatistika kohaseid peamisi kohalikke sihtkohti;

77. soovib võtta **vee-, õhu- ja energiastatistika arvestuses** kasutusele mõõtmissüsteemi, et jälgida turismisektori, sealhulgas turismitööstuse ja selle iseloomulike toodetega seotud veetarbimist ja heidet;

78. kutsub Eurostati üles uurima põhjalikumalt **suurandmed kui** turismistatistika **allikat**, võttes arvesse probleeme, mis on seotud nende kogumise, sõltumatuse, usaldusväarsuse, juurdepääsu, kvaliteedi ja kättesaadavusega aja jooksul;

79. nõuab **ületurismi probleemi analüüsimist**, lisades sissetuleku- ja elamistingimuste uuringutesse kvalitatiivsed andmed selle kohta, kuidas elanikud turismi suhtuvad, samuti turismi mõju käsitlevatesse kiirhinnangutesse ja Euroopa Komisjoni koostatud aruandesse „Elukvaliteet Euroopa linnades“;

80. soovib jätkata meetmeid, et rakendada ja optimeerida Euroopa Komisjoni viimastel aastatel tehtud ulatuslikku tööd, nagu Euroopa **turisminäitajate süsteem (ETIS)**, **turismivaldkonna digiüleminekut ja turvalisust käsitlev aruka spetsialiseerumise platvorm** ⁽¹³⁾ (S3) ning **Tourism of Tomorrow Lab**;

81. kutsub Euroopa Komisjoni ja Euroopa Parlamenti üles lisama järgmise **Euroopa statistikaprogrammi** seiresüsteemid ja vahendid, mis on rohkem suunatud piirkondade ja linnade konkreetsete vajaduste rahuldamisele, võimaldades rakendada turismipoliitika nõuetekohast seiret;

Vajadus tunnustada turismi uuesti kui olulist ELi poliitikavaldkonda, võttes arvesse selle panust ja kasvupotentsiaali ning suuremat pühendumust kestlikule arengule

82. loodab, et praegune kriis on härekell, mis innustab Euroopa Komisjoni püüdlema laiaulatuslikuma Euroopa turismipoliitika poole keskkonna, majanduslikul ja sotsiaalsel tasandil;

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_194

⁽¹³⁾ <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/tourism>

83. kiidab heaks Euroopa Komisjoni algatuse korraldada **Euroopa turismiteemaline tippkohtumine**, et koostada säästva, innovatiivse ja vastupanuvõimelise Euroopa turismi ökosüsteemi tegevuskava 2050. aastani („Euroopa turismi tegevuskava aastani 2050“), kuhu on aktiivselt kaasatud piirkonnad;
84. on valmis korraldama **sidusrühmade konverentsi, kus osalevad avaliku ja erasektori ametiasutused**, et jagada kogemusi selle kohta, millise tee on eri sihtkohad taastumiseks valinud ja milline saab ELi turism olema tulevikus;
85. loodab, et Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjon ühendab komiteega jõud, et püüelda **tugeva ELi turismipoliitika** poole;
86. teeb ettepaneku korraldada **Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjoni ning komitee NATi komisjoni ühiskoosolek**, et arutada mitmeaastase finantsraamistikku 2021–2027 üle käivate arutelude raames ELi turismipoliitika tulevikku pärast COVID-19 kriisi;
87. ootab huviga tihedat koostööd **Euroopa Parlamendi turismi töörühmaga** ja nõuab enda täielikku kaasamist sellesse rühma, et teha aruteludes kuuldavaks kohaliku ja piirkondliku tasandi hääl;
88. kordab, kui oluline on, et liikmesriigid ja nende piirkondlikud ametiasutused lisaksid turismiprioriteedid oma 2020. aasta järgsetesse **rakenduskavadesse**, et edendada juurdepääsu Euroopa rahalistele vahenditele turismiprojektide rahastamiseks;
89. juhib tähelepanu sellele, et **VKEdel ja sihtkohtadel on praegusele rahastamismehhanismile raske juurde pääseda, ning teeb ettepaneku luua konkreetsed vahendid** (ühtne kontaktpunkt või veebipõhine vahend), mis on seotud Euroopa fondide korraldusastutustega, et hõlbustada taotluste esitamist ja töötlemist;
90. soovib Euroopa Regioonide Komiteel tugevdada **koostööd Maailma Turismiorganisatsiooniga** vastastikuse mõistmise memorandumi ja ühiste tegevuskavade väljatöötamise kaudu;
91. palub nõukogul kutsuda Euroopa Regioonide Komiteed ning selle kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi osalema **nõukogu turismiteemalistes töörühmades ja koosolekutel**;
92. teeb ettepaneku sõnastada rohelise kokkuleppe ja ÜRO 2030. aasta tegevuskavaga kooskõlastatud uus **Euroopa säästva turismi raamistik**, milles võetakse arvesse asjaomaseid piirkondlikke strateegiaid ning mis hõlmaks mitmesuguseid praegusi ja võimalikke tulevasi poliitikameetmeid, näiteks turismisektori digiülemineku toetamine, arukate turismisihtkohtade edendamine, CO₂ heite vähendamine, ringmajanduse edendamine, kaasava ja jõukohase turismi edendamine, maapiirkondade rahvastikukao pidurdamine, kaasava juhtimise ning avaliku ja erasektori partnerluse parandamine;
93. kutsub Euroopa Komisjoni üles analüüsima üksnes **säästva turismiga tegeleva peadirektoraadi** ning tekitama sarnast huvi ka Euroopa Parlamendis, et too kaaluks säästva turismi erikomisjoni loomist oma institutsioonis.

Brüssel, 10. detsember 2020.

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi maaelu taaselustamise strateegia“

(2021/C 37/03)

Raportöör: Enda STENSON (IE/EA), Leitrimi krahvkonnavolikogu liige**POLIITILISED SOOVITUSED**

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Sissejuhatavad märkused

1. märgib, et maapiirkonnad ja vahepealsed piirkonnad moodustavad 88 % ELi territooriumist, seal elab 55 % ELi elanikkonnast, toodetakse 43 % kogulisandväärtusest ja asub 56 % töökohtadest. Lisaks märgib komitee, et maapiirkonnad ei ole ühetaolised, vaid mõnda neist mõjutavad suured demograafilised probleemid (nt rahvastikukadu, vananev elanikkond), mis pärsivad nende majanduslikku ja sotsiaalset arengut. Seega on maapiirkondade areng komitee jaoks äärmiselt oluline teema ning see on ka tähtis vahend Lissaboni lepingus sätestatud territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärgi saavutamiseks;

2. rõhutab, et maapiirkondade uus pikaajaline visioon tuleks muuta konkreetseks poliitiliseks raamistikuks – maaelu tegevuskavaks. Maaelu tegevuskavas tuleks esitada integreeritud poliitikameetmete kogum, mis annab maakogukondadele võimaluse ja pädevuse muuta eelisteks sellised väljakutsed nagu CO₂ heite vähendamine, kliimamuutused, digiüleminek, loodusvarade aktiivne majandamine, säästev liikuvus ning õiglased töö- ja sissetulekuvõimalused, põlvkonn vahetus, uute rändajate lõimimine ja sotsiaalne innovatsioon;

3. toonitab, et maaelu tegevuskava peaks

- tagama maa- ja linnapiirkondade vastastikku kasulike sidemete lõimimise kõigisse ELi poliitikameetmesse kooskõlas territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkidega, kasutades maksimaalselt ära maa- ja linnapiirkondade suurt vastastikust sõltuvust;
- mitmekesistama lähtepunkte ja lisama maaelu aspektid kõigisse ELi poliitikavaldkondadesse. Maapiirkondade vajadused ületavad kaugelt maaelu arengu poliitika abil saavutatava, kuid praegu ELi poolt pakutavast rahastamisest ei piisa ei kvantitatiivselt ega kvalitatiivselt;
- ühtlustama erinevaid eeskirju ja hõlmama Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi uuesti ühissätete määrusesse, et julgustada ja lihtsustada mitmest allikast rahastatavaid projekte maapiirkondades, mis ei ole tingimata seotud põllumajandusega;
- jälgima ELi kulutusi, kasutades maapiirkondadele avalduva mõju hindamise lähenemisviisi;
- andma uue mõtte linna- ja maapiirkondade tüpoloogiale, et parandada toetuse suunamist;
- suurendama kohaliku ja piirkondliku tasandi rolli maaelupoliitika arendamisel ja juhtimisel. Suurendada tuleb kohalike tegevusrühmade osalemist sellise juhtimise rakendamisel, sest nemad suudavad piirkondi esindada ja teostada arengupoliitikat, mis on kohandatud hõredalt asustatud ja demograafiliste probleemidega piirkondade vajadustele ja nõudmistele, kaasates maapiirkondade sidusrühmad ja kodanikud selliste alt üles suunatud algatuste kaudu nagu LEADER / kogukonna juhitud kohalik areng;
- võitlema rahvastikukao ja sotsiaalse tõrjutuse vastu muu hulgas arukate külade algatuse, biomajanduse ja sotsiaalse innovatsiooni edendamise ning digitaalse lõhe kaotamise abil;

4. rõhutab, et tõeline maapiirkondade taaselustamise tegevuskava tuleb koostada eesmärgiga hõlmata järgmisi aspekte: toetus kestlikele ja elujõulistele maakogukondadele, toetus ettevõtlusele, haridusele, koolitusele, tööhõivele ja töökohtade loomisele, kohalikele demograafilise olukorrale kohandatud linnaareng, paremad digitaalsed ja taristuühendused ning juurdepääs avalikele teenustele (tervishoid, haridus, õigus jne), ressursside jätkusuutlik kasutamine, maaturismi potentsiaali maksimeerimine tervislikes ja eripalgelistes looduslikes piirkondades ning maapiirkondade loovuse ja kultuurilise potentsiaali kasutamine;

5. rõhutab, et kogu Euroopas on kultuuriline ja bioloogiline mitmekesisus tihedalt seotud ja need moodustavad üheskoos piirkondade ainulaadse identiteedi ning nende tugevam sidumine aitab kaasa Euroopa Liidu kestliku arengu eesmärkide saavutamisele. Vaja on põhjalikumat arusaamist, kuna traditsioonilised ökoloogilised teadmised ei sisaldu maaelu arengu strateegiates ja loodusdirektiivides. Inimese ja looduse vaheline side tuleb esile tuua biokultuurilise mitmekesisuse kontseptsiooni kaudu, mis on oluline identiteedielement. Euroopa piirkondade rikkalik looduskapital on majanduse jaoks keskse tähtsusega ning aitab märkimisväärselt kaasa ELi kestliku arengu ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide saavutamisele. Kohalikud kogukonnad ja nende maa, rikkalikud traditsioonilised ökoloogilised teadmised ja keskkonnasõbralikud tehnoloogiad on omavahel tihedalt seotud. Neid elemente leidub kogu Euroopas isegi tänapäeval, kuid need vajavad ühiskonna kõigil tasanditel paremat sidumist ja tunnustust;

6. rõhutab, et praegune pandeemiakriis on paljastanud ja teravdanud maapiirkondade ees seisvate paljude pikaajaliste ohtude mõju ning suurendanud maapiirkondade taaselustamise pakilisust kõigis Euroopa Liidu piirkondades. Maapiirkondi, väikelinna ja külasid hukutab muu hulgas põllumajandustoodete nõudluse vähenemine, mis on tingitud turismi- ja majutussektori tegevuse seiskumisest, suutmatust hankida üliolulisi hooajatöölisi, tugev sotsiaalne eraldatus ja suhteliselt suurem haavatavus pandeemiast väikeste regionaalhaiglate piiratud võimaluste tõttu;

7. märgib, et pikemas perspektiivis võib pandeemia muuta tarbimis- ja tootmismustreid, kaugtöö harjumusi, elukvaliteedi tähtsust ja liikuvuse vorme, mis võivad pakkuda uusi võimalusi maapiirkondade kestlikuks majanduskasvuks, seda eeskätt suurlinnapiirkondade lähistel asuvates hea ühendusega piirkondades. Tootmisahelate ümberpaigutamise ümberhindamine võib mõnes maapiirkonnas samuti avada uusi võimalusi;

8. märgib, et ELi maapiirkondadel on suur potentsiaal leida lahendusi praegustele ja esilekerkivatele probleemidele. Maapiirkonnad annavad märkimisväärse panuse kestliku arengu eesmärkide ja Euroopa rohelise kokkuleppe saavutamisse, reageerides kliimamuutustele, elurikkuse kadumisele ja majandussurutisele, samuti pakkudes meetmeid kasvuhoonegaaside mõju vähendamise, CO₂ kogumise (sidumise) ja biotoopide valdkonnas ning majanduslikke võimalusi kestliku toidutootmise ja taastuva energia vahendusel, ehkki tuleb tunnistada, et just linnapiirkondades peab rohkem tähelepanu pöörama kasvuhoonegaaside heitest tuleneva reostuse vähendamisele;

9. soovib territoriaalse ühtekuuluvuse ning linna- ja maapiirkondade vahelise tasakaalu vaimust lähtuvalt, et kõigi Euroopa poliitikameetmete ja ressursside puhul on oluline tagada kooskõla kolme aluspõhimõttega, milleks on:

- **samaväärsed** elamistingimused maa- ja linnapiirkondades, mis tuleks aluspõhimõttena lisada kõigisse Euroopa poliitikameetmetesse;
- **võrdsed õigused** kõigile, olenemata sellest, kas nad elavad linnas või maal (vrd põhiõiguste harta);
- **võrdsed võimalused** seoses vahendite ja tavadega kõigi osalejate ja territooriumide jaoks, kasutades eelkõige vahetusi ja jagatud pädevusi, et korvata maapiirkondade erivajadusi;

Maaelu arengu poliitika rahastamine

10. nõuab, et järgmisel programmitöö perioodil arvestataks paremini maapiirkondadega, suurendades selleks EAFRD rahastamise taset ning tagades, et kõigis ELi poliitikavaldkondades pööratakse asjakohast tähelepanu maaelu arengule laiemalt ega keskendutaks üksnes põllumajandusega seotud küsimustele;

11. nõuab maaelu arengu suuremat rahastamist Euroopa eelarvest, kuna maapiirkonnad on Euroopas tähtsad. Kahjuks eraldatakse maaelu arengule uues mitmeaastases finantsraamistikus oluliselt vähem kui praegusel programmitöö perioodil ning komitee nõuab selle muutmist ja maaelu rahastamise suurendamist, eeskätt perioodil 2023–2027. Komitee kutsub üles kasutama uusi taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendeid ning programme ulatuslikumalt maaelu arengu toetamiseks, kuna maapiirkonnad on ühed haavatavamad paigad;

12. lükkab tagasi mõtte suurendada ÜPP teise samba kaasrahastamist, sest see seaks ebasoodsaimasse olukorda kõige vaesemad talunikud, vähem arenenud piirkonnad ja maapiirkonnad;

13. teeb ettepaneku kanda kuni 15 % ÜPP 1. samba vahenditest üle 2. sambasse ilma kaasrahastamiseta, samuti täiendavad 15 % keskkonna- ja kliimameetmetele ning 2 % noortele põllumajandustootjatele;

14. nõuab lähtepunktide mitmekesistamist ja maaelu aspektide integreerimist kõigisse ELi poliitikavaldkondadesse. Kõigis struktuuripoliitika valdkondades tuleks maaelu areng seada üheks prioriteetseks eesmärgiks kooskõlas Lissaboni lepingus sätestatud territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärgiga;
15. kutsub üles looma uues mitmeaastases finantsraamistikus maaelu arengu fondi, mis on spetsiaalselt mõeldud maapiirkondadele;
16. nõuab rahastamisvahendite edasiarendamist ja kohandamist väikesemahuliste projektidele, võimaluse korral maaelu arengu pankade loomise kaudu, mis võiksid tegutseda vahendajatena laenu andvate asutuste ja laenusaaajate vahel;
17. nõuab suuremat ühtlustamist Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja muude Euroopa rahastamisvahendite, näiteks Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) ja programmi „Euroopa horisont“ vahel, et tegeleda maapiirkondade kestliku arenguga. Koostoime võimaldaks maapiirkondade osalejatel paremini lahendada valdkondadevahelisi küsimusi, tõhustada koostööd ja parandada elukvaliteeti maapiirkondades;
18. julgustab lihtsustama struktuuri- ja investeerimisfonde ning palub samuti lihtsustada programmide aruandlust ja järelevalvet, eelkõige uute info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate abil;

Kohaliku ja piirkondliku tasandi rolli suurendamine maaelupoliitika juhtimisel

19. märgib, et seadusandlik ettepanek ÜPP strateegiakavade kohta näib vähendavat või isegi ohustavat Euroopa piirkondade rolli ja autonoomiat ÜPP haldamisel, tehes neile ülesandeks rakendada üksnes riiklikul tasandil kehtestatud meetmeid;
20. pooldab tulevast ÜPPd, mis säilitab otsesuhted maapiirkondadega ELi piirkondade aktiivse rolli kaudu, mis on otsustava tähtsusega maaelu arengu poliitika määratlemisel ja rakendamisel kohalikul tasandil;
21. nõuab paindlikke riigiabi eeskirju ning maapiirkondade ja külade taaselustamise kavade kehtestamist maapiirkondade arengu võimaldamiseks. Lisaks tuleb rohkem tunnustada kohalikke ja piirkondlikke maaelu arengu strateegiaid ning lõimida need strateegiad riiklikesse kavandamisraamistikusse. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad tegutseda innovatsiooni vahendajatena kohalikes kogukondades;

Rahvastikukadu

22. täheldab maapiirkondades murettekitavat rahvastikukao suundumust, mis põllumajanduse arenedes koondab töökohtade loomise peamiselt linnakeskuste ümber, mille tagajärjel väheneb teenuste osutamine maapiirkondades;
23. julgustab kehtestama kriteeriume, et teha kindlaks NUTS 3. tasandist madalama tasandi maapiirkonnad, mida mõjutab rahvastikukadu, et käsitleda sealset rahvastiku vähenemise probleemi ja vähendada praegust tasakaalustamatust;
24. tõdeb siiski, et rahvastikukao tõttu nõuab maaelu areng uutmoodi mõtestamist, mis ei käsitleks **vähennemist mitte koormana, vaid potentsiaalse positiivse võimalusena**;
25. on veendunud, et rahvastikukaoga leppimine võib aidata kohandada maaelu poliitikat ja investeerimisotsuseid nii, et taastumine toimuks keskkonnasäästlikumal alusel ja väiksemas mastaabis, pakkuda uusi võimalusi innovatsiooniks ning ajakohastada valitsemist ja avalikke teenuseid **terviklikumate, ennetavate ja kohapõhiste strateegiate kaudu**;
26. ergutab kaugtöö ja digivõimaluste ning digihariduse ja -koolituse kasutamist. Komitee leiab, et mobiilne ja kaugõpe ja -töö praeguse pandeemia ajal näitab, mida kõike oleks võimalik saavutada maapiirkondades, kui teenused oleksid kättesaadavad;

27. leiab, et maapiirkondade rahvastikukao ja põllumajandusettevõtete mahajätmise suundumuse tunnistamine näitab vajadust töötada välja sellised maapiirkondade poliitikameetmed ja strateegiad, mille eesmärk on suurendada mahajäetud alade vastupanuvõimet kliimamuutuse mõjudele, nagu erosioon, üleujutused või suured tulekahjud. Samuti tuleb jõulisemalt vähendada CO₂-jalajälge ning edendada looduse ja maastiku kaitset, mistõttu näeb metsandussektori edendamisel ja mägipiirkondade kogukondade toetamisel suurt potentsiaali;

28. märgib vajadust tõsta esile maaelu eelised, võidelda linnaelu kultuurilise ja sotsiaalse hegemoonia vastu ning kaotada stereotüübid, et parandada demograafiliste probleemide käes enim vaevlevate piirkondade kuvandit ja reputatsiooni piirkondadevahelise solidaarsuse abil; innustab piirkondlikku turustamist: maapiirkonnad peavad parandama oma kuvandit ja edendama nende inimeste paremat elukvaliteeti, kes on otsustanud seal elamise kasuks. Selle saavutamiseks tuleb edasi arendada piirkondlikku esindatust, uustulnukate elama asumist hõlbustavaid meetmeid ja paremat teabevahetust piirkonnas pakutavate töökohtade, sealhulgas kaugtöö ja -õppe võimaluste kohta;

29. leiab, et eritählepanu tuleks pöörata noorte vajadustele, et julgustada neid jääma maapiirkondadesse, pakkudes neile kohapeal osutatavaid soovitud üld- ja kutsehariduse ning oskuste omandamise ja ümberõppe võimalusi, et vältida vajadust õpinguteks lahkuda (sh vajaduse korral kaugõppe kaudu), samuti tuleks võtta meetmeid, mis toetavad kodukohta tagasipöördumist pärast õpingute lõppu;

30. palub ajakohastada maapiirkondades pakutavat kutseõpet, oskuste omandamist ja ümberõpet ning viia see vastavusse üleilmsete konkurentsitingimuste ja kohalike ettevõtjate vajadustega ning arendada edasi ESFi rahastamisvahendeid maapiirkondade kutseõppe jaoks;

31. kordab oma üleskutset, et Euroopa Komisjon ja liikmesriigid toetaksid aktiivsemalt ja hõlbustaksid naiste maapiirkondadesse asumist, edendades meetmeid, mis aitavad neil saavutada kergemini töö ja eraelu vahelist tasakaalu⁽¹⁾ ning laiendades selleks lastele ja ülalpeetavatele sugulastele mõeldud hooldus- ja tugiteenuseid;

Keskkonnasäästlik majanduskasv

32. tõdeb, et maapiirkonnad peavad haarama kinni võimalusest arendada kohalikke energia ja toidu ökosüsteeme ning tugevdada maa- ja linnapiirkondade lõimimist;

33. peab oluliseks tugevdada naiste osalust ja juhtimist kohalikes tegevusrühmades ja maaelu arengu võrgustikes, tunnistades naiste otsustavat tähtsust maapiirkondade territoriaalse, majandusliku ja sotsiaalse struktuuri jaoks;

34. tervitab Euroopa rohelist kokkulepet ja strateegiat „Talustaldrikule“ ning on seisukohal, et need aitavad luua töökohti ja vältida majandustegevuse kadumist maapiirkondadest. Vaja on investeeringuid, et saada kasu jätkusuutlikest projektidest, mis on kogukonna juhitud ja suunatud ringmajanduse mudelitele, millega väärtustatakse tootmisahelaid, luues töökohti ja vähendades CO₂ jalajälge;

35. toetab kolmekordselt, st majanduslikult, sotsiaalselt ja keskkonnavalaselt kestlikku ÜPPd, mis tänu oma keskkonnastandarditele aitab ellu viia strateegiat „Talustaldrikule“ ja bioloogilise mitmekesisuse strateegiat ning saavutada Euroopa roheline kokkuleppe eesmärgid;

36. soovib põllumajandustootjaid, karjakasvatajaid ja metsandustöötajaid koolitada ja rahastada, et nad leiaksid lisaks toidu tootmisele võimalusi elupaikade kestlikuks majandamiseks ja oma toodete turustamiseks, aga ka täiendavateks tegevusteks energia-, turismi- ja CO₂ säilitamise sektorites ning kohalikes ökosüsteemides. Rohkem tuleks toetada ühistute loomist, et tuua väiketootjad kokku kõigis sektorites;

Digitaalne ühenduvus

37. märgib, et suur osa sellistest investeeringutest on keskendunud suure asustustihedusega piirkondadele, kuid prioriseerida tuleb maapiirkondade investeeringuid, et tagada seal piisav digitaalse ühenduvuse taristu, näiteks digitaalsed ja innovatsioonikeskused, mis hõlbustavad kaugtöö ja -tööd, pakuvad ettevõtlusruumi ja koolitusi uute tehnoloogiate kasutuselevõtuks ning aitavad näiteks tutvustada ja turustada kohalikke tooteid;

⁽¹⁾ ELT C 225, 27.7.2012, lk 174 ja ELT C 207, 30.6.2017, lk 57.

38. rõhutab, et kiired telekommunikatsioonivõrgud on maapiirkondade konkurentsivõime ja majanduskasvu jaoks üliolulised ning tuleb pingutada selle nimel, et tagada kõigile piirkondadele ühesugune suutlikkus kooskõlas 2020. aasta Euroopa digitaalarengu tegevuskavas seatud eesmärkidega;

39. nõuab, et 560 miljardi euro suuruse eelarvega taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi abil investeeritaks suuremasse ja paremasse ühenduvusse ning keskendutaks maa- ja linnapiirkondade vahelise digitaalse lõhe kaotamisele;

40. palub järgmist:

— tunnustada internetiühendust üldsuse õigusena ELi tasandil ja vajadust kiirendada kiire internetiühenduse arendamist maapiirkondades;

— toetada lairibavõrkudesse investeerivate väikesemahuliste projektide juurdepääsu rahastamisele;

— tunnistada vajadust avalike teenuste digiteerimise järele, korraldada digitaaltehnoloogia kasutamise koolitusi elanikkonna eri vanuserühmadele ja kohandada õpetamist sihtrühma silmas pidades;

— võtta meetmeid VKEde IKT-alase koolituse, teadlikkuse ja arengu edendamiseks;

— toetada internetiteenuseid osutavaid ettevõtjaid, kes suudavad tagada kogu territooriumi kaetuse;

Teenuste kättesaadavus

41. toonitab, et maakogukondadel on õigus standardtasemega põhiteenustele, näiteks tervishoiuteenused (perearstiteenused), juurdepääsuvõimalus posti-, pangandus- ja kindlustusteenustele, poliitilisele osalemisele ning kunstile ja kultuurile;

42. märgib, et digitaalse taristu puudumine ja teenustele juurdepääsu puudumine kattuvad omavahel, ning kutsub liikmesriike üles tagama ühesuguse juurdepääsu kõigile kodanikele ja maapiirkondades tegutsevatele ettevõtetele. Võimalik on luua mitmeotstarbelisi keskusi, mida saab kasutada näiteks kaugõppeks ja -tööks, koolituseks, tervishoiu- ja e-tervise keskusteks, kohvikuteks, postkontoriteks, loomeruumideks, mobiilseteks *fablab*-töötubadeks ja kogukonnakeskusteks;

43. märgib, et olulistele teenustele juurdepääsu võimaldamiseks on vaja säästvaid/innovaatilisi transpordisüsteeme, st transporditeenuste kui avalike põhiteenuste laiendamist suurema rahvaarvuga omavalitsustelt väiksematele maapiirkondade omavalitsustele;

Elukvaliteet

44. märgib, et majanduskasv ja töökohtade loomine on olulised, kuid neid tuleb muu hulgas täiendada kvaliteetsete teenuste, eluaseme, hariduse ja koolituse, elukestva õppe ja tervishoiusüsteemide piisava pakkumisega, tagamaks, et maapiirkonnad ei oleks mitte ainult jätkusuutlikud, vaid ka atraktiivsed elupaigad;

45. väljendab heameelt, et Euroopa Komisjoni 19. veebruari 2020. aasta andmestrategiega kohaselt luuakse koostalitlusvõimeline andmetaristu, millel on valdkonnapõhised andmeruumid (nt liikuvuse andmeruum, keskkonna andmeruum, põllumajanduse andmeruum, haldusametuste andmeruum, tervishoiu andmeruum, energeetika andmeruum). See põhineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2007/2/EÜ^(?) (INSPIRE) kohasel Euroopa ruumiantmete infrastruktuuril kui valdkondadevahelisel komponendil ning võib seega tagada maapiirkondades avaliku ja erasektori teenuste jätkusuutliku ja tõhusa osutamise;

46. nõuab uuenduslikku tegevuskava, milles käsitletak transpordiühenduse puudumist maa-, mägi- saare- ja äärepoolseimates piirkondades; innustab kestlikku liikuvust kõigi jaoks, edendades uute, puhaste ja alternatiivsete transpordiliikide arendamist inimeste ja kaupade veoks (elektri- või vesinikusõidukid, ühisauto kasutamine ja koossõit, eri tüüpi teenuste kombineerimine kulude vähendamiseks – nõudetransport);

47. edendab omavalitsustevahelist koostööd, mida nimetatakse linna ja maapiirkonna vastastikuteks lepinguteks ja milles tunnistatakse maapiirkondade mitmekesisust ning püütakse edendada linna- ja maapiirkondade vahelisi sidemeid;

(?) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiantmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 25.4.2007, lk 1).

48. rõhutab, et selline ruumilise planeerimise käsitlus nõuab laiemaid strateegiaid, milles tunnustatakse mitmekesuselise linnavõrgustiku tähtsust suurlinnapiirkondadega seotud piirkondade, sealhulgas lähedal asuvate väikeste ja keskmise suurusega linnade arendamisel. Eesmärk on kaotada lõhe linna- ja maapiirkondade vahel, edendades mõlemale poolele kasulikke partnerlusi sellistes valdkondades nagu keskkond ja energiasüsteemi ümberkujundamine, majandusareng, teenuste kvaliteet ja halduskorraldus, ning kaotama hariduse ja koolituse valdkonnas lõhe linna- ja maapiirkondade vahel;

49. tunneb heameelt SIMRA⁽³⁾ (sotsiaalne innovatsioon marginaliseeritud maapiirkondades) projekti tulemuste üle. Projekt näitas, et sotsiaalne innovatsioon võib olla oluline element selliste probleemide lahendamisel maapiirkondades nagu väljaränne, maaettevõtete mitmekesistamine, kliimamuutused, elustiili muutmine ja maapiirkondade majanduse ümberkorraldamine;

50. toetab programmi „Horisont 2020“ sihtotstarbelisi projektikonkursse, mis sõltuvad sotsiaalse innovatsiooni arenguetapist, ning nõuab selle täpsustuse rakendamist kõigi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide puhul;

Arukad maapiirkonnad ja külad

51. tervitab Euroopa Komisjoni algatust ELi arukate külade tegevuskava kohta, mis on esimene samm sihipäraste meetmete vajalikkuse tunnistamisel, et toetada maapiirkondade taaselustamist jätkusuutlike elu-, õpi- ja töökohtadena, kuigi sellest üksi ei piisa;

52. märgib, et komitee arvamuses arukate külade teemal nõutakse selle tegevuskava lõimimist eri poliitikavaldkondade ja rahastamisvõimalustega. Selles ei käsitleta mitte ainult lairibaiühenduse pakkumist, vaid ka seda, kuidas leida arukaid viise energiavarustuse ja kogukonnateenuste pakkumiseks ning tõelise uue revolutsiooni läbiviimiseks rajatiste integreerimisel maapiirkondadesse;

53. tervitab Euroopa maaelu arengu võrgustiku (ENRD) maaelu arengu töövahendeid, mida liikmesriigid saavad rakendada, et toetada arukaid külasid ja seega sotsiaalset innovatsiooni, sealhulgas koostöö (eelkõige LEADER), teadmiste vahetamine, ÜPP võrgustikud, noorte ettevõtjate tegevuse alustamine ja põllumajandus- ja maapiirkondade ettevõtete stardiabi, investeringud jne. Siiski on komitee rõhutanud vajadust ka paindlikumate meetmete järele selliste mittepõllumajanduslike tegevuste innovatsiooni toetuseks, mis on integreeritud põhitegevusse ja aitavad sellele kaasa, et toetada biomajandust ja edendada territooriumi väärtustamist. See hõlmab lisaks stardiabi andmisele ka võimalust toetada mitte-põllumajanduslike ettevõtete arendamist, mis tuleks lisada ÜPP strateegiakava määruse artiklisse 69;

54. nõuab, et ka maapiirkonnas asuvatel keskmise suurusega linnadel oleks juurdepääs linnaarenduse rahastamisele. Komitee rõhutab, et need linnad on maapiirkondade jaoks üliolulised ja on sageli oma väiksuse tõttu programmidest välja jäetud;

55. rõhutab tulevase LEADERi programmi, mitmest allikast rahastatava kogukonna juhitud kohaliku arengu ja muude alt üles suunatud algatuste positiivset rolli;

56. toonitab, et maapiirkondade olemus seisneb nende inimestes ja kogukondades ning nende elukeskkonnas. Komitee leiab, et ELi maapiirkondade aktiivse majandamise ja kaitse poliitika ning programmide ja poliitikavaldkondade ülese töö abil saaks rohkem ära teha tagamaks, et maapiirkonnad on head elu-, tootmis-, töö- ja pereloomise kohad.

Brüssel, 10. detsember 2020.

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽³⁾ <http://www.simra-h2020.eu/>.

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Talust taldrikule: kohalik ja piirkondlik mõõde“

(2021/C 37/04)

Raportöör: Guido MILANA (IT/PES), Olevano Romano (Rooma) vallavolikogu liige**POLIITILISED SOOVITUSED**

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. tunneb suurt heameelt strateegia „Talust taldrikule“ üle, mis koos ELi elurikkuse strateegiaga aastani 2030 ⁽¹⁾ on Euroopa rohelse kokkuleppe ⁽²⁾ keskmes. See strateegia on oluline, et muuta Euroopa 2050. aastaks esimeseks kliimaneutraalseks maailmajaoks. Komitee rõhutab, et need kaks strateegiat tuleb täielikult ühendada, et piirata toidusüsteemide mõju kliimale, jätkusuutlikule keskkonnale ja elurikkusele, edendades mulla head seisundit, tolmeldajate kaitsmist, bioloogiliste vahendite kasutamist integreeritud taimekaitseks, samuti veevarude ja ökosüsteemide kaitsmist, tagades samal ajal toidu ohutuse ja tervislikkuse. Samuti peavad need aitama lahendada maapiirkondade rahvastikukao probleemi. Ühtlasi on komitee seisukohal, et ka toidusõltumatus on strateegilise tähtsusega ja hõlmab tootmisvõimsuse säilitamist, millega peavad kaasnema piisavad ELi eelarvevahendid;
2. rõhutab, et toiduga seotud eri poliitikavaldkonnad, nagu põllumajandus, loomakasvatuse, metsandus, kalandus ja merendus ning keskkonna-, energia- ja tervishoiu-, tarbija-, tootmis-, tööhõive-, maaelu arengu ja metsanduspoliitika, peavad mitmetasandilise valitsemise lähenemisviisi kaudu olema omavahel sidusad, et kooskõlastatud tegevus Euroopa tasandil aitaks strateegiat rakendada, et saavutada kõrged ühised reformieesmärgid. Kohalike ja piirkondlike kogukondade panust tuleb rohkem tunnustada ja see tuleb paremini poliitikasse integreerida. Väga oluline on siduda piirkondade kultuuriidentiteet uuesti ökosüsteemidega;
3. toonitab, et COVID-19 pandeemia on muutnud meid väga teadlikuks seostest, mis on meie tervise, ökosüsteemide, tarneahelate, tarbimisharjumuste ja maakera võimaluste piiride vahel. Praegune pandeemia on vaid üks näide: põua, üleujutuste, metsatulekahjude ja uute kahjurite esinemise sageduse suurenemine tuleb meile pidevalt meelde, et meie toidusüsteem on ohus ning peab muutuma jätkusuutlikumaks ja vastupidavamaks, suutma toimida igas olukorras ja tagama kodanikele piisava tervisliku ja asjakohase koguses toidu varu taskukohase hinnaga;
4. märgib, et kestlikku põllumajandust ei saa arendada, kui EL ka edaspidi impordib madala hinnaga põllumajandustootmeid, mis ei järgi ELi tootmisstandardeid ja konkureerivad ebaausalt Euroopa tootmisahelatega, ning ekspordib oma ülejääke Euroopa tootmiskuludest madalamate hindadega. Komitee kutsub üles kehtestama kiiremas korras uued mitmepoolsed eeskirjad, mis oleksid õiglasemad ja solidaarsemad, tagamaks et ei seata ohtu ELi põllumajandusettevõtete jätkusuutlikkust. Komitee loodab, et sellise uue käsitlusega tugevdatakse tootjate majandusperspektiivi ning sidemeid tootjate ja tarbijate vahel ning toetatakse traditsiooniliste tootmisüsteemide kõrval mitmekesiseid ja alternatiivseid või täiendavaid toidusüsteeme. Komitee juhib tähelepanu väärtuse võrdsemale ümberjaotamisele, mis tasustab tootjaid kvaliteetsete avalike hüvede ja ökosüsteemi teenuste pakkumise eest paremini;

⁽¹⁾ COM(2020) 380 final.⁽²⁾ COM(2019) 640 final.

5. kutsub Euroopa Komisjoni üles olemasolevaid (nt kestliku arengu eesmärkidega seotud) näitajaid järjekindlalt kasutama, et jälgida edusamme eesmärgis ühendada eri poliitikavaldkondades kestlik toidutootmine, ökosüsteemi teenused ning põllumajandustootjate ja töötajate õiglased majandusväljavaated. Uusi näitajaid tuleks kasutusele võtta vaid valdkondades, mida praegu piisavalt ei kajastata. Komitee loodab, et kõik toidusüsteemi osalejad osalevad aktiivselt strateegia rakendamise järelevalves ja hindamises;

6. loodab, et piirkondade ja linnade rolli oluliste osalejatena toidusüsteemi üleminekus tunnustatakse ja toetatakse. Oma muude ülesannete kõrval on Euroopa Regioonide Komiteel väga palju teadmisi Euroopa linnade ja piirkondade tavadest ning seega võib komitee olla oluliseks vahendajaks teabevahetuses ja vastastikusel õppimises valitsustasandite vahel. Tulevase ühise põllumajanduspoliitika rakendamise ja määratlemise taustal on hädavajalik, et Euroopa piirkonnad saaksid ka edaspidi toimida korraldusasutustena, et toetada strateegias „Talust taldrikule“ kehtestatud üleminekut võimalikult lähedasel tasandil ja tagada, et tulevased strateegilised kavad vastaksid kohalikele vajadustele. Sellega seoses oleks eriti oluline muuta strateegiliste kavade esimene samm piirkonnapõhiseks, nii et ökokavasid saaks hallata oluliste vahenditena, millega täiendada strateegia rakendamist vastavalt iga piirkonna konkreetsetele vajadustele;

Tootjate toetamine, lühikeste ja läbipaistvate tarneahelate edendamine

7. soovib hoolikalt jälgida suundumust, et maa koondub põllumajandustööstusse, maa hinna tõusu, maa hülgamist äärealadel ning sellest tulenevalt väikeste ja keskmise suurusega tootjate ja uute põllumajandustootjate põllumajandusmaa kaotust. Seetõttu soovib komitee muuta ühise põllumajanduspoliitika olemasolevaid vahendeid – näiteks põllumajandusettevõtte kohta antavate otsetoetuste võimalik piiramine –, eesmärgiga hõlbustada üksikute või ühinenud kohalike ning väikeste ja keskmise suurusega põllumajandustootjate ning uute agroökoloogiliste põllumajandustootjate juurdepääsu põllumajandusmaale, et vältida aktiivsete põllumajandustootjate arvu vähenemist. Komitee soovib säilitada ühises põllumajanduspoliitikas tasakaalu majanduslike ja keskkonnapõhiste vahel. Lisaks ergutab ta kasutama taaskasutatavat vett kastmiseks veepuuduse all kannatavates piirkondades ja edendama agrometsandust;

8. tunneb heameelt komisjoni kava üle tugevdada mahepõllumajandust ja soovi üle tagada eelnevalt koostatud mõjuhindangule tuginedes, et 2030. aastaks eraldataks selle jaoks vähemalt 25 % ELi põllumajandusmaast, ning suurendada märkimisväärselt mahepõllumajanduslikku vesiviljelust. Lisaks kutsub komitee komisjoni üles hindama ka teisi keskkonnapõhise kasuga põllumajandus- ja tootmissüsteeme. Komitee soovib sellega seoses kaaluda ja toetada kohaliku ja piirkondliku poliitika rolli keskkonnapõhiste kaitsmisele suunatud mahepõllumajandusliku täppis- ja integreeritud tootmise alade säilitamisel ja suurendamisel selliste programmide abil nagu kohalik toidupoliitika (sealhulgas mahealad, ökopiirkonnad, mahepiirkonnad)⁽³⁾ ja koolitusprotsessid. Komitee loodab, et ühise põllumajanduspoliitika raames toimuv ümberkujundamine on kooskõlas mahepõllumajanduslike toodete tarbimise arenguga. Lisaks nõuab komitee meetmeid, millega toetada kogu mahepõllumajandussektori struktureerimist ja mitte ainult tootmise arendamist, et säilitada selle tootmis- ja töötlemisviisiga seotud lisaväärtus eri piirkondades, k.a stiimulid selliste veevarustusvõrkude rajamiseks, mille abil pakkuda mahetootjatele mahepõllumajandust käsitlevatele õigusaktidele vastavat vett;

9. kutsub üles rohkem keskenduma lühikestele tarneahelatele ja tunnustama Euroopa tootmissüsteemide mitmekesisust, sealhulgas alternatiivseid tootmissüsteeme, mille eesmärk on väärtustada kohalikke ja piirkondlikke tootmis-, töötlemis- ja turustamisviise, mis põhinevad toiteväärtuslikul kvaliteedil, loomade heaolul ja keskkonnal. Komitee kutsub üles looma Euroopa raamistikku, et edendada ja tugevdada uuenduslikel ja edukatel kohalikel tavadel põhinevaid lühikesi tarneahelaid. Komitee soovib, et toetataks kollektiivseid kohalikke projekte, mis hõlmavad töötlejaid, kohalikke omavalitsusi, põllumajandus- ja metsandusettevõtjaid, edasimüüjaid ja kohalikke tarbijaid, et arendada kohalikkude toiduainetega varustamist. Lisaks soovib komitee, et toetataks kohaliku ja piirkondliku tootmise ja töötlemise mitmekesistamist ning selliste uute sektorite (nt taimsed valgud, eelkõige kaunviljad ja kvaliteetsektorid, nagu marjad, pähklid jne) arendamist, milles püütakse edendada ka teiseid ja jäätmevoo teiseseid väärtusahelaid, et luua lisaväärtust toiduainete tarneahela eri etappides. Selleks tuleks uurida võimalust hakata sertifitseerima kestlikku tootmist, hõlmates sellega ka vee ja mulla majandamist. Sellega seoses märgib komitee, et selliseid kontseptsioone nagu „kohalik“ ja „piirkondlik“ tuleks vaadelda asjaomasest tootest lähtuvalt. Lähtepunktiks on toote väike ökoloogiline jalajälj, tarbetute transpordiühenduste vältimine ning tootjate ja tarbijate vaheliste suhete parandamine;

⁽³⁾ Näitena võib tuua BioRegio Bayern 2012, mille eesmärk on jõuda selleni, et 2030. aastaks on mahepõllumajanduslikku maad 30 % (allikas: komitee tellitud uuring „The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable“).

10. tunnistab, et toiduainete tootmine, töötlemine, jaemüük, pakendamine ja transport suurendavad õhu-, pinnase- ja veereostust ja kasvuhoonegaaside heidet ning avaldavad tugevat mõju elurikkusele, ning seepärast loodab, et ringmajanduse mudeli suunas liikudes väärtustatakse teiseseid vooge. Nagu Euroopa Komisjon, peab komitee hädavajalikuks järgmisi meetmeid:

- a) vähendada 2030. aastaks keemiliste pestitsiidide üldist kasutamist ja nendega seotud riski 50 % võrra ning ohtlikumate pestitsiidide⁽⁴⁾ kasutamist 50 % võrra, tagades, et põllumajandustootjatele pakutakse tõelisi, nende tootlikkust mitte piiravaid alternatiive nii pestitsiidide kui ka põllumajandustavade osas, eraldades sektori teadusuuringutele rohkem ressursse ja kiirendades turulepääsu;
- b) vähendada toitainete kadu vähemalt 50 %, tagades samal ajal, et mullaviljakus ei halvene;
- c) vähendada 2030. aastaks väetiste kasutamist vähemalt 20 %;
- d) vähendada 2030. aastaks põllumajandusloomadel ja vesiviljeluses kasutamiseks ette nähtud antimikroobikumide kogumüüki ELis 50 %;
- e) jätkuvalt vähendada põllumajandussektorist ja maa kasutamisest pärit kasvuhoonegaase, eelkõige dilämmastikoksiidi ja muu hulgas ka loomakasvatusektorist ja rabaalade põllumajanduslikust kasutusest pärit metaani, et aidata piisavalt kaasa Euroopa kliimaseaduse protsessile. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles avaldama võimalikult kiiresti 2030. aasta kliimaeesmärkide kava, millega suurendada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärki 1990. aasta tasemega võrreldes vähemalt 55 %-ni,⁽⁵⁾ rakendades sidusat kava, milles võetakse piisavad rahalised kohustused;
- f) laiendada Euroopas rohumaid ja suurendada proteiinsööda tootmist, vähendades Euroopa kliima- ja keskkonnastandarditest madalamale jääva imporditud sööda ja proteiini kogust;

11. kutsub komisjoni üles koostama oma edasise töö osana mõjuhindanguid kvantifitseeritud eesmärkide kavandamise kohta. On oluline tagada, et suure antibiootikumide, keemiliste taimekaitsevahendite ja toitainete tarbimisega riikidele saaks seada kõrgemaid eesmarke nende tarbimise vähendamiseks kui juba niigi vähese tarbimisega riikidele;

12. teeb ettepaneku koostada läbipaistvad ja lihtsalt tutvustatavad mõjuhindangud, et jälgida keskpika perioodi eesmärkide saavutamist ja pidada uusi läbirääkimisi vajalike kohanduste üle, konsulteerides liikmesriikide, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning põllumajandustööstuse osalejatega;

13. soovib võtta rangemaid meetmeid intensiivse tööstusliku loomakasvatuse tavade keskkonnamõju vastu. Komitee kutsub üles muutma strateegias kavandatud loomade heaolu ametlikult sertifitseeritud märgistuse ELi tasandil kohustuslikuks ning soovib kasutusele võtta selge ja kohustusliku loomakasvatuse meetodi märgise, mis hõlmaks kogu looma elutsüklit, et tootjaid saaks tunnustada tavade täiustamise eest ja tarbijatel oleks võimalik valida oma soovidele vastavaid tooteid. Ta soovib puuris pidamist järk-järgult ja kavandatult kogu Euroopa Liidus vähendada, muu hulgas selliste põllumajandusettevõtete loomkoormuse piiramise ja ekstensiivse vesiviljeluse toetamise abil. Komitee kutsub üles seadma põllumajandusettevõtete loomkoormuse piiramise ühise põllumajanduspoliitika toetuste saamise eeltingimuseks ning tugevdama ühise põllumajanduspoliitika nõuetele vastavust seoses loomade heaolu käsitlevate eeskirjadega;

14. nõuab, et uued ökokavad pakuksid võrdseid, kohustuslikke, tõhusaid ja üha suuremaid rahastamisvahendeid, et edendada kestlikke tavasid, mis muu hulgas parandavad oluliselt põllumajandustootjatel ja metsandusettevõtjatel CO₂ sidumist ning bioloogilist mitmekesisust. Komitee tuletab siiski meelde, et ühise põllumajanduspoliitika teise samba põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmed on osutunud ühise põllumajanduspoliitika keskkonnasäästlikumaks muutmise kaugelt tõhusamaiks meetmeks ning et see on seotud alt üles lähenemisviisiga, mida kasutatakse nende meetmete määratlemisel piirkondliku juhtimise puhul. Seepärast nõuab komitee, et kasutataks võimalust vahendeid ühise põllumajanduspoliitika esimesest sambast teise sambasse ümber paigutada ning et piirkondlikud ametiasutused osaleksid ökokavade määratlemisel nii Euroopa kui ka riiklikul tasandil, et tagada suurem järjepidevus ja vastastikune täiendus ökokavade ja põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmete vahel ning võtta rohkem arvesse piirkondade vajadusi. Lisaks

⁽⁴⁾ Need on taimekaitsevahendid, mis sisaldavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1107/2009 (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1) II lisa punktides 3.6.2–3.6.5 ja 3.8.2 sätestatud piirkriteeriumidele vastavaid toimeaineid või mis on nimetatud kõnealuse lisa punkti 4 kriteeriumide kohaselt asendamisele kuuluvateks aineteks.

⁽⁵⁾ Sama üleskutse on komitee esitanud arvamuses „Euroopa kliimaseadus: kliimanetraalsuse saavutamise raamistiku kehtestamine“, COR-2020/01361, raportöör: Juan Moreno Bonilla (EPP/ES) (ELT C 324, 1.10.2020, lk 58).

soovitab komitee toetada väiksema keskkonnamõjuga ekstensiivseid loomakasvatustavasid. Keskkonnaalase, majandusliku ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse tasakaalu silmas pidades on vajalik, et põllumajandustootjatele saaks Euroopa ja riigi vahenditest hüvitada põllumajandustootmisega seotud lisakulud;

15. on seisukohal, et paralleelselt põllumajandussektori muutustega on vaja kiirendada üleminekut kestlikule kalatootmisele. Komitee soovitab võtta meetmeid väikesemahulise kalapüügi tegelevate kalurite, nagu äärepoolseimates piirkondades säästval viisil väikesemahulise kalapüügi tegelevate kalurite kaitsmiseks ja toetamiseks ning intensiivse sumpkalakasvatuse, ebaseadusliku suuremahulise püügi ja ülepüügi vastu võitlemiseks, sh kehtestada asjakohasemad meetmed ühise kalanduspoliitika ja kaubanduslepingute läbivaatamisel;

16. kutsus üles koostama ettepanekud merealade ruumiliseks planeerimiseks ja looma piirkondade võrgustiku, kus igasugune kalapüük on piisavalt pikaks ajaks keelatud, et saavutada tõhusamalt eesmärk leida tasakaal kalavarude kasutamise ja mere võimekuse vahel neid taastoota. Komitee nõuab lisaks jõupingutuste suunamist kalanduse juhtimiskavade tõhusamale ettevalmistamisele kõige keskkonnatundlikumates piirkondades;

Toidukeskkond, rasvumise vastu võitlemine, vastutustundliku ja kriitilise tarbimise edendamine

17. kordab, kui olulised on tarbijavalikud ja toitumisharjumused kui toidusüsteemi muutuste peamised mõjutajad. Komitee toetab komisjoni kavatsust hõlbustada üleminekut tervislikule ja jätkusuutlikule toitumisele kooskõlas kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärgiga nr 12⁽⁶⁾. Seepärast kutsus komitee komisjoni üles rakendama sidusat ja sihipärast meetmete paketti, et edendada tervislikuks tunnustatud Vahemeremaade toitumistavasid ning tervislikke toitumissüsteeme, mis hõlmavad rohkem taimseid komponente ning rasvade ja suhkrute vastutustundlikku ja asjakohases koguses tarbimist;

18. kutsus komisjoni üles määratlema asjakohasemad süsteemid toodete märgistamiseks toitumisealase teabega – süsteemid peaksid olema kooskõlastatud Euroopa tasandil ja põhinema uusimatel teadusuuringute andmetel. Komitee kutsus komisjoni üles kaaluma Euroopa toiteväärtusealase andmebaasi loomist ja rakendama Euroopa toitumisealase märgistamise programmi. Selleks et stimuleerida teadlikku tarbimist, peaks eesmärk olema anda läbipaistvat, põhjalikku ja selget teavet toiteväärtuse kohta, võttes arvesse toote päritolu, transpordi keskkonnamõju ja tootmisviise;

19. rõhutab lisaks, kui oluline on minna hariduse, stiimulite ja struktuurimeetmete kaudu teabe märgistamise meetmetest kaugemale, et saavutada kriitiline ja vastutustundlik tarbimine ning edendada vastutustundlikku ja tervislikku toidukeskkonda kõigi jaoks. Seetõttu soovitab komitee korraldada kampaaniaid ja haridusprogramme tervisliku toitumise ning taime- ja kiudainerikka toitumise kohta. Samuti kutsus komitee üles võtma meetmeid, et heidutada põllumajanduslikku toiduainetööstust turustamast ja reklaamimast väga töödeldud ja ebatervislikke toiduaineid, mis sisaldavad palju suhkrut, soola ja küllastunud rasvhappeid;

20. väljendab suurt toetust meetmetele, millega tagatakse, et toidu hind kajastab tegelikke keskkonna- ja sotsiaalseid kulusid ning et esmatootjad saavad oma töö eest õiglast sissetulekut. Seepärast palub komitee komisjonil arutada liikmesriikidega meetmeid, et piirata töötajate ja jaekaubanduse ostujõudu ning tugevdada esmatootjate läbirääkimispositsiooni, pidades silmas teaduslikul tasandil tõendatud keskkonna- ja rahvatervislike kulusid. Kui toodete õiglase hind nõuab tarbijatelt kõrgema hinna küsimist, peab komitee seda vastuvõetavaks;⁽⁷⁾

21. palub komisjonil muuta õigus toidule strateegia rakendamise üheks sambaks. Seepärast soovitab komitee teha koostööd liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsustega lühiajaliste ja keskmise tähtajaga meetmete (nt majanduslik toetamine) ja pikaajaliste meetmete (struktuuriline sotsiaalpoliitika) valdkonnas, et edendada kõige vähem kaitstud rühmade juurdepääsu kestlikumale ja tervislikumale toidusüsteemile, aidates võidelda rasvumise ja alatoitluse vastu. Samuti nõuab komitee, et koostataks 2020. aasta järgne laste rasvumist ja alatoitlust käsitlev Euroopa tegevuskava. Komitee rõhutab, et tervisliku toidu taskukohasust tuleks toetada pigem otsese sotsiaalpoliitika ja meetmetega, tagades samal ajal põllumajandustootjatele ja töötajatele õiglased tootehinnad;

⁽⁶⁾ Kestliku arengu eesmärk nr 12 „Vastutustundlik tarbimine ja tootmine“.

⁽⁷⁾ Vt näiteks Willet, W., et al. (2019). „Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems“. The Lancet Commissions, 393 (1170), lk 447–492. Vt ka Howard, P., et al. „Global Meat: Social and Environmental Consequences of the Expanding Meat Industry“. MIT Press, 2019.

Jätkusuutlikud riigihanked, keskkonnahoidlikud toiduainete hanked, haridusprogrammid

22. nõuab, et suuremat rõhku pandaks keskkonnahoidlike riigihangete ja keskkonnahoidlike toiduainete hangete rollile tervisliku ja jätkusuutliku toitumise toetamisel ning piirkondlikul eripäral põhineva kohaliku ja piirkondliku põllumajanduse tugevdamisel ja edendamisel, tagades nii kohalikele ja piirkondlikele tootjatele oma turuosa; ⁽⁸⁾

23. peab vajalikuks paindlikumate kriteeriumide kehtestamist kohalike ja piirkondlike toodete hõlmamiseks riigihangetesse, eelkõige võttes koolisööklates kasutusele nn nullkilomeetri põhimõtte. Komitee pooldab lisaks tõhusa nõustamissüsteemi kasutuselevõtmist või lihtsustatud Euroopa juhendi koostamist, et anda riigiasutustele selgeid suuniseid selle kohta, kuidas kehtestada rohkem kestlikkuse kriteeriume;

24. toetab komisjoni selles, et julgustada liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi rakendama koolides põllumajandus-, toidu-, keskkonna- ja kliimaalaseid haridusprogramme. Komitee peab oluliseks soodustada kriitilise suhtumisega tarbimist ning harida nooremat põlvkonda ja kõige vähem kaitstud rühmi põllumajanduse, toidukultuuri ja keskkonnateadlikkuse osas;

Raiskamise vähendamine ja ennetamine, ringmajanduse edendamine

25. nõuab tungivalt, et komisjon esitaks jõulised õigusaktid ja siduvad eesmärgid toidujäätmete tekke vältimiseks ja vähendamiseks. Komitee ootab, et komisjon säilitab kindlalt siduva eesmärgi vähendada toidu raiskamist 2030. aastaks poole võrra, tuginedes tööle, mida on tehtud koostöös ELi toidukao ja toidujäätmete platvormiga, ning kutsub komisjoni üles pöörama äärepoolseimatele piirkondadele suurt tähelepanu ja pakkuma neile toetust, sest nende majanduse ringluse suurendamiseks on väga oluline parandada põllumajandusliku toidutööstuse ja kalandussektori jäätmete ja kõrvalsaaduste käitlemist, ringlussevõttu ja taaskasutust;

26. soovib käsitleda toiduahelat terviklikult, nähes ette meetmed, millega piiratakse toidu raiskamist tarneahela alguses (esmane tootmine), töötlemisel ning ka toidu transportimisel, turustamisel ning tarbimisel nii kodumajapidamistes kui ka neist väljaspool. Komitee soovib pakkuda kauplustele stiimuleid, et need tooteid tõhusamalt ladustaksid, ja võtta meetmeid kaupluste maksustamiseks üleliigsete varude ebatõhusa kasutamise korral. Komitee tunneb heameelt mõne liikmesriigi algatuse üle seoses üleliigsete varude kohustusliku annetamisega;

27. nõuab asjakohasemat teavet kõlblikkusaja kohta toiduainete märgistusel, et hinnata toodet nii tarbimise kuupäeva („parim enne“) kui ka söömiskõlbmatuse seisukohast. Samamoodi peab komitee oluliseks tarbijate teavitamise ja nende teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, et soodustada õiget käitumist toidu raiskamise piiramise eesmärgil. Samuti soovib komitee järgida alt üles lähenemisviisi, mille eesmärk on parandada teadmisi ning tugevdada paljudes linnades ja piirkondades tekkivaid uuendusi ja häid tavasid;

28. toetab kavandatud meetmeid nulljätmetel, taaskasutusel ja ringmajandusel põhinevate tootmis- ja territoriaalarengumudelite leviku edendamiseks kogu ahela ulatuses, sealhulgas plasti valdkonnas. Komitee toonitab, et riigihanked on jõuline vahend, mille abil kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad kehtestada standardeid ja suunata turgu kestlikumate toodete ja teenuste suunas. Ta soovib kasutada alt üles lähenemisviisi ning programme positiivsete ringlusmeetmete kasutuselevõtu toetamiseks, mis kaasaksid linnad, asulad, maakohad ja äärepoolseimad piirkonnad; ⁽⁹⁾

Rahvusvaheline kaubandus, solidaarsus ja kestlik areng kolmandates riikides

29. peab vajalikuks järgida kestlikele põllumajandusliku toidutööstuse süsteemidele üleminekul terviklikku käsitlust, kasutades selleks koostööd kolmandate riikidega ja rahvusvahelist kaubanduspoliitikat. Komitee rõhutab, et EL, kes on maailma suurim toiduainete importija ja eksportija, on suurendanud oma sõltuvust kolmandatest riikidest ning on praeguseks välja töötanud kaubanduspoliitika, mis on vastuolus ELi sotsiaalsete ja keskkonnaeesmärkidega. Komitee nõuab tungivalt, et komisjon otsiks selles vallas aktiivselt lahendusi, eriti mis puudutab rahvusvahelisi põllumajandustoodetega kauplemise eeskirju, hindade arengut ELi ja rahvusvahelistel turgudel ning nõudluse ja tootmise jätkusuutlikku tasakaalu liha- ja piimasektoris;

⁽⁸⁾ Sellega seoses tuleb komitee meelde ja kinnitab 2015. aasta juulis täiskogu 113. istungjärgul vastu võetud resolutsiooni „Jätkusuutlik toit“ (ELT C 313, 22.9.2015, lk 5) punkti 19, milles soovitatakse: „[...] teavitada säästva tootmise ja vastutustundliku tarbimise erinevaid sidusrühmi [...] võimalustest lisada jätkusuutlikkuse kriteeriumid oma pakkumismenetlustesse [...]“.

⁽⁹⁾ Üks näide on Maribori linn Sloveenias, kus linnade ja maapiirkondade koostoime avaldub orgaaniliste jäätmete väetisteks muutmise kaudu (allikas: komitee tellitud uuring „The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable“).

30. nõuab, et kaubanduslepingute hindamisel võetaks arvesse kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärki ja lepingud peavad tuginema kestliku arengu kontseptsioonile. Komitee nõuab, et tugevdataks metsa säästvat majandamist ning metsade raadamise, loomade heaolu ja inimõiguste rikkumiste vastast võitlust käsitlevaid peatükke;⁽¹⁰⁾

31. on seisukohal, et kaubanduspoliitika, mis ei taga Euroopa rangetest kestlikkuse ja toiduohutuse standarditest kinnipidamist välisturgudel, võib tõsiselt õõnestada siseturu ja ohustada meie põllumajandussektorit. Komitee peab Euroopa kaubanduslepinguid oluliseks, et tagada võrdsed tingimused siseturu ja välisturu vahel, kaitsta Euroopa põllumajandustootjate konkurentsivõimet ja tagada õiglane tasustamine. Komitee nõuab kolmandate riikidega läbirääkimiste pidamist tootmiseeskirjade range vastastikkuse üle, ühtlustades taimekaitse- ja keskkonnastandardeid ning määrates vajaduse korral kindlaks kohalikud esmatooted. Komitee soovib samuti tugevdada kontrolli Euroopa ühisturule sisenevate toodete üle. Komitee toetab süsinikdioksiidi piirimaksu kehtestamist, mis takistab ELi ettevõtetal viia tootmist riikidesse, kus keskkonnastandardid on leebemad;

Juhtimine, rakendamine, jälgimine

32. soovib orienteerida tulevane ühine põllumajanduspoliitika, ühine kalanduspoliitika, rakenduskavad ja riiklikud ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavad järjekindlalt eesmärkidele, mis on esitatud Euroopa rohelistes kokkuleppes, iseäranis strateegia „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegia aastani 2030 raames. Seoses sellega kutsub komitee üles lisama ühise põllumajanduspoliitika määrusesse mõõdetavad kvantifitseeritud ühised Euroopa eesmärgid määruses ettenähtud riiklike strateegiliste kavade jaoks. Komitee soovib selgeid mõjunäitajaid eesmärkide seadmiseks ja tulemuste jälgimiseks. Komitee nõuab, et piirkondadel oleks keskne roll riiklike strateegiakavade juhtimisel, eeskätt teise samba puhul, ning loodab, et ühise põllumajanduspoliitika reformikavades ei kaotata kohalikku ja piirkondlikku mõtlemist;

33. peab kahetsusväärseks, et Euroopa Ülemkogu juulis väljendatud seisukohas on mitmeaastases finantsraamistikus 2021–2027 ühisele põllumajanduspoliitikale eraldatud osa võrreldes praeguse perioodiga vähenenud 6,4 %. Suured eesmärgid muuta Euroopa põllumajandustootmine keskkonnahoidlikuks peavad käima käsikäs ühise põllumajanduspoliitika ja eelkõige Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi mahuka eelarvega. Lisaks peab komitee kahetsusväärseks, et jõupingutusi muuta ühine põllumajanduspoliitika rohkem avalikule huvile keskenduvaks, jätkusuutlikumaks ja ressursse kaitsvamaks ei ole määruse ettepanekutes seni veel selgemalt kajastatud ning et pikkade üleminekuperioodide tõttu pääseb valitud lähenemisviis mõjule märkimisväärse viivitusega;

34. väljendab heameelt tahte üle kaasata strateegia rakendamisse ja jälgimisse kõik toidusüsteemi osalejad, unustamata kodanikuühiskonda ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esindajaid. Komitee peab vajalikuks, et strateegiaga võetakse kasutusele horisontaalsed ja mitmetasandilised valitsemissüsteemid, mis suudavad komisjoni asjaomaste peadirektoraaatide vahel luua valdkonnaülesuse. Komitee loodab, et eeskju võetakse niisugustest osalusmudeli vormidest nagu toidupoliitika nõukogud, mis on loodud paljudes kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes;

35. soovib komisjonil alustada nende kahe strateegia rakendamiseks ja jälgimiseks tihedat koostööd mitte ainult Euroopa Parlamendi, vaid ka Euroopa Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega.

Brüssel, 10. detsember 2020.

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁰⁾ Sama nõudmise on komitee esitanud arvamuses „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“, COR-2019/04601, raportöör: Roby Biwer (PES/LU) (ELT C 324, 1.10.2020, lk 48).

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Majanduse juhtimise paketi hindamine“

(2021/C 37/05)

Raportöör:	Elio DI RUPO (BE/PSE), Valloonia peaminister
Viitedokument:	komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele – Majanduse juhtimise paketi hindamine COM(2020) 55 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. tunneb heameelt komisjoni 5. veebruari 2020. aasta teatise „Majanduse juhtimise paketi hindamine“ esitluse üle ning majanduse ja eelarve eeskirjade reformi algatamise üle, mida teatises kavandatakse;
2. toetab ka asjaolu, et komisjon esitles 20. märtsil oma ettepanekut kasutada – esimest korda euroala ajaloos – kehtivas stabiilsuse ja kasvu paktis juba ettenähtud üldist vabastusklauslit, et jõustada erakorralised fiskaalmeetmed vastuseks COVID-19 pandeemiale;
3. on seisukohal, et seda vabastusklauslit tuleb rakendada senikaua kui COVID-19 kriisi finants- ja eelarvega seonduvad tagajärjed, nii liikmesriikide eelarvepuudujäägi kui ka võlgade osas, ei ole veel täies ulatuses selgunud; Sama loogika peaks kehtima riigiabi ajutise raamistiku võimaliku järkjärgulise kaotamise puhul Euroopa tasandil, mida saab kaaluda ainult stabiilses makromajanduslikus kontekstis ning pärast debatti Euroopa Komisjoni, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel;
4. rõhutab muuhulgas, et Maailma Terviseorganisatsiooni andmetel võib pandeemia kesta kaks järgnevat aastat ning et vaktsiinide või tõhusate ravimite kasutuselevõtt varem kui 2021. aasta jooksul ei tundu olevat tõenäoline;
5. märgib lisaks, et lisaks COVID-19 pandeemia sotsiaal-majanduslikule mõjule on majanduslik ja finantsolukord pärast stabiilsuse ja kasvu pakti viimast reformi 2013. aastal põhjalikult muutunud. Intressimäärad on tegelikult rekordiliselt madalad ja valitsemissektori võla tegelik kulu on paljudes riikides negatiivne, samas kui euroalal keskmiselt oli see kümnendi alguses ligikaudu 3 %;
6. leiab seetõttu, et komisjon peab läbi viima uue tervikliku ja põhjaliku uuringu olukorra kohta igas liikmesriigis ja vaatama üle majanduse juhtimise paketi hindamise;
7. rõhutab, et ELi majanduse juhtimise raamistik mõjutab suuresti kõiki valitsemistasandeid, eriti kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, mis vastutavad ligikaudu kolmandiku avaliku sektori kulutuste ja rohkem kui poole avaliku sektori investeeringute eest kogu Euroopa Liidus, tugevate erinevustega liikmesriikide vahel ⁽¹⁾;
8. on seisukohal, et stabiilsuse ja kasvu paktil ning teistel kehtival Euroopa majanduse juhtimise raamistiku elementidel on hetkel neli suurt puudust: i) protsüklilised mõjud: majanduslanguse all kannatavat liikmesriiki võidakse sundida oma kulutusi vähendama, mis toob kaasa riski läbielatud majanduslangust veelgi võimendada, ning seda sõltumata 2015. aasta tõlgendavas teatises ⁽²⁾ esitatud majandustsükli suhtelisest paindlikkusest, mis on ebapiisav. Selline protsüklilisus on eriti tunda andnud avaliku sektori investeeringutes, mis on liiga tihti kasinuspoliitika kohaldamisel muutuja rolli mänginud; ii) keerukus: erinevad eesmärgid, paindlikkus, erandid, vabastusklauslid ning erinevused olukordades, mida tuleb arvesse võtta, viisid liigselt keeruka ja tehnilise raamistikuni, mis põhineb kõige enam otsesest jälgimist mittevõimaldaval näitajatel, nagu näiteks struktuuriline puudujääk ja SKP lõhe; iii) ebatõhusus: ehkki ülemääraseid eelarvepuudujääke aastal 2018

⁽¹⁾ Statistika 2018. Eurostat, andmete koodid: TEC00023 ja TEC00022.

⁽²⁾ Euroopa Komisjon (2015) – Teatis: Stabiilsuse ja kasvu pakti kehtivate nõuete paindlikum kasutamine. Viide: COM(2015) 12 final.

peaaegu ei olnud, oli võla kujunemine selgelt vähem positiivne, isegi enne aastal 2020 koroonaviiruse kriisist tingitud finantsmõju. Liikmesriikide arv, mis ületavad 60 % piiri, suurenes üheksalt aastal 2008 14ni aastal 2018⁽³⁾. Rahaliste karistuste rakendamine ei ole otstarbekas, olles vastupidise mõjuga; iv) läbipaistvuse ja õiguspärasuse puudumine: majandusjuhtimise raamistiku keerukus ja tehnilisus muudavad selle läbipaistmatuks. Sellega ei ole tõeliselt seotud ei Euroopa Parlament, kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kodanikuühiskond ega ka teised osalevad pooled. Lisaks ei tekita kehtiv raamistik seoseid eri valitsemistasandite asjaomaste kohustuste vahel stabiilsuse ja kasvu pakti rakendamisel ning tunnustab ainult ühte riiklikku kollektiivset kohustust sõltumatult erinevate tasandite tegelikust eelarvehaldusest. Kehtiva raamistiku struktuuralsed puudujäägid, mis on seotud ebasoovitavate mõjude ja tõhususe puudumisega, kahjustavad tõsiselt selle õiguspärasust, eriti riikides, mida on euroalal kriis kõige enam mõjutanud ja mille suhtes on kehtestatud tingimuslikkuse meetmed, soodustades sellega EL vastaseid meeleolusid ja liikumist äärmusliku poliitika suunas;

9. juhib kooskõlas komisjoni teatise järelustega tähelepanu sellele, et esimese ja teise majanduse juhtimise paketi reformid koos Euroopa poolastaga on viinud euroala eelarvepoliitika tihedama koordineerimiseni. Tugevdatud järelevalveraamistik võimaldas liikmesriikidel konsolideerida oma eelarvestruktuure, ehkki ELis olid enne COVID-19 pandeemia puhkemist väga suured piirkondlikud ja sotsiaalsed erinevused;

10. kiidab komisjoni 17. oktoobril 2020 välja antud sotsiaalsete võlakirjade eest, millega eraldatakse liikmesriikidele laenudena 100 miljardit eurot eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastust (TERA). See kava toimib kuni 31. detsembrini 2022 laenudena liikmesriikidele, kes peavad mobiliseerima märkimisväärsed rahalisi vahendeid, et tulla toime koroonaviiruse puhangu negatiivsete majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgedega oma territooriumil. Komitee leiab, et kui tööhõive toetamise erakorralise rahastu programmil on kestav positiivne mõju, võib see sillutada teed Euroopa töötusedasikindlustamise kava loomisele;

Näitajad

11. soovib, et kohaldatavad eeskirjad oleksid riiklikele, piirkondlikele ja kohalikele omavalitsustele, samuti ka kodanikele, selgelt arusaadavad. Selleks peavad kohaldatavad eeskirjad põhinema vahetult tuvastatavatel näitajatel ja hõlmama tsükliliselt kohandatud vastutsüklilist stabiliseerimist;

12. leiab lisaks, et majanduse juhtimises tuleb leida tasakaal eelarveliste ja mitte-eelarveliste näitajate kasutamise vahel. Komitee leiab, et pidades kinni makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusest, mis hõlmab erinevaid näitajaid, sealhulgas tööpuuduse määra, tuleb reformitud majandusjuhtimises võtta arvesse vajadust suurendada investeeringuid ja avalikke kulutusi,⁽⁴⁾ mis on vajalikud üleminekuks põhisektorites ehk tervishoiu-, toidu-, transpordi-, digitehnoloogia- ja energiavaldkonnas ja hoonete energiatõhususe alal ning millest osa tuleb lisaks era- ja Euroopa Liidu rahalistele vahenditele katta liikmesriikide eelarvetest. Sellele lisandub surve avaliku sektori kulutustele, et kohandada majandust praeguste kliimamuutustega või tasakaalustada CO₂-heite maksustamise tõusu sotsiaalset mõju.

13. jagab ka kriitikat potentsiaalse SKT näitaja, st potentsiaalse tootlikkuse kasutamise kohta, mida on võimalik saavutada tootmiskapitali ja tööpakkumise varude täieliku ärakasutamise ja inflatsioonisurvet avaldamata. Selle kontseptsiooni puhul ei võeta arvesse energiat kui tootmistegurit, sealhulgas tootmiskapitali kiirema vananemise ohtu süsinikuenergia kasutamise piirangute tõttu, ega inimtegevuse arengu füüsilisi piiranguid;

14. nõuab ka tasakaalu taastamist tulude parema arvestamise suunas. See avaldab tegelikult ka survet kärpida sotsiaal-, haridus- ja tervishoiusektori kulusid, mida sageli peetakse lihtsaimaks viisiks võla lühiajaliseks vähendamiseks. Kooskõlastatud maksupoliitika ja maksupettuste vastased meetmed võivad aga riigieelarvetes märkimisväärselt säästusid luua. Ainuüksi käibemaksupettustest tulenev kahju on 147 miljardit eurot⁽⁵⁾ aastas, samal ajal kui kõigi ELi liikmesriikide 2018. aasta eelarvepuudujääk kokku oli 109 miljardit eurot.

15. rõhutab vajadust liikmesriikide majanduspoliitika parema koordineerimise järele, et vähendada tsüklilisi erinevusi ja erinevusi lähenemises; toetab seetõttu samuti komisjoni kavatsust tasakaalustada erinevusi liikmesriikide vahel seoses üle- ja puudujäägiga. Jooksevkonto ülejäägiga liikmesriigid peaksid sisenõudluse stimuleerimiseks rakendama ekspansiivsemaid poliitikameetmeid ning madala tootlikkuse ja konkurentsivõime tõttu struktuurse tasakaalustamatusega liikmesriigid peaksid suurendama investeeringuid ning ajakohastama oma tootmistegevust. Kõik liikmesriigid peavad suurendama ka investeeringuid koolitusse, teadus- ja arendustegevusse, mis ei ole praeguses etapis veel piisavad, et tagada Euroopa majanduse konkurentsivõime;

⁽³⁾ Eurostat, andmete kood: TEINA225.

⁽⁴⁾ Euroopa Komisjoni prognooside kohaselt on vaja 260 miljardit eurot aastas (ligikaudu 1,7 % ELi SKPst).

⁽⁵⁾ COM(2019) 8 final „Tõhusama ja demokraatlikuma otsustusprotsessi poole ELi maksupoliitikas“, lk 4.

16. soovib veelkord, et makromajandusliku tasakaalustamise menetlust laiendataks täiendavate näitajate võrra, mis katavad piirkondlike erinevusi; on seisukohal, et selles tuleks põhjalikult arvesse võtta 17 ÜRO kestliku arengu eesmärgi ellu viimisel tehtud edusamme, mis hõlmavad mitte ainult keskkonnakaitset, vaid ka sotsiaalseid, majanduse ja valitsemisega seonduvaid kriteeriume;

Avaliku sektori investeeringud ja tasakaalus eelarve nõue

17. on seisukohal, et ELi majanduse juhtimise raamistik on osaliselt pärast euroala kriisi aset leidnud avaliku sektori investeeringute järsu languse põhjustajaks, kuna selles ei eristata piisavalt jooksvaid kulusid ja investeerimiskulusid. Aastatel 2009 kuni 2018 vähenesid avaliku sektori investeeringud ELis kokku 20 % (osakaal SKPs). Kohalike ja piirkondlike ametiasutuste tehtud investeeringud vähenesid ligikaudu 25 % ja mitmetes liikmesriikides, mida kriis kõige enam puudutas, 40 % või enam ⁽⁶⁾;

18. tuletab meelde, et Euroopa Eelarvenõukogu tegi kindlaks, et liikmesriigid, millel on kõrgem avaliku sektori investeerimismäär, kippusid seda ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse käigus märkimisväärselt alandama, ⁽⁷⁾ ja et komisjon on ise täheldanud, et eelarveraamistik ei ole takistanud investeeringute vähendamist ega muutnud riigi rahandust majanduskasvu soodustavaks ning ei ei stabiilsuse ja kasvu pakti investeerimisklauslil ega ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikel 3, milles on sätestatud, et komisjon peab võtma arvesse seda, kas valitsemissektori eelarvepuudujääk ületab avaliku sektori investeerimiskulutusi, et hinnata, kas ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse algatamise tingimused on täidetud või mitte, ei paista olevat märkimisväärselt mõju ⁽⁸⁾;

19. rõhutab, et oma arvamuses 2015. aasta tõlgendava teatise ⁽⁹⁾ kohta sel teemal oli komitee juba hinnanud, et stabiilsuse ja kasvu pakti raames sätestatud paindlikkus on liiga kitsas ja piirav, et omada avaliku sektori investeerimisele tõelist kasulikku mõju;

20. leiab, et sihipärased ja kvaliteetsed avaliku sektori investeeringud, mis põhinevad territoriaalse mõju hindamisel ja usaldusväärsel majandusanalüüsil avaliku sektori kulutuste tasuvuse kohta, peavad olema antitsükliilised, et tuua kasu tulevastele põlvkondadele. Seoses praeguse vajadusega erakorraliste avaliku sektori kulutuste järele võib avaliku sektori investeeringute puudujäägiga rahastamise mitte toetamine tulevaste põlvkondade kahjuks viia alainvesteeringumiseni;

21. tuletab meelde, et komitee on korduvalt nõudnud, et liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste poolt toetatavad avalikud kulutused, mis on seotud struktuuri- ja investeerimisfondide kaasrahastamisega, ei oleks hõlmatud stabiilsuse ja kasvu pakti kindlaks määratud struktuuriliste, avalike või sarnaste kulutustega. Need kulutused on olemuslikult Euroopa üldistes huvides tehtud investeeringud, mille võimendav mõju kestlikule majanduskasvule on tõestatud;

22. leiab, et Euroopa majanduse juhtimise raames avaliku sektori investeeringute kuldreegli kehtestamine võib osutada kasulikuks vahendiks, et teha lõpp kehtivate eelarve eeskirjade kahjulikule mõjule, jättes nüüdsest avaliku sektori netoinvesteeringud välja puudujäägi arvutusest stabiilsuse ja kasvu pakti raames, mis võimaldab mitte ainult avalikke investeeringuid kriisiajal säilitada, vaid ühtlasi vältida ka äärmuslikku alainvesteeringumist (negatiivsed avaliku sektori netoinvesteeringud), mis on ette tulnud teatud liikmesriikides, kes neid ei soodusta; Seda meedet võiks kohaldada eelkõige avaliku sektori investeeringutele projektidesse, mille eesmärk on edendada üleminekut keskkonnaalases, majanduslikust ja sotsiaalsest aspektist kestlikule ühiskonnale, nagu on määratletud kestliku arengu eesmärkides ja rohelises kokkuleppes, võttes arvesse, et neid investeeringuid peetakse eriti oluliseks mitte ainult COVID-19 kriisi järgse majanduse taastamise suhtes, vaid ka selleks, et tagada tulevaste põlvkondade heaolu ja elukvaliteet; julgustab samuti investeerima inimkapitali ja oskustesse, et hõlbustada üleminekut kliimaneutraalsele, ressursitõhusale ja konkurentsivõimelisele majandusele, mis sobib digitaalajastusse;

23. nõuab, et komisjon koostaks valge raamatu majanduse juhtimise ülevaatamise kohta, kehtestades potentsiaalselt eelnimetatud kuldreegli, pärast oma ettepanekute ümberformuleerimist, võttes arvesse COVID-19 kriisist tingitud majanduslikku ja eelarvelist kahju. Komisjon peaks oma hinnangus arvesse võtma ka muid vahendeid, nagu kulureegli ⁽¹⁰⁾, mis majanduskasvu suundumuse ja võlataseme alusel piirab valitsemissektori kogukulude iga-aastast kasvu ning võib aidata kaitsta üldsuse usaldust, suurendades läbipaistvust, vähendades halduskoormust ja saavutades tasakaalu eelarvedistsipliini ning piisava suutlikkuse säilitamise vahel avaliku sektori investeeringuteks;

⁽⁶⁾ Eurostat, andmete kood: TEC00022.

⁽⁷⁾ COM(2020) 55 final, lk 10.

⁽⁸⁾ Euroopa Eelarvenõukogu (2019) – *Assessment of EU fiscal rules with a focus on the six and two-pack legislation* („ELi eelarve-eeskirjade hindamine, keskendudes esimesele ja teisele majanduse juhtimise pakstile“), lk 76.

⁽⁹⁾ Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Stabiilsuse ja kasvu pakti kehtivate nõuete paindlikum kasutamine“ – raportöör: Olga Zrihen (BE/PSE), vastu võetud 9. juulil 2015 (ELT C 313, 22.9.2015, lk 22).

⁽¹⁰⁾ ELi eelarveraamistiku „kulureegli“ ja „kuldreegli“ eelised ja puudused. Euroopa Parlamendi uuring [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/645732/IPOL_STU\(2020\)645732_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/645732/IPOL_STU(2020)645732_EN.pdf)

Euroopa poolaasta

24. tuletab meelde, et majanduse juhtimine, mida rakendatakse praktikas kogu Euroopa poolaasta kooskõlastamise tsüklis, on reformide rakendamisel ebatõhus; rõhutab ühtlasi, et Euroopa poolaasta raames kaalutavate reformide ulatust ei ole Euroopa juriidilistes tekstides kindlaks määratud, eriti seoses nende asjakohasuse ja lisaväärtusega Euroopa tasandil; on seisukohal, et määratluste puudumine piirab võimalikku koordineerimist läbiviidavate reformide vahel riiklikul tasandil ja ELi poliitikas (õigusaktid ja finantsprogrammid) ja tekitab probleeme seoses subsidiaarsuse põhimõttega; nõustub Euroopa Komisjoniga, et liikmesriikide sotsiaal-, majandus-, eelarve- ja tööhõivepoliitika keskkonnamõõdet tuleks tulevikus kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppega palju rohkem tähtsustada;

25. kordab, et üheks selle vähese tõhususe peamiseks põhjuseks on kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ebapiisav kaasamine partneritena reformide kavandamisel ja elluviimisel, võttes arvesse, et 36 % kõigist riigipõhistest soovitud on otseselt suunatud kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ja et 83 % nendest omavad territoriaalset mõõdet⁽¹¹⁾;

26. on veendunud, et komitee ettepanek kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamise käitumisjuhendi kohta⁽¹²⁾ aitab tõenäoliselt seda vähest tõhusust parandada tänu sellele, et kohalike ja piirkondlike tegelike olusid võetakse rohkem arvesse, ning et selle rakendamine on jätkuvalt vajalik, seda enam, et alates aastast 2019 antakse Euroopa poolaasta raames välja ühtekuuluvuspoliitika juhised, mille haldamine on jaotunud kõigi valitsemistasandite vahel;

27. julgustab komisjoni edendama arutelu liikmesriikide haldusvõimekuse ja fiskaalse detsentraliseerimise üle, mille eesmärgiks on liikmesriikide põhiseadusi ja subsidiaarsuse põhimõtet austades kontrollida, kas kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele usaldatud ülesanded on kooskõlas nende inim- ja tehniliste ressursside ning rahaliste vahendite olemasoluga;

Läbipaistvus ja demokraatlik legitiimsus

28. on seisukohal, et ELi majanduse juhtimise süsteemi demokraatlik legitiimsus on liiga nõrk, ja et see seab ohtu mitte ainult eelmainitud majanduse juhtimise, vaid ka kogu Euroopa projekti tervikuna;

29. väljendab heameelt kliimakaitse lisamise üle Euroopa poolaastasse ja loodab, et see tagab nii selge järelevalve kui ka kliimakaitsemeetmete tõhususe hindamise, et riiklikud edusammud poolaasta eesmärkide rakendamisel muutuksid nähtavamaks;

30. juhib komisjoni ja kaasseadusandjate tähelepanu asjaolule, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste käitumisjuhendi abil nende suurem kaasamine Euroopa poolaastasse viiks ühtlasi otsuste laiemale esindatuseni ja poolaasta (ja seeläbi üldisemalt kogu majanduse juhtimise) tugevama legitiimsuseni;

31. toetab kava reformida eurorühma, mille staatust tuleks ajakohastada ja reglementeerida, nii et tal oleks täievoliline eestseisus, suurem vastutus Euroopa Parlamendi ees ja läbipaistvamad menetlused, alustades kõikide protokollide üksikasjalikust avaldamisest;

32. tuletab meelde, et ELi tuleviku teemalise konverentsi kontekstis on komitee veendunud, et legitiimsuse demokraatia defitsiidi probleemi, mille all EL ja eriti selle majanduse juhtimine kannatab, saab lahendada ainult tingimusel, et Euroopa kodanikud on veendunud, et kõigi nende suuremate muredega tegeletakse. Sotsiaalseid, tööhõive, keskkonnakaitse norme ja kestlikkuse aspekte vastavalt ÜRO kestliku arengu eesmärkidele ning võitlust ebavõrdsuse vastu ei tohi makromajanduslike ja eelarvega seonduvate aspektidega võrreldes teisejärguliseks pidada. ELi tulevikku käsitleval konverentsil peaks seetõttu olema võimalik arutada Euroopa Liidu toimimise lepingus sätestatud majanduse juhtimise muudatusi;

33. on veendunud, et tuleb jätkata tööd euroala probleemide lahendamiseks, taastades usaldusväärse avaliku sektori rahanduse, luues tugeva pangandussüsteemi, liikudes fiskaalliidu poole ja stimuleerides kestlikku majanduskasvu;

⁽¹¹⁾ Euroopa Regioonide Komitee, *Territorial analysis of the Country-specific Recommendations 2018* („2018. aasta riigipõhiste soovitud territoriaalne analüüs“).

⁽¹²⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa poolaasta juhtimise parandamine: käitumisjuhend kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamiseks“ – raportöör: Rob Jonkman (ECR/NL), vastu võetud 11. mail 2017 (ELT C 306, 15.9.2017, lk 24).

Majandusjuhtimine ja COVID-19 kriis

34. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tegutsevad Euroopat rängalt mõjutava COVID-19 pandeemia vastase võitluse eesliinil oma oluliste kohustuste tõttu tervishoiu, sotsiaalkaitse ja majanduse toetamise vallas. Itaalias ja Hispaanias, pandeemia tõttu enim kannatanud riikides, on kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused lisaks ka vastutavad tervishoiukulude eest rohkem kui 90 % ulatuses⁽¹³⁾. Mitmed kuluread on kõvasti suurenenud, kuid kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tulud on vähenemas ja tugevalt mõjutatud majandustegevuse enneaegsusest. Sellel on suur mõju linnade ja piirkondade eelarvete tasakaalule ning selle tagajärjel ka liikmesriikide eelarvete tasakaalule;

35. tuletab meelde, et mitmete liikmesriikide kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on eelarve osas ranged riiklikud eeskirjad, mis piiravad nende kulude suurendamist, kohustavad hoidma tasakaalu või sunnivad nende puudujäägi ja/või nende võla sageli väga madalale tasemele võrreldes liikmesriikidega;

36. kutsub komisjoni, Euroopa Parlamenti ja liikmesriike üles mitte alahindama COVID-19 kriisiga kaasnevat piirkondlike lõhede süvenemise riski, ning seda kolmel peamisel põhjusel: i) mõju tervishoiule on tugevalt territoriaalne, teatud piirkonnades või linnades on ebaproportsionaalselt suur juhtumite arv ning nende toimetulek on olnud erinev; ii) lisaks pandeemia otsesele mõjule kõige raskemalt kannatavatele aladele süvendavad pikemad või rangemad kaitsemeetmed majanduse aeglustumist ning seeläbi VKEde ja FIEde, kes on paljude piirkondade majanduse tugisambad, samuti kohalike ja piirkondlike omavalitsuste finantsraskusi; iii) teatud majandussektorid (nt turism) on kannatanud ebaproportsionaalsel suurel määral ja mõju kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rahanduse olukorrale sõltub seega valdkondlikust spetsialiseerumisest kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning kokkupuutest globaalsete väärtusahelatega;

37. nõuab seepärast, et Euroopa Komisjon ja liikmesriigid koostaksid koos kohalike ja piirkondlike omavalitsustega selge tegevuskava, et aidata viimastel tagasi pöörduda jätkusuutlikute tasakaalustatud eelarvete juurde, pidades silmas praeguse pandeemia asümmeetrilist mõju ning seda, et keskkonnasäästlik ja sotsiaalselt jätkusuutlik taastumine peab olema ka majanduslikult jätkusuutlik;

38. on seisukohal, et praegune olukord toob esile selle, mis euroala kriisile järgnenud kasinuspoliitika tegeliku maksmata läks, eriti seoses alainvesteeringutega peamistesse avalikesse teenustesse. Kasinud ei saa olla taas vastuseks uuele kriisile. Majanduse taastamise strateegiad peavad hõlmama ambitsioonikaid avaliku sektori investeeringuid, mis on mõeldud ökoloogiliselt ja sotsiaalmajanduslikult kestliku majanduse taastamise aktiveerimiseks ELi piirkondades ja linnades;

39. on veendunud, et pärast koroonaviiruse kriisi on olulisem kui kunagi varem muuta Euroopa eelarveraamistikku, et vältida seda, et avaliku sektori investeeringutest ja avalikest teenustest saavad kohandatavad muutujad tulevastes eelarve konsolideerimise programmides.

Brüssel, 10. detsember 2020.

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹³⁾ OECD (2020) – Covid-19 and Inter-governmental Fiscal Relations: Early responses and main lessons from the financial crisis („Covid-19 ja valitsustevahelised eelarvesuhted: finantskriisi varased reageeringud ja peamised õppetunnid“), viide: COM-CTPA-E-CO-GOV-CFE(2020)2.

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Ennetav kohanemine kliimamuutustega: võimalused ja koostöime jätkusuutlikkuse ja elukvaliteedi edendamiseks piirkondades ja kohalikes omavalitsustes – millised raamtingimused on selleks vajalikud?“

(2021/C 37/06)

Raportöör:	Markku MARKKULA (FI/EPP), Espoo linnavolikogu esimees
Viitedokument:	Eesistujariigi konsulteerimistaotlus (kodukorra artikli 41 punkti b alapunkt i)

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Ülemaailmne hädaolukord nõuab meetmete kiirendamist

1. rõhutab, et poliitilises juhtimises tuleks käsitleda kliimamuutusi kui hädaolukorda ja ülemaailmset ohtu, millega tuleb tegeleda üheskoos ühismetmete ja ühiste standardite abil, murdes välja kapseldumisest ja ületades tõkkesid. EL peaks kliimaneutraalsele majandusele ja vastupidavamale ühiskonnale üleminekul võtma juhtrolli, et kaitsta soodsaid elutingimusi ning tagada, et kogu maailmas kohaldatakse Euroopa ettevõtjate ning avaliku ja erasektori institutsioonide suhtes selgeid, usaldusväärseid ja samaväärseid menetlusi;
2. rõhutab, kui oluline on, et linnad ja piirkonnad täidaksid aktiivset rolli, ühendades jõud kohaliku ja rahvusvahelise tööstusega, et kohaneda kliimamuutustega ja neid leevendada, seades endale veelgi ambitsioonikamad ja realistlikud eesmärgid, ning toonitab, et oluline on kiirendada meetmete võtmist kõigis asjaomastes ELi poliitikavaldkondades, suurendada kohanemise rahastamist, töötada ühiselt välja sobivad kohanemismeetodid ja -vahendid, tõhustada piiriülest koostööd ning kogemuste ja parimate tavade vahetamist ning suurendada vastupanuvõimet ja kohanemisvõimet, looduspõhiseid lahendusi ja innovatsioonivõimalusi;
3. tunnistab, et ligikaudu 800 piirkondlikku omavalitsust 17 liikmesriigis on kuulutanud välja kliimaalase hädaolukorra, mis hõlmab ligikaudu 40 % ELi kodanikest, kes elavad kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes, mille juhid on lisaks sellele rõhutanud, ametlikult vastu võtnud ja kuulutanud välja ülemaailmse kliimaalase hädaolukorra tõsise seisundi. Komitee toonitab, et see annab suure toetuse aktiivsele juhtrollile kliimaneutraalse Euroopa poole püüdlisel, rõhutades alt üles suunatud perspektiivi; ⁽¹⁾
4. rõhutab, et COVID-19 pandeemia on veelgi suurendanud pakulist vajadust varajase ja kooskõlastatud tegevuse järele – praegune pandeemia kogemus on toonud esile vajaduse parandada sotsiaal- ja majandussüsteemide vastupanuvõimet ulatuslikele häiretele, kuna ettenägematud kriisid tekitavad lisariske ebastabiilsetes piirkondades ja kogukondades, iseäranis liiga kitsa fookusega majandustes;
5. rõhutab, et ELi kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise poliitika tuleb paremini integreerida nii avaliku kui ka erasektoriga ning kodanike tegevusega ELi kliimapolitiika sektorites: heitkogustega kauplemise süsteem (HKS), jõupingutuste jagamist käsitlev otsus (ESD) ning maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus (LULUCF). Kliimaneutraalsuse saavutamiseks 2050. aastaks peab EL kõigis sektorites kiirendama tegevuse CO₂-heite vähendamist. Linnadel ja piirkondadel on partnerluses tööstusega peamine vastutus jõupingutuste jagamist käsitleva otsusega kaetud valdkonnas, eelkõige kütte, jahutuse, maakasutuse ja transpordi eest.

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seotus ÜRO kestliku arengu eesmärkide ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooniga

6. on seisukohal, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peavad etendama otsustavat rolli ülemaailmsete kliimaeesmärkide edendamisel ning et kohanemispoliitikal peaks olema oluline roll ÜRO kestliku arengu eesmärkide lokaliseerimisel; EL peab looma omavalitsustele stiimulid kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks;

⁽¹⁾ <https://climateemergencydeclaration.org/climate-emergency-declarations-cover-15-million-citizens/>

7. kutsub ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni üles ametlikult tunnustama piirkondliku tasandi rolli ja aktiivselt edendama piirkondliku tasandi osalust leevendamise- ja kohanemispoliitikas ning tegema osalistele ettepaneku seada ambitsioonikad eesmärgid; juhib tähelepanu vabatahtliku läbivaatamisena kohapeal esitatud kohalikele panustele, mis toovad esile, et linnad on see tasand, kus mõjukad meetmed ellu viiakse ning kus saab kõige paremini uurida erinevate kestliku arengu eesmärkide koostoimet ja omavahelisi seoseid;

8. peab ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärku (COP-26) oluliseks verstapostiks, et kinnistada ELi koht ülemaailmsete kliimameetmete esirinnas, ning rõhutab, et piirkondade ja linnade käimasolevatel tegevustel ja kohustustel peaks olema COP-26 raames tugev ja nähtav roll; on valmis toetama ELi institutsioonide koostööd ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooniga, et suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste nähtavust ja tunnustamist ülemaailmses kliimadiplomaatias ja -tegevuses; rõhutab sellega seoses koostööd rahvusvaheliste kogukondade ja võrgustikega, nt ICLEI, Under2 koalitsioon, Regions4, Climate Alliance ning Ühinenud Linnad ja Kohalikud Omavalitsused (UCLG);

Mõjukama ELi kohanemisstrateegia poole, mis põhineb uutel arusaamadel, õppimisel ja innovatsioonil

9. tunneb heameelt kliimamuutustega kohanemist käsitleva uue ja ambitsioonikama ELi strateegia kava üle, mis asetab kohanemise ELi 2030. ja 2050. aasta kliimaeesmärkides tähtsamale kohale, parandades teadmisi, tõhustades kavandamist ja kiirendades meetmete võtmist ning tunnistades vajadust piirkondliku ja kohaliku tasandi kohanemispoliitika järele; sellega seoses rõhutab vajadust integreerida kliimamuutustega kohanemise meetmed tõhusalt kõigisse poliitikavaldkondadesse; ärgitab komisjoni koostama selgete eesmärkide ja näitajatega uut ELi kohanemisstrateegiat kooskõlas aktiivse subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse strateegiaga;

10. on seisukohal, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste toetamiseks nende ülemaailmsetes kestliku arengu eesmärkidele suunatud meetmetes peab EL ise eeskuju näitama. See hõlmab koostööd võimalike partneritega väljaspool ELi, tuginedes ELi väärtustele;

11. rõhutab vajadust kogu Euroopat hõlmava kohanemissüsteemi ja mitmetasandilise valitsemise hästi toimiva struktuuri järele, millel on selged pädevused meetmete võtmiseks. Oluline on luua tõhusad piirkondlikud ja kohalikud kohanemise- ja leevendamismehhanismid, kasutades avaliku, era- ja kolmanda sektori ühiseid võrgustikke ning parandades teadmisi, suutlikkust ja rahalisi vahendeid;

12. rõhutab looduspõhiste lahenduste tähtsust kliimamuutustega kohanemisel, kuna nende rakendamine pakub võimalusi tegeleda omavahel seotud kriisidega kliima, looduse ja tervise valdkonnas, tuues kasu nii sotsiaal- kui ka keskkonnavaldkonnas, edendades samal ajal jätkusuutlikkust ja vastupanuvõimet. Looduspõhised lahendused võivad samuti olla oluline vahend kestliku arengu eesmärkide ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni eesmärkide saavutamiseks, eelkõige konkreetsete kestliku arengu eesmärkide ja kliimameetmete vahelise koostoime ärakasutamiseks;

13. rõhutab, et kliimamuutustega kohanemine nõuab märkimisväärseid muutusi ning see tuleb lisada valdkonnaülese prioriteedina territoriaalsesse planeerimisse ja juhtimisse; kohanemispoliitikal on olulised tagajärjed tervisele ja sotsiaalsele õiglusele;

14. märgib, et kliimamuutustega kohanemisega seotud kohalik valmisolek on maailmas ja ka Euroopas erinev. Kliimaohud ei ole praegu omavalitsuste üldisesse riskijuhtimisse ja valmisoleku kavandamisse ulatuslikult kaasatud;

15. rõhutab, et edu saavutamiseks peavad kõik kliimameetmed, sealhulgas kohanemine, põhinema parimatel olemasolevatel teadmistel ja innovatsioonil ning et need sõltuvad täielikult kodanike kaasamisest; kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on kõige usaldusväärsem valitsemistasand, sest nad teavad kõige paremini, mida on vaja ja kuidas Euroopa kodanike nõudmistele ja ootustele tõhusalt vastata;

16. palub Euroopa Komisjonil ja liikmesriikidel toetada järgmiste valdkondade arendamist:

a) kestlikkus kui „uus normaalsus“ kõigi kogukondade, ettevõtete ja üksikisikute jaoks;

- b) kestlik areng, CO₂-neutraalsus, ringmajandus ja vastupanuvõime kui juhtpõhimõtte kõigi, nii riiklike kui ka erasektori otsuste tegemisel, sealhulgas eelarve koostamise protsessides;
- c) kestlikkusele keskenduv kavandamine ja koostöö, teadmistel ja headel tavadel põhinevad meetmed;
- d) nii multidistsiplinaarsed kui ka interdistsiplinaarsed kestlikkuse alased teadusuuringud ja ühistegevus oskusteabe suurendamiseks ja mitmekesistamiseks;
- e) piisava võimsusega digitaalne ühenduvus kõigi kodanike jaoks kui valdkonnaülene tegur, mis tagab rohe- ja digipöörde;
- f) viisid, kuidas integreerida kõik need elemendid kõigisse õppelahendustesse Euroopa Liidus; ja
- g) rahalised vahendid linnadele ja piirkondadele tööjõu ümber- ja täiendõppeks;
17. soovib vähendada CO₂-jalajälge, minimeerides toodete, teenuste ja organisatsioonide negatiivset mõju; nõuab ka suuremat keskendumist CO₂-kääjäljele, näidates toodete, teenuste või organisatsioonide positiivset tulevast mõju kestlikkuse mõistes;
18. toetab kliimamuutusi käsitlevate kohalike teadusplatvormide (mis on juba olemas eri piirkondades ja täidavad „kohaliku valitsustevahelise kliimamuutuste rühma“ rolli) arendamist, et ergutada koostööd teadlastega ja toetada kohalikul tasandil valitud ametiisikute otsuste tegemist;
19. toonitab, et isikliku, kogukonna ja piirkondliku vastupanuvõime suurendamine on kliimamuutustega kohanemise võtmetegur; rõhutab, kui olulised on inimeste teadlikkus, õppimine, suutlikkuse arendamine ning kontseptsioonid piirkondadevahelise ja riikidevahelise koostöökultuuri laiendamiseks, et see toimiks praktiliselt kogu maailmas;
20. kutsus komisjoni üles looma üleeuroopalised koostöövahendid ja suurendama nende kasutamist, et luua ühiselt uusi lahendusi kliimaprobleemidele, ning nõuab digitaalseid ja virtuaalseid juhendamismeeskondi ja vastastikust mentorlust, et toetada uut, uuenduslikku ning kohalikku ja piirkondlikku kestlikku arengut; piirkonnad ja linnad on valmis olema katsekeskkond, et töötada välja uusi lahendusi, mis vastaksid ELi piirkondade erinevatele vajadustele;
21. rõhutab eluslaborite võrgustiku kasulikkust kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise puudujääkide kõrvaldamisel ning innovatsiooni edendamisel kestliku arengu huvides;
22. rõhutab põllumajanduse ja metsanduse (ÜPP) rolli ülemaailmses kliimapoliitikas, kuna neil on oluline roll vastupanuvõime ja kestlikkuse suurendamisel ning uuenduslike lahenduste edendamisel maapiirkondades; sellega seoses tuleb ÜPPsse lisada rohelise kokkuleppe eesmärgid, eelkõige bioloogilise mitmekesisuse strateegia ja strateegia „Talust taldrikule“, kaotades ära toetuste ja põllumajandusmaa suuruse vahelise seose ning sidudes need selle asemel rangete ja siduvate kliimakaitse-, bioloogilise mitmekesisuse, pestitsiidide kasutamise ja loomade heaolu standardite järgimisega, lühendatud tarneahelate ja kohaliku tootmise edendamisega;
23. rõhutab positiivset koostoimet bioloogilise mitmekesisuse kaitse poliitika ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise poliitika vahel, mis on ülemaailmse kliimamuutuste vastase võitluse alussambad;
24. rõhutab, kui oluline on kasutada kogukonnapõhistes ohu- ja riskihinnangutes ennetavaid infosüsteeme, nagu näiteks Galileo ja Copernicus. See nõuab süstemaatilisemaid ja terviklikumaid kohalikke andmekaeve ja -töötluse lahendusi, näiteks GIS-vahenditega varustatud satelliitide ja sensorite kasutamist, et kaardistada erinevate kliimaga seotud riskidega seotud nõrku kohti; julgustab kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kasutama ja rakendama olemasolevaid andmeid ja teenuseid, eelkõige neid, mida pakub Copernicuse kliimamuutuste teenus (C3S);

25. rõhutab vajadust investeerida rohkem kosmosetehnoloogia asjakohasusse, kuna see on kestliku ja vastupanuvõimelise arengu oluline osa, andes asjakohast teavet kliimaohutude ja nendega seotud kohanemismeetmete kohta; on selles valdkonnas valmis tegema koostööd komisjoni, Teadusuuringute Ühiskeskuse ja Euroopa Keskkonnaametiga, et uurida meetmeid, mille eesmärk on tuua need tehnoloogiad kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele lähemale;

26. juhib tähelepanu sellele, et kohanemist tuleks tunnustada Euroopa rohelise kokkuleppe kui ELi uue majanduskasvu strateegia olulise sambana; tervitab kavandatavat Euroopa kliimaseadust kui võimalust luua üldine raamistik nii kliimamuutuste leevendamiseks kui ka nendega kohanemiseks;

Linnadel ja piirkondadel peaks olema kohanemismeetmetes suurem roll

27. rõhutab, et linnad ja piirkonnad on kliimameetmete ja kliimamuutustega kohanemise valdkonnas novaatorid ja teerajajad ning osalevad sageli teadus- ja innovatsiooniprojektides, näiteks programmide „Horisont 2020“ ja „Euroopa horisont“ raames, mis võimaldab neil tegutseda kliimamuutustega kohanemise saadikutena kogu Euroopas ning edendada riigi tasandist madalamate tasandite piiülest koostööd kliimaprobleemide lahendamisel;

28. märgib, et kohalikud omavalitsused vastutavad rohkem kui 70 % kliimamuutuste vähendamise ja kuni 90 % kliimamuutustega kohanemise meetmete eest ning et kohanemismeetmed toimivad ainult siis, kui neis võetakse arvesse kohalike piirkondade ja linnade vajadusi, seisukohti ja teadmisi; juhib tähelepanu sellele, et hinnanguliselt on kogu ELis umbes 40 % rohkem kui 150 000 elanikuga linnadest vastu võtnud kohanemiskavad^(?);

29. digitaalsetel rakendustel võib olla oluline roll kohalike ja piirkondlike omavalitsuste abistamisel kestliku arengu ja kliimaeesmärkide rakendamisel või kliimamuutustega kohanemisel. Sellest tulenevalt on vaja kliimamuutustega kohanemisel ja nende leevendamisel alati arvesse võtta kestlikke digitaalseid lahendusi; tuleb vahetada näiteid parimate tavade kohta, kontrollides samal ajal alati ka digilahenduste tegelikku tõhusust;

30. juhib tähelepanu sellele, et kliimamuutuste kõige nähtavamad mõjud Euroopas ja kogu maailmas on tingitud äärmuslikest ilmastikunähtustest, nagu kuumalained, üleujutused, veepuudus, metsatulekahjud ja haigused, mis toovad kaasa märkimisväärset arvu inimohvreid, rahalise kahju ning elukvaliteedi halvenemise Euroopas; märgib samuti, et maapiirkondade rahvastikukadu, viljakatele muldadele juurdepääsu kaotus ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemine tekitavad sotsiaalseid ja majanduslikke raskusi, mis muutuvad üha kasvavaks ülemaailmseks probleemiks, millel on Euroopas tohutud tagajärjed^(?);

31. rõhutab kahe kliimale keskenduva missiooni – „Kliimamuutustele vastupanuvõimeline Euroopa“ ja „100 kliimaneutraalset linna 2030. aastaks“ – otsustavat tähtsust; soovib teha komisjoniga koostööd, et julgustada taotlusi ja kandidaate kogukondadest, linnadest ja piirkondadest, mis esindavad Euroopa territooriumide täielikku geograafilist, sotsiaalset ja majanduslikku mitmekesisust; on valmis koos missioonide, linnapeade pakti ja teistega välja töötama rakendamisraamistiku kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamiseks;

32. soovib Euroopa Keskkonnaametil koos erinevate eksperdiorganisatsioonidega, nagu Teadusuuringute Ühiskeskus, linnade tegevuskava kliimamuutustega kohanemise partnerlus⁽⁴⁾ ning linnapeade kliima- ja energiapakt,⁽⁵⁾ korrapäraselt ajakohastada teaduslikke andmeid ja tutvustada konkreetseid projekte, mis on seotud kliimamuutustega, mõju ja haavatavusega Euroopa peamistes biogeograafilistes piirkondades;

33. rõhutab, et kliimamuutuste mõju on ebahühtlane ja et territoriaalsed tegurid mängivad õige poliitika valikul otsustavat rolli; õiged kohanemismeetmed sõltuvad konkreetsetest nõrkadest kohtadest näiteks ELi äärepoolseimates piirkondades, saartel, mägedes, rannikualadel ja Arktikas;

34. nõuab kiireloomulisi meetmeid Arktikas, kus talvised temperatuurid on juba 2,5 °C kõrgemad kui industriaalühiskonna eelse ajajärgu temperatuurid, mis tähendab, et merejää ja lumi sulavad enneolematu kiirusega, nagu on hiljuti tõestatud, näiteks ekspeditsiooni MOSAiC poolt. Erilist tähelepanu on vaja pöörata Arktika suuremale tundlikkusele, mida nimetatakse polaarvõimenduseks;

^(?) Aruanne kliimamuutustega kohanemist käsitleva ELi strateegia rakendamise kohta (COM(2018) 738 final).

⁽²⁾ <https://www.eea.europa.eu/themes/climate-change-adaptation>

⁽⁴⁾ <https://ec.europa.eu/futurium/en/climate-adaptation>

⁽⁵⁾ <https://www.eumayors.eu/>

35. juhib tähelepanu Vahemere looduse erakordsele rikkalikkusele ja selle erilisele haavatavusele loodusõnnetuste, kliimamuutuste ja sotsiaal-majandusliku arengu poolt. Loodusvarade jätkusuutlikkuse suurendamiseks, eelkõige bioloogilise mitmekesisuse kaitsmiseks, on vaja erimeetmeid;

36. rõhutab, et kliimamuutused on tihedalt seotud sotsiaal-majanduslike muutustega, nagu linnastumine; rõhutab, et Euroopa linnapiirkonnad, kus elab kolm neljandikku elanikkonnast, seisavad silmitsi kliimaprobleemidega, mis vajavad kohandatud lahendusi ja toetust ELilt ja liikmesriikidelt;⁽⁶⁾ rõhutab ka maapiirkondade ja linnalähedaste piirkondade olulisust. Nendes piirkondades on mõnikord veelgi raskem heitkoguseid vähendada, seetõttu kutsub komitee üles leidma ka neile sobivaid lahendusi;

37. rõhutab, et mitmetasandilisest energia- ja kliimadialoogist võib saada võimas vahend, millega tagada kohanemispoliitika tõhus vertikaalne integratsioon ja peavoolestamine; seda tuleks laiendada nii, et see hõlmaks kogu rohelist kokkulepet;

38. rõhutab linnapeade kliima- ja energiapakti ja samalaadsete algatuste otsustavat rolli kohanemispoliitika lähendamisel linnadele ja piirkondadele ning paktile allakirjutanutel olulist rolli säästva energia ja kliimameetmete tegevuskavade rakendamisel;

39. juhib tähelepanu sellele, kui oluline on edendada integreerimissuutlikkust ja ühtekuuluvust soodustavate uuenduslike digitehnoloogiate kasutamist, laiendamist ja kasutuselevõttu ning aruka piirkondliku strateegia vastuvõtmist. Need tehnoloogiad, nagu 5G, asjade internet ja andmeanalüüs, peaksid võimaldama piirkondade ja linnade digi- ja rohepööret, eelkõige viies murranguteni avalike digiteenuste osutamisel, energiatõhususes, kultuuri ja turismi edendamises ning sotsiaalses ja territoriaalses ühtekuuluvuses;

40. rõhutab energiasüsteemide rolli kohanemisel ja nendevahelisi seoseid, nagu neid, on kirjeldatud teatises ELi energiasüsteemi lõimimise strateegia kohta,⁽⁷⁾ ning kutsub Euroopa Komisjoni üles neid seoseid teatise järelmeetmetes täiendavalt uurima;

41. rõhutab, kui oluline on suurendada piirkondade ja linnade vahelisi Euroopa partnerlusi, kasutades aruka spetsialiseerumise kontseptsioone; soovib suurendada linnade ja piirkondade rolli platvormis Climate Adapt⁽⁸⁾ ning soovib süvendada koostööd eelkõige Euroopa Keskkonnaagentuuri, Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi kliimavaldkonna teadmis- ja innovaatikakogukonna (Climate-KIC) ning Teadusuuringute Ühis keskusega;

42. juhib tähelepanu vajadusele parandada piirkondade ja linnade rakendussuutlikkust ning piisava personali, sh kvalifitseeritud personali olemasolu tähtsusele. Eelkõige munitsipaaltasandil tuleb süstemaatiliselt tagada vajalik tööjõud, et koordineerida paljusid töö- ja vastutusvaldkondi, mis on seotud kestliku arengu eesmärkide ja kliimameetmete eesmärkide rakendamisega;

Rahastamine ja ülemaailmsed eeskirjad

43. nõuab tungival, et komisjon pööraks erilist tähelepanu CO₂ hinnakujundussüsteemile. Kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks on vaja uusi investeeringuid, eelkõige erasektoris. Vajalike investeeringute ligimeelitamiseks tuleks CO₂ hind kehtestada prognoositaval ja asjakohasel tasemel. Selline süsteem peaks ergutama energia- ja muid ettevõtteid täitma olulist osa kliimaeesmärkide saavutamisel ja uute süsinikuneutraalsete lahenduste loomisel;

44. rõhutab, et vaja on tõhusamat CO₂ hinnakujundussüsteemi, mis sisaldab süsinikdioksiidi piirimaksu mehhanismi, et muuta CO₂ majandussüsteemi läbipaistvaks osaks ja soodustada üleminekut CO₂-neutraalsusele. See looks uued võrdsed võimalused kestlikuks tegevuseks ning oleks oluline vahend, et muuta CO₂ süsteem läbipaistvaks kõigil tasanditel ja kõigis sektorites;

⁽⁶⁾ <https://www.eumayors.eu/>

⁽⁷⁾ COM(2020) 299 final.

⁽⁸⁾ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

45. toetab Euroopa Parlamendi üleskutset kehtestada valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) viimaste teaduslike arvutuste põhjal ELi 27 liikmesriigi kasvuhoonegaaside netoeelarve, mis vastab liidu õiglasele osale ülejäänud ülemaailmsetest heitkogustest kooskõlas Pariisi kokkuleppe eesmärkidega ning mis annab kätte suuna, et saavutada liidu kasvuhoonegaaside netonullheide 2050. aastaks;

46. kutsub ELi üles võtma tugeva ülemaailmse juhirolli, et töötada vajalik CO₂ hinna kujundamise ja arvestamise süsteem välja 2030. aastaks, ja pidama sarnaste aspektide üle läbirääkimisi oma ülemaailmsete kaubanduspartneritega;

47. soovib edendada pikaajalisi ELi rahastatavaid kliimamuutustega kohanemisega seotud taristuinvesteeringuid; rõhutab, kui oluline on, et kõigil valitsustasanditel oleksid piisavad kliimamuutustega kohanemise meetmete rahastamise võimalused ning et nad uuriksid uusi võimalusi olemasolevate rajatiste jaoks ning otsiksid uusi ja innovaatilisi lahendusi;

48. soovib ELil ja liikmesriikide valitsustel tagada kohanemismetmete – näiteks kommunaalteenuste, hädaabi- ja päästeteenuste ning tervishoiu valdkonnas – stabiilne ja süstemaatiline riiklik rahastamine. Ennetav kohanemine nõuab ulatuslikke investeeringuid taristusse ja päästevahenditesse, millega integreeritakse kliimamuutustega kohanemine ja nende leevendamine üldistesse jätkusuutlikkuse meetmetesse;

49. tunneb heameelt roheliste võlakirjade väljakuulutamise üle kliimameetmete rahastamiseks; hoiatab, et riiklikud vahendid ei pruugi olla piisavad kõikide kohanemisvajaduste rahuldamiseks ning et tuleks soodustada kohanemispüüdluste rahastamist erasektori poolt; Taksonoomia kriteeriumid ning kestlikuks ja kahju mitteteketavaks peetava tegevuse juhtimine tuleb kujundada nii, et see ei muutuks halduslikult koormavaks neile, kes soovivad teha kestlikke investeeringuid. See kehtib eriti juhul, kui võetud kohustused on ambitsioonikamad ELi ja liikmesriikide kehtivates õigusaktides sätestatud;

50. tunnustab, et uues 2021.–2027. aasta raamistikus keskendutakse suurel määral arukamale Euroopale innovatsiooni kaudu ning keskkonnahoidlikumale ja CO₂-vabale Euroopale. Ta nõuab, et Euroopa Regioonide Komiteel oleks suurem roll kliimamuutustega kohanemisse ja nende leevendamisse tehtavate piirkondlike avaliku ja erasektori investeeringute vahendite kombinatsiooni kasutamise suunamisel. See hõlmab kohalike strateegiate toetamist ja kohalike omavalitsuste mõjuvõimu suurendamist ELi, riiklike, piirkondlike ja kohalike vahendite haldamisel; juhib tähelepanu sellele, et Euroopa programmid peavad edendama heade kliimalahenduste loomist ja jagamist eri suurusega omavalitsuste hüvanguks;

51. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tunnevad kõige paremini kodanike vajadusi ja probleeme ning vastutavad ELi poliitikameetmete rakendamise eest kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Seetõttu peaksid liikmesriigid kaasama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ELi ja riiklike õigusaktidega seotud otsustusprotsessi. Komitee innustab liikmesriike delegeerima kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ka fondide ja rahastamisvahendite haldamise subsidiaarsuse põhimõtte alusel;

52. juhib tähelepanu Euroopa Investeerimispanka (EIP) võetud kohustusele suurendada kliimameetmetele ja keskkonnasäästlikkusele eraldatavate rahaliste vahendite osakaalu 2025. aastaks ning kliimapanga tegevuskava⁽⁹⁾ väljatöötamisele; väljendab heameelt EIP kliimariskide hindamise süsteemi kasutuselevõtmise üle füüsiliste kliimariskide süstemaatiliseks hindamiseks;

53. rõhutab vajadust siduda ELi uue kohanemisstrateegia väljatöötamine Euroopa rohelises kokkuleppes sätestatud põhimõtetega; nõuab tungivalt, et komisjon tunnustaks linnu ja piirkondi selles raamistikus täieõiguslike partneritena ning tegeleks paremini lõhega kohalike, alt üles suunatud kohanemisstrateegiate ja riiklike kohanemisstrateegiate vahel;

⁽⁹⁾ <https://www.eib.org/en/about/partners/cso/consultations/item/cb-roadmap-stakeholder-engagement.htm>

Parem sidusus ja tegevus kogu Euroopas

54. juhib tähelepanu sellele, et kliimapakti eesmärgid tuginevad aktiivsele subsidiaarsusele ja mitmetasandilisele valitsemisele: komitee on valmis pakkuma oma poliitilist toetust kliimapakti ⁽¹⁰⁾ rakendamisel ning toob selle kõigi Euroopa linnade ja piirkondadeni; Sellega seoses kutsub komitee komisjoni üles lisama kohanemismeetmed selle olulise algatuse ühe sekkumismeetmena;
55. rõhutab Euroopa kliimapakti potentsiaali ühelt poolt uuendusliku juhtimisvahendina, mis tõhustab koostööd kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning Euroopa institutsioonide vahel, ning teiselt poolt koondalgatusena, mille eesmärk on stimuleerida kohalike kliimapaktide loomist kogu ELis ja hõlbustada parimate tavade kasutamist, sealhulgas kliimamuutustega kohanemise valdkonnas;
56. kordab, kui oluline on integreerida kohanemispoliitika territoriaalsesse taristusse ning maastikuplaneerimisse ja -juhtimisse; ⁽¹¹⁾ linnad ja piirkonnad peaksid tegema märkimisväärsed jõupingutusi;
57. väljendab heameelt ambitsioonika 2030. aasta kliimaeesmärgi kava ettepaneku üle ning kutsub komisjoni üles lisama sellesse raamistikku ka kohanemismeetmed ja -eesmärgid;
58. rõhutab, et mitmed algatused, nagu kodanikega peetavad dialoogid, territoriaalse mõju hindamised, mitmetasandilised energia- ja kliimadialoogid ning piirkondlike keskuste võrgustik, samuti Euroopa linnaarengu algatus 2020. aasta järgse ühtekuuluvuspoliitika kohta, võivad toetada nii kohanemismeetmete hindamist kui ka strateegiliste tegevuskavade koostamist, kaasates neid, keda kliimamuutus ja kohanemismeetmed otseselt mõjutavad;
59. väljendab heameelt renoveerimislaine kui tulevikku suunatud algatuse avaldamise üle, millega suurendatakse ELi jõupingutusi ühes meie kliimaeesmärkide saavutamise võtmevaldkonnas: sellega seoses kutsub komisjoni üles arendama edasi hoonete renoveerimise rolli kohanemiseesmärkide tõhustamisel ja hoonestatud keskkonna vastupidavamaks muutmisel;
60. juhib tähelepanu sellele, et kliimamuutuste mõju kodanikele sõltub nende sotsiaalsest ja majanduslikust haavatavusest, vanusest ja soost; kohanemispoliitika sotsiaalset aspekti tuleks seetõttu uues ELi strateegias hoolikalt arvesse võtta, tuginedes Euroopa Keskkonnaameti poolt selles valdkonnas tehtavale tööle ⁽¹²⁾;
61. rõhutab, et liikmesriigid koostavad praegu mitmesuguseid kavasisid ja strateegiaid, nagu kliimamuutustega kohanemise strateegiaid, riiklikud energia- ja kliimakavad, riiklikud pikaajalised strateegiaid ja kestliku arengu strateegiaid ning strateegiaid muudes poliitikavaldkondades nagu bioloogiline mitmekesisus, metsandus, põllumajandus ja maa majandamine; juhib tähelepanu sellele, et see tekitab linnade ja piirkondade jaoks segaduse ohu, ning kutsub Euroopa Komisjoni üles üldist raamistikku uuesti läbi vaatama, et toetada integreeritumat lähenemisviisi;
62. kutsub komisjoni üles tungivalt soovutama, et liikmesriigid kaasaksid riigi tasandist madalama tasandi valitsusi oma kohanemisstrateegiate koostamisse ning piirkondlike ja kohalike strateegiate arendamisse, samuti riiklike strateegiate piirkondliku jaotuse edendamisse; komitee on valmis korraldama sel eesmärgil mitmetasandilisi energia- ja kliimadialooge.

Brüssel, 10. detsember 2020.

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁰⁾ Vt Rafał Trzaskowski (PL/EPP) arvamus 1360/2020 „Euroopa kliimapakt“ (ELT C 440, 18.12.2020, lk 99), kättesaadav aadressil <https://cor.europa.eu/ET/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1360-2020>.

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/adaptation/what/docs/swd_2013_137_en.pdf.

⁽¹²⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/unequal-exposure-and-unequal-impacts>.

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kliimamuutuste mõju piirkondadele: Euroopa roheline kokkuleppe hindamine“

(2021/C 37/07)

Raportöör: Andries GRYFFROY (BE/EA), Flandria parlamendi liige
Viitedokument: eesistujariigi konsulteerimistaotlus (kodukorra artikli 41 punkti b alapunkt i)

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Rohelise kokkuleppe rakendamise kavandamine erinevatel tasanditel kui tähtis majanduse keskkonnahoidliku taastamise vahend Euroopa kliimaneutraalseks muutmisel

1. juhib tähelepanu sellele, et ÜRO arenguprogrammi hinnangul viiakse üle 70 % kliimamuutuste leevendamiseks rakendatavatest meetmetest ja kuni 90 % kliimamuutustega kohanemise meetmetest ellu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste poolt ning et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused rakendavad 70 % ELi õigusaktidest, st et nende kanda on üks kolmandik avaliku sektori kuludest ja kaks kolmandikku avaliku sektori investeeringutest. Seetõttu tuleb 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamise ja piirkondade vastupanuvõime suurendamise eesmärgi poole püüelda koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega ja nende toel;
2. rõhutab, et roheline kokkuleppe on ELi keskne vahend Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks, ÜRO tegevuskava 2030 ja kestliku arengu eesmärkide täielikuks saavutamiseks ning samuti ELi edasipüüdliku panuse andmiseks 2020. aasta järgsesse ülemaailmsesse bioloogilise mitmekesisuse raamistikku; ⁽¹⁾ rõhutab 2030. aastaks seatud uuendatud ja siiski saavutatavate eesmärkide vastuvõtmise tähtsust, et hoida ülemaailmne temperatuuri tõus oluliselt madalamal tasemel kui 2 °C võrreldes tööstusrevolutsiooni eelse tasemega ja teha jõupingutusi, et piirata temperatuuritõusu veelgi 1,5 °C-le, nagu on märgitud Pariisi kokkuleppes; toonitab, et kavandatud eesmärkide puhul tuleks arvesse võtta iga liikmesriigi eesõigust määrata kindlaks oma energiaallikate jaotus, arvestades oma eripära ja konteksti ning järgides tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtet; meenutab, et kliimamuutused mõjutavad kõiki Euroopa piirkondi ja nende laiaulatuslik mõju nii tervisele, keskkonnale kui ka majandusele – mis võib olla erineva ulatusega – nõuab kiireloomulisi meetmeid ja põhjalikke muutusi, et muuta probleemid võimalusteks;
3. rõhutab, et roheline kokkuleppe pakub asendamatu võimalusi edendada kestlikke, ressursitõhusaid ja uuenduslikke lahendusi kohaliku ja piirkondliku kestliku arengu soodustamiseks. See saab aidata tagada Euroopas kestlikuma, konkurentsivõimelisema ja vastupidavamajanduse ning anda inspiratsiooni, eeskujuga ja üleilmse mudeli kliimaneutraalsuse saavutamiseks ja majanduse keskkonnahoidlikuks taastamiseks;
4. usub, et roheline kokkuleppe eduka rakendamise tagamiseks tuleb vajalikud jõupingutused kindlaks määrata alt-üles lähenemisviisi kasutades ning need tuleb jagada ELi territooriumite vahel õiglaselt ning vastavalt subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele; samas tuleb võimaldada vajalikul määral paindlikkust kulutõhususe tagamiseks;
5. juhib tähelepanu sellele, et COVID-19 kriis on näidanud meie ühiskondade haavatavust ja vajadust muuta need vastupidavamaks majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnaalaste vapustuste suhtes; kinnitab veel kord uue ELi taasterahastu kesksel rollil ELi majanduse taastamise toetamisel, sillutades samal ajal teed keskkonnasäästlikumale ja õiglasemale üleminekule ja kestlikumale tulevikule;
6. nõuab mitmetasandilise valitsemise tunnustamist, et siduda roheline kokkuleppe eesmärgid tõhusalt keskkonnasäästliku majanduse taastamisega Euroopas; rõhutab, et roheline kokkuleppe teemade lai spekter loob viljaka pinnase uute ja olemasolevate sektoriüleste kavade integreerimiseks, mis aitavad välja töötada ja edasi arendada kohaliku tasandi vajadusi ja lisaväärtust väärtustavaid ja riiklikku tegevust täiendavaid meetmeid, pidades seejuures kinni subsidiaarsuse põhimõttest;

⁽¹⁾ „Elurikkad linnad ja piirkonnad pärast 2020. aastat ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgul ja ELi elurikkuse strateegias aastani 2030“ (COR-2020-00539) (ELT C 440, 18.12.2020, lk 20).

7. rõhutab, et riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad pakuvad asendamatu võimaluse mitmetasandilise valitsemise kasutamiseks. Neid meetmeid tuleb toetada sobivate õiguslike raamistike ja vahenditega, kaasates kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused täiel määral kavade väljatöötamise ja rakendamisse ning andes neile otsese ligipääsu ELi rahalistele vahenditele;

8. tuletab meelde Euroopa Keskkonnaameti (EEA) analüüsi, mis näitas, et ELi keskkonnaalaste õigusaktide puudulik rakendamine on kõige sagedamini tingitud ebatõhusast koordineerimisest kohalike, piirkondlike ja riiklike asutuste vahel ning seda süvendab haldussuutlikkuse puudumine ja ebapiisav rahastamine, teadmiste ja andmete puudumine, ebapiisavad nõuetele vastavuse tagamise mehhanismid ja poliitika integratsiooni puudumine; nõuab seetõttu vertikaalse integratsiooni süstemaatilist tugevdamist, et kaotada puudujäägid, viia omavahel kooskõlla investeeringute elluviimise ajakava ja prioriteedid, vältida meetmete kattumist, minimeerida vastandlikke ja seostamata protsesse ning täita praeguses poliitikas ja asjaomastes õigusaktides olevad lüngad ⁽²⁾;

9. rõhutab, et vaatamata sellele, et energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlevas määruses julgustatakse jõuliselt liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pidevat dialoogi, on näiteks lõimitud riiklike energia- ja kliimakavadega seotud kogemused näidanud, et erinevate valitsemistasandite vaheliste struktureeritud kaasamis- ja konsulteerimisprotsesside elluviimine võib olla keeruline; ⁽³⁾ on seisukohal, et seda mitmetasandilist kliima- ja energiadialoogi tuleks veelgi edendada ja laiendada rohelise kokkuleppe kõigisse valdkondadesse, et tagada ressursside, kohustuste ja kavade piisavaks ärakasutamiseks vajalik ühtsuse tase. Komitee kordab oma mitmetasandiliste kliima- ja energiadialoogide kogemuste tuginedes valmisolekut luua alaline rohelise kokkuleppe mitmetasandilise dialoogi platvorm; rõhutab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kohustuslikku konsulteerimist tuleks laiendada riiklike taaste- ja vastupidavuskavade väljatöötamisele, et kindlustada rohelise kokkuleppe meetmete koordineeritud ja tõhus süvalaiendamise; ⁽⁴⁾ kutsub Euroopa Komisjoni üles tuginema muu hulgas Euroopa Regioonide Komitee piirkondlike keskuste võrgustiku kaudu saadud rakendamiskogemustele;

10. rõhutab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste strateegiline panus on vajalik põhimõtte „ära tekita kahju“ järgimiseks, et muuta roheline kokkulepe kestlikuks ja õiglaseks töökohtade loomise vahendiks, mis peab silmas kohalikke ja piirkondlikke vajadusi; väljendab heameelt uue Leipzigi harta üle, milles rõhutatakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ümberkujundavat jõudu, kes nõuavad integreeritud linnaplaneerimisprotsesse, mida koordineeritakse integreeritud, kohapõhiste, mitmetasandiliste ja kaasavate lähenemisviiside, näiteks integreeritud territoriaalsete investeeringute kaudu; kutsub Euroopa Komisjoni üles pühendumise enam ELi linnade tegevuskavale ja lõimima selle rohelisse kokkuleppesse ja digialgatustesse ⁽⁵⁾;

11. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on kõige paremal positsioonil oma kogukondade kaasamiseks, erainvestorite ligitõmbamiseks ning ambitsioonikate ja õigeaegsete meetmete rakendamiseks, täites nii haldusametuse kui ka teenusepakkuja rolli. Nad võivad vastu võtta terviklikud kohalikud rohelised kokkulepped, arvestades kohtadel valitsevate erinevate majanduslike, sotsiaalsete, geograafiliste ja keskkonnaalaste olukordadega;

12. kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles võimaldama kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel tegutseda kliimaneutraalsuse poole pürgimisel ELi võtmepartneritena, toetades kohalikku ja piirkondlikku pühendumist, näiteks avalduses Mannheim message väljakuulutatud pühendumist kohalike roheliste kokkulepete väljatöötamisele ning kohapõhiste linnade kliimalepingute ja kohalike kliimapaktide ⁽⁶⁾ rakendamisele, mis on välja töötatud koostöös kodanike ja peamiste sidusrühmade, sealhulgas ettevõtjate, tööstussektori, teadus- ja innovatsioonisektoriga;

13. teeb ettepaneku arendada koostöös Euroopa Komisjoniga välja Euroopa piirkondlik tulemustabel, sh selged, sihipärased ja kasutajasõbralikud näitajad, et mõõta ja jälgida rohelise kokkuleppe mõju piirkondade tasandil (NUTS 2) kooskõlas kaheksandas keskkonnaalases tegevusprogrammis ette nähtud seiresüsteemiga. Kuna ELi piirkondade lähtepunktid ja arengutrajektorid on väga erinevad, võimaldaks tulemustabel näidata rohelise kokkuleppe rakendamisel tehtud edusamme, tuvastada võimalikke takistusi ja pakkuda välja lahendusi mahajäänud piirkondadele ning jagada

⁽²⁾ „ELi kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi väljatöötamine“ (COR 2018-01672) (ELT C 168, 16.5.2019, lk 27).

⁽³⁾ „Kogu ELi hõlmav hinnang lõimitud riiklikele energia- ja kliimakavadele“.

⁽⁴⁾ „Puhta energia paketi rakendamine: riiklikud energia- ja kliimakavad kui vahend kohaliku ja piirkondliku juhtimise jaoks kliimaküsimustes ning aktiiv- ja passiivenergia valdkonnas“ (COR-2019-00618) (ELT C 39, 5.2.2020, lk 33).

⁽⁵⁾ „Euroopa säästvate linnade Leipzigi harta uuendamine“ (COR-2019-04829) (ELT C 440, 18.12.2020, lk 119).

⁽⁶⁾ „Euroopa kliimapakt“ (COR-2020-01360) (ELT C 440, 18.12.2020, lk 99).

edukamate piirkondade häid tavasid. Teadusuuringute Ühiskeskus saaks Euroopa Komisjoni ja Euroopa Regioonide Komiteed toetada seesuguse tulemustabeli väljatöötamisel metodoloogiaga, viies oma tegevuse kooskõlla selliste asjaomaste asutuste ja institutsioonidega nagu Euroopa Keskkonnaamet;

14. tunneb heameelt komisjoni ettepaneku üle luua Euroopa kliimapakt, mille eesmärk on kaasata kodanikud ja kogukonnad kliima- ja keskkonnameetmete kujundamisse konkreetsete kohapealsete meetmete abil; kordab, et kohalikud ja piirkondlikud valitsused on valmis töötama partnerluses ELi institutsioonide, liikmesriikide ja kõigi asjaomaste sidusrühmadega kliimapakti raames, et üheskoos edendada kliimanetraalsuse ja ÜRO kestliku arengu eesmärkide rakendamist; ⁽⁷⁾ on seisukohal, et suutlikkuse suurendamise meetmed peaksid olema seotud rahastamisvahendiga, et tagada linnade ja piirkondade koostatud kavade ja meetmete rakendamine;

Gloaalsete lahenduste pakkumine rohelise kokkuleppe rakendamise läbi kohalikul ja piirkondlikul tasandil

15. rõhutab, et roheline kokkulepe aitab luua tugevama, kestlikuma ja kaasavama Euroopa ainult juhul, kui see tagab nii horisontaalse kui ka vertikaalse integratsiooni kõigi valitsemistasandite lõikes ning kui kodanikud võtavad vastutuse energiaülemineku eest; kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles, et nad tunnustaksid kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli oma lähimate liitlastena selles protsessis, et nad ei ole ainult meetmeid rakendavad partnerid, vaid on seda ka meie regulatiivse, fiskaalse ja finantsraamistiku kindlaksmääramise protsessis, nagu kohane (tõelisele) mitmetasandilisele valitsemise süsteemile;

16. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on privilegeeritud positsioon otse inimestega töötamisel ja nad soodustavad käitumise muutumist kestlikumate tarbimisviiside suunas, mis võimaldab neil leida elulisi lahendusi, toimida uute ideede ja teadmiste eluslaborina ⁽⁸⁾ ning toetada ambitsioonikate, ent realistlike eesmärkide seadmist, lõimides need oma esindatava kogukonna meetmetesse, teenustesse ja prioriteetidesse; rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastutust kliimameetmete rakendamisel ning vajadust tugevdada kliimaalast teabevahetust ja haridust kui vajalikke vahendeid, mis aitaksid kodanikel saada neis jõupingutustes võimestatud ja teadlikeks osalejateks; toonitab, et 2030. aasta eesmärgi karmistamine ei tohiks saada takistuseks, vaid peaks pigem hõlbustama ja soodustama mõjusaid kliimameetmeid;

17. kutsub komisjoni üles rõhutama ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärguks valmistudes kohalikul ja piirkondlikul tasandil kindlaksmääratud panuste selget rolli ja panust ELi muudetud riiklikult kindlaksmääratud panuste raames vastavalt Pariisi kokkuleppele, ja üldisemalt edendama aktiivselt riigi tasandist madalama valitsustasandi jätkuvat tunnustamist ja otsest osalemist Pariisi kokkuleppe elluviimisel ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni protsessides;

18. juhib tähelepanu sellele, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on kestliku arengu eesmärkidest kinnipidamise tagamisel keske tähtsusega, eriti 11. ja 17. eesmärgi puhul; tuletab meelde, et Euroopa 2019. aasta kestliku arengu aruandes ⁽⁹⁾ toodi suurimate väljakutsetena kestliku arengu eesmärkide saavutamisel ELis välja kliima, elurikkus, ringmajandus ning erinevate riikide ja piirkondade elustandardite ühtlustamine; soovib tungivalt tagada ühtlustatud raamistik ja kutsub Euroopa Komisjoni üles võtma vajalikke samme, et haarata juhtohjad kestliku arengu eesmärkide elluviimisel nii Euroopa kui ka rahvusvahelisel tasandil;

19. kordab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pideva kaasamise tähtsust majanduse taastamise ja vastupidavuse suurendamise kavandamise protsessi igas etapis: eesmärkide seadmisel, kavade väljatöötamisel, ressursside eraldamisel ja investeringute kindlaksmääramisel; kutsub Euroopa institutsioone üles toetuma järjekindlalt Euroopa Regioonide Komitee ja komitee töörühma „Roheline kokkuleppe kohalikul tasandil“ toele ja teadmistele, et edendada rohelise kokkuleppe rakendamist ja majanduse tõhusat taastumist;

Ühendamine ja koostoitmete otsimine, et kiirendada meetmete elluviimist süstemaatiliste lähenemisviiside kaudu

20. nõuab tungivalt, et komisjon pööraks erilist tähelepanu CO₂ hinna kujundamise süsteemile. Kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks on vaja uusi investeeringuid, eelkõige erasektoris. Vajalike investeeringute ligimeelitamiseks tuleks CO₂ hind kehtestada prognoositaval ja asjakohasel tasemel. Selline süsteem peaks ergutama energia- ja muid ettevõtteid täitma olulist rolli kliimaeesmärkide saavutamisel ja uute CO₂-neutraalsete lahenduste loomisel; rõhutab, et vaja on tõhusamat CO₂ hinnakujundussüsteemi, mis sisaldab süsinikdioksiidi piirimaksu mehhanismi, et muuta

⁽⁷⁾ „Euroopa kliimapakt“ (COR-2020-01360) (ELT C 440, 18.12.2020, lk 99).

⁽⁸⁾ „ELi kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi väljatöötamine“ (COR 2018-01672) (ELT C 168, 16.5.2019, lk 27).

⁽⁹⁾ <https://www.sustainabledevelopment.report/>

CO₂ majandussüsteemi läbipaistvaks osaks ja soodustada üleminekut CO₂-neutraalsusele. Kõnealune süsteem tuleks kujundada sellisena, et see innustaks energia- ja muid ettevõtjaid looma uusi, CO₂-neutraalseid lahendusi. See looks uued võrdsed võimalused kestlikuks tegevuseks ning oleks oluline vahend CO₂ muutmisel ülemineku läbipaistvaks osaks kõigil tasanditel ja kõigis sektorites; kutsus ELi üles võtma tugeva ülemaailmse juhirolli, et töötada vajalik süsteem välja 2030. aastaks, ja pidama sarnaste aspektide üle läbirääkimisi oma ülemaailmsete kaubanduspartneritega;

21. toetab Euroopa Parlamendi üleskutset kehtestada valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) viimaste teaduslike arvutuste põhjal ELi 27 liikmesriigi kasvuhoonegaaside netoeelarve, mis vastab liidu õiglasele osale ülejäänud ülemaailmsetest heitkogustest kooskõlas Pariisi kokkuleppe eesmärkidega ning mis annab kätte suuna, et saavutada liidu kasvuhoonegaaside netonullheide 2050. aastaks;

22. on seisukohal, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on majanduse keskkonnahoidliku taastamise esirinnas; rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused integreerivad juba praegu kestliku arengu eesmärgi oma kohalikesse kavadesse ja piirkondlikesse strateegiatesse, ⁽¹⁰⁾ mis võib olla oluline lähtepunkt selliste kohalike ja piirkondlike roheliste kokkulepete kulutõhusaks rakendamiseks, mis ühendavad mitmeid erinevaid sektorite kavasisid ja strateegiaid ning piisavate näitajate väljatöötamiseks nende mõju jälgimiseks ja hindamiseks;

23. juhib tähelepanu vajadusele ühtlustada ja siduda mitmed olemasolevad, ELi rahastatud ja kohalikule tasandile mõeldud algatused, millega toetatakse kestliku arengu eesmärkide ja Pariisi kokkuleppe rakendamist, keskendudes ühele või mitmele valdkonnale (näiteks linnapeade pakt, roheliste linnade lepe, Euroopa rohelise pealinna võrgustik, arukate linnade Euroopa innovatsioonipartnerlus, 100 kliimanetraalset linna ja arukate linnade väljakutsealgatus, samuti muud algatused, mida EL otseselt ei rahasta, nagu „Under2 Coalition“); kutsus komisjoni üles aitama koostada selge ülevaade rohelise kokkuleppega seotud kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks olemasolevatest ELi rahastatud algatustest, selgitades nende erinevaid kohaldamisalasid ja iseärasusi, et omavalitsusi nende valikutes paremini juhendada;

24. on seisukohal, et rohelise kokkuleppe elluviimiseks on vaja paindlikke ja uuenduslikke lahendusi ja uusi ärimudeleid, et muuta kohalik taristu ja ökosüsteemi teenuste osutamine süsinikdioksiidivabale ühiskonnale sobivaks, muu hulgas on vaja nutikat digitehnoloogiat ning rohelist ja sinist taristut, et parandada meie avaliku ruumi kvaliteeti, toetada kliimamuutustega kohanemist, suurendada elurikkust ning edendada rahvatervist ja elukvaliteeti; tunneb heameelt määratletud prioriteetide üle, ent rõhutab nende vaheliste seoste tugevdamise vajadust, et suurendada tootmise mitmekesisust ja kulutõhusust ja eelistada neid, millega kaasneb suurem töökohtade loomise potentsiaal, et roheline kokkulepe tõukaks tagant ka majanduse taastumist, sealhulgas järgmistes valdkondades:

- renoveerimislaaine nii era- kui ka avaliku sektori hoonete renoveerimine ning kütte ja jahutusega seotud CO₂ heite vähendamine;
- puhas liikuvus ja transport;
- ringmajandus ja kestlikud põllumajandusliku toidutööstuse süsteemid;
- elurikkuse haldamine ja ökosüsteemide majandamine;
- looduspõhised lahendused ja linnade rohelisemaks muutmine;
- ELi nullsaaste eesmärk;
- digiüleminek;
- tervishoiu- ja keskkonnameetmed;
- vastupanuvõime poliitika, mis hõlmab ühtekuuluvust, maaelu arengut, tervishoiu- ja keskkonnameetmeid;
- puhta energia paketi kohese ja sidusa ülevõtmise ja ELi kliimaseaduse kiire vastuvõtmise toetamine, et kohendada ELi kliima- ja energiaeeskirju karmistatud 2030. aasta kliimaeesmärkidele teel kliimanetraalsuse saavutamisele aastaks 2050;

⁽¹⁰⁾ Strateegiate näited: Malmö, Manheim, Valloonia piirkond.

- üleminek kestlikule meremajandusele;
- õiglane säästvale energiale üleminek, mis edendab kodanike otsest isevastutust ning kõigi juurdepääsu ohutule ja taskukohasele energiale;

25. rõhutab, et roheline kokkulepe annab võimaluse läheneda süstemaatilisemalt energiasüsteemi integratsiooni, sektori ühendamise ning aruka sektorite integreerimise ja spetsialiseerumise rakendamise kiirendamisele, suurendades samal ajal energiaravustuskindlust, kaitstes tervist ja keskkonda ning soodustades majanduskasvu, innovatsiooni ja tööstussektori maailmas juhipositsioonil püsimist; toonitab sellega seoses, et energiasüsteemi ümberkujundamine peab toimuma terviklikku lähenemisviisi järgides, käsitledes energiaga seotud aspekte koos sotsiaalsete, tööstuslike, territoriaalsete, keskkonnavalaste ja kultuuriliste aspektidega ning võttes arvesse iga piirkonna eripära, eelkõige kõige haavatavamaid piirkondi, nagu söetööstus- ja CO₂-mahukad piirkonnad, saared ja äärepoolsemad piirkonnad;

26. tuletab meelde, et erilist tähelepanu tuleks pöörata isoleeritud energiasüsteemidega piirkondadele, millel on suur taastuvate energiaallikate potentsiaal ning mille jaoks ei ole veel innovaatilisi tehnoloogilisi lahendusi, mis võimaldaksid võrkude ühendamist;

27. kordab, et ehkki innovatsioonil on kestlikuma ja vastupidavama ELi arendamisel keskne roll, on turul juba olemas suur hulk erinevaid tehnilisi lahendusi kulutõhusa ja kliimaneutraalse Euroopa jaoks ja neid tuleks kasutada – näiteks näitavad uuringud, et praeguse tehnoloogiaga on ühendatud energiasüsteemi kasutades võimalik vähendada CO₂ heitkoguseid kuni 86 %, ⁽¹¹⁾ ning kutsub üles tegema selles valdkonnas täiendavaid pingutusi teadus- ja arendustegevuse alal; rõhutab, et need lahendused ja parimad tavad peaksid olema kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele hõlpsasti kättesaadavad kliimapakti kaudu, et edendada vastastikust õpet ja kogu ELi hõlmavat koostööd;

28. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused seisavad silmitsi mitmete takistustega, mis on seotud rahaliste ja inimressursside puudusega, samuti olemasolevate poliitikameetmete, eeskirjade ja korralduslike struktuuridega. Ühtsed, stabiilsed ja prognoositavad regulatiivsed raamistikud, projektide ettevalmistamisega seotud mehhanismide lihtsustamine, võimekuse suurendamine ja vajadusepõhine tehniline abi aitaks kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel saada rahalisi vahendeid ambitsioonikate projektide elluviimiseks ning töötada välja abikõlblikke projekte;

Euroopa majanduse keskkonnahoidliku taastamise kiirendamine, andes selleks asjakohased volitused ja rahalised vahendid rohelise kokkuleppe rakendamiseks kohalikul tasandil

29. leiab, et majanduse COVID-19 järgne taastamine on probleem, millele tuleb vastata süstemaatilise strateegiaga, mis sisaldab investeringuid, toetusi ja edendamist Euroopale kestlikuma tee leidmiseks ning eriti kohalike ja piirkondlike omavalitsuste julget tegevust kriisi negatiivsete sotsiaalmajanduslike mõjude leevendamiseks; on veendunud, et taasterahastu „Next Generation EU“ ⁽¹²⁾ ja eelkõige selle 750 miljardi euro suurusest eelarvest 37 % eraldamine rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks ning mitmeaastase finantsraamistiku ambitsioonikam eesmärk kliimameetmete toetamiseks suunavad ELi õigele teele seatud kliimaeesmärkide täitmisel;

30. tunneb heameelt õiglase ülemineku fondi pakutavate võimaluste üle toetada ennekõike haavatavates piirkondades, sh neis, mille tootmisstruktuur ei ole piisavalt mitmekesine, tööliste ümberkoolitamist, pakkudes ulatuslikumalt kutseharidust ja -õpet, aidates luua uusi majanduslikke võimalusi ja edendades samal ajal sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet; rõhutab, kui oluline on edendada rohelise kokkuleppega kooskõlas olevaid töötajate oskusi osana jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetavast Euroopa oskuste tegevuskavast, kasutades ELi oskuste pakti ja Euroopa oskuste partnerlusi ning parandades üldsuse harimist ja teadlikkuse suurendamist, et soodustada käitumise muutumist säästvamate harjumuste suunas, mis vähendavad keskkonnamõju;

31. nõuab, et see rahastamine viidaks kooskõlla 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitikaga, et tugevdada rakenduskavasid ja nende majanduste keskkonnahoidlikumaks muutmist; rõhutab Euroopa Regionaalarengu Fondi ja uue taasterahastu tähtsust kestliku liikuvuse ning taastuvatest ja alternatiivsetest allikatest energia toomise edendamisel;

⁽¹¹⁾ HRE 2050 scenario compared to 1990, „Quantifying the Impact of Low-carbon Heating and Cooling Roadmaps“.

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_20_940

32. kutsub ELi institutsioone üles rakendama partnerluse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtteid tagama tugev kohalik ja piirkondlik mõõde ning kindlustama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kohustusliku osalemine taaste- ja vastupidavusekavade⁽¹³⁾ väljatöötamises, edendades samal ajal kaasavat, juurdepääsetavat ja läbipaistvat protsessi kõigil tasanditel;

33. kutsub institutsioone ja liikmesriike üles looma paremad eelarveraamistikud ja lõpetama kiiremas korras fossiilsete kütuste toetamine, et luua võrdsed tingimused taastuenergiale, soodustada käitumisharjumuste muutumist ja tekitada vahendeid õiglase ülemineku toetamiseks; rõhutab, kui tähtis on tagada sotsiaalset ja majanduslikku ühtekuuluvust tagav kestlik üleminek;

34. märgib, et ehkki kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võimalused eelarvesse kohalike maksude ja lõivude kaudu vahendeid koguda on piiratud, teostavad nad 65 % kliima ja keskkonnaga seotud avaliku sektori investeeringutest, kuid samal ajal kannatab nende sissetulek ja tegevus järgmiste aastate jooksul COVID-19 kriisi mõjude tõttu edasi. Komitee nõuab seepärast otsest ligipääsu Euroopa tasandi rahalistele vahenditele ja toetab kõigil valitsemistasanditel koordineeritud programme ning eelkõige rohelist kokkulepet ja taaste- ja vastupidavuskavasid toetavaid investeerimiskavu;

35. kordab varasemat nõudmist lihtsustada mehhanisme seoses projektide ettevalmistamise ja suutlikkuse suurendamise algatustel osalemisega kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes ning toetab komisjoni pühendumust õigusloome suuniste parandamiseks, et kõrvaldada kestlikkuse ja innovatsiooniga seotud probleemid;

36. tunnistab roheline eelarvestamise kasutamist⁽¹⁴⁾ tõhusa eelarvepoliitika loomise töövahendina, mis aitab hinnata ja innustada riiklike ning kohaliku tasandi kulutuste,⁽¹⁵⁾ tulude teenimise protsesside ning keskkonna ja kestliku arenguga seotud eesmärkide saavutamiseks vahendite eraldamise kooskõlastamist;

37. rõhutab, et oluline on kaasata ELi taksonoomia väljatöötamise kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, et teha paremini kindlaks, millised investeeringud on kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelised. Taksonoomia kriteeriumid ja haldamine peaksid parandama nende investeeringute jätkusuutlikkust, ilma et see suurendaks halduskoormust ega vähendaks investeeringuid. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused seisavad endiselt silmitsi suurte raskustega eksperditeadmiste omandamisel, mida vajatakse abikõlblike projektide väljatöötamiseks ning keskmise suurusega ja suuremate investeeringute saamiseks⁽¹⁶⁾;

38. kiidab heaks Euroopa Investeerimispanka kui ELi kliimapanga kliimameetmete ja keskkonnasäästlikkusele suunatud investeeringute järkjärgulise suurendamise; kordab nõuet osutada kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele edasist vajadusepõhist tehnilist abi; kutsub Euroopa Investeerimispanka ja Euroopa Komisjoni üles tugevdama kohalike ja piirkondlike omavalitsuste juurdepääsu programmidele ja toetama abikõlblike projektide, sealhulgas väikesemahuliste projektide väljatöötamist, et luua vajalik mastaabisääst;

39. rõhutab vajadust suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võimet meelitada ligi ja kasutada erasektori rahastust majanduse keskkonnahoidliku taastumise toetamiseks, nagu näiteks rohelised võlakirjad, investeerimisfondid ja rahaliste vahendite koondamise mehhanismid; kiidab heaks Euroopa Liidu linnarahastu missiooni töötada välja suur hulk investeerimisprojekte kestliku arengu toetamiseks ning suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suutlikust juurdepääsul vahenditele nagu näiteks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ja programmi „Horisont „2020“ projektiarendustoetused; julgustada „ühtsete kontaktpunktide algatuste laiendamist ja kordamist, mis võivad pakkuda tehnilisi hinnanguid, toetust pakkumismenetlustes ning teavet kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele pakutavate rahastamisvahendite kohta; toetab avaliku ja erasektori vahelisi partnerlusi ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja teiste programmide, näiteks „Euroopa horisondi“ täiendavat kaasrahastamist;

⁽¹³⁾ „Euroopa COVID-19 pandeemia järgne taastekava: taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend ning tehnilise toe rahastamisvahend“ (COR-2020-03381) (ELT C 440, 18.12.2020, lk 160).

⁽¹⁴⁾ <http://www.oecd.org/environment/green-budgeting/OECD-Green-Budgeting-Framework-Highlights.pdf>

⁽¹⁵⁾ EcoBudget.

⁽¹⁶⁾ „Pariisi kokkuleppe rakendamine innovaatilisele ning säästvale energiale ülemineku kaudu kohalikul ja piirkondlikul tasandil“ (COR-2019-00617) (ELT C 39, 5.2.2020, lk 72).

40. rõhutab vajadust suunata rahaline toetus otse teadustööle ja innovatsioonile, et rahuldada kohalikul tasandil tuvastatud vajadusi ja tunneb heameelt, et „Horisont 2020“ raames avaldati hiljuti roheline kokkuleppe projektikonkurss, millega on kavas toetada linnasid ja piirkondi; rõhutab vajadust innovatsiooni ja tehnoloogia järele, mis annaks vajalikku ja asjakohast teavet paremaks kavandamiseks, otsustamiseks ja juhtimiseks; rõhutab keskkonnahoidlike riigihangete läbiviimise tähtsust kestliku innovatsiooni, tehnoloogiate ja teenuste süvalaiendamisel;

Mõju hindamine ja tulemuste jälgimine, et tugevdada tulevasi meetmeid kõigil tasanditel

41. rõhutab vajadust luua näitajate kogum, et hinnata ja jälgida roheline kokkuleppe edusamme seoses seadusandluse, meetmete ning rahastamisega piirkondlikul, metropoli ja kohalikul tasandil; teeb ettepaneku töötada välja Euroopa piirkondlik tulemustabel, sh selged, sihipärased ja kasutajasõbralikud näitajad, et mõõta ja jälgida roheline kokkuleppe mõju, kui taaste ja vastupidavuse vahend, määratleda selgelt sotsiaalmajanduslikud ja keskkonnaalased näitajad, mis on vajalikud paljude tekkivate kohalike roheliste kokkulepete mõjude hindamiseks, anda ülevaade täiendavast poliitikast ja lisameetmetest, jälgida juurdepääsu piirkondliku ja kohaliku tasandi rahastamisvahenditele ja rahavoogudele ning teha teadlikke otsuseid ja aidata anda uus hinnang majanduse keskkonnahoidliku elavdamise, kliimanetraalsuse ja sotsiaalmajandusliku arengu eesmärkide saavutamiseks rakendatud meetmete mõjude osas;

42. rõhutab, et tõhus ja mõtestatud edusammude seire Euroopa piirkondliku tulemustabeli abil sõltub asjakohaste volituste andmisest ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pidevast ja sidusast panusest nende kavade arendamise, käivitamise ja rakendamise, mis võimaldab eri tasanditel tõeliselt kulutõhusat lähenemisviisi üksikest täiendavate meetmete rakendamisel; juhib tähelepanu asjaolule, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on endiselt suuri raskusi andmete kogumisega, mis on muu hulgas tingitud ebajärjepidavatest õigusraamistiketest ning volituste, võimekuse ja vahendite puudumisest; peab seega oluliseks kooskõlastada, ühendada ja lihtsustada olemasolevate asjaomaste algatuste seireraamistikud ja näitajad, et vältida meetmete kattumist ja kasutada rohkem ära olemasolevaid meetodeid ja lähenemisviise;

43. nõuab püsivat lähtejoont tegevuse ja meetmete mõjude jälgimiseks, mis põhineks usaldusväärsetel teaduslikel andmetel ning oleks suunatud kestliku arengu eesmärkide ja Pariisi kokkuleppe elluviimise jälgimisele; rõhutab, et rahvusvahelised standardid nagu TC 268 rubriigis „jätkusuutlikud linnad ja asumid“ ning kosmosetehnoloogia kaudu kogutud andmed võivad aidata jälgida tulemuslikkust ning anda inspiratsiooni piirkondliku tulemustabeli jaoks;

44. juhib tähelepanu asjaolule, et Euroopa piirkondlik tulemustabel annaks vajalikke teadmisi ning aitaks esile tuua Euroopa kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vajaduste ja konteksti mitmekesisuse, toetades parimate tavade väljaselgitamist ja kordamist ühiste, läbipaistvate kriteeriumite alusel, sh rahastamisvalmis katsemeetmete rakendamist kohalikul ning piirkondlikul tasandil;

45. rõhutab, et Euroopa piirkondlik tulemustabel peaks toetama taastekavade seiret ka haavatavates piirkondades, näiteks mägi- ja äärepoolseimatel aladel ning vähem arenenud ja tootmise väiksema mitmekesisusega piirkondades; kordab varasemat üleskutset luua Euroopa Kliimanetraalsuse Seirekeskus, et toetada energialiidu juhtimisel riiklike aruandluskohustuste täitmist ja aidata kaardistada ja jälgida selliseid haavatavusi koos oskuste ajakohastamisega ELi oskuste ülevaate raames. Selle eesmärk on viia kestlikkust toetavad poliitikameetmed kooskõlla tulevikukindlate kvaliteetsete töökohtade jaoks oskuste arendamisega kõige haavatavamates, vähem arenenud ja tootmise väiksema mitmekesisusega piirkondades ning hõlbustada parimate tavade vahetamist, tuginedes ka olemasolevatele ja mis tahes täiendavatele tuvastatavatele koondnäitajatele⁽¹⁷⁾.

Brüssel, 10. detsember 2020.

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁷⁾ „Puhas planeet kõigi jaoks – Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimanetraalse majanduseni“ (COR-2018-05736) (ELT C 404, 29.11.2019, lk 58).

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kohaliku valitsemise ja esindusdemokraatia tugevdamine uute digitehnoloogia vahendite abil“

(2021/C 37/08)

Raportöör: Rait PIHELKAS (EE/Renew Europe), Järva vallavolikogu esimees

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. tunnistab, et valitsused ja kõigi tasandite ametiasutused seisavad silmitsi üha keerukamate ja enneolematumate probleemidega alates üleilmastumisest, majandusarengust ja tehnoloogia mõjust kuni kliima- ja demograafiliste muutuste, julgeoleku, väärinfo, terviseprobleemide ja radikaliseerumiseni;
2. tunneb heameelt Euroopa Komisjoni poliitilise prioriteedi üle muuta Euroopa digitaalajastule vastavaks ning president von der Leyeni üleskutsu üle minna üle uuele digitaalmaailmale, mis põhineb Euroopa tugevatel külgedel ja väärtustel; toetab poliitilist prioriteeti „Uus hoog Euroopa demokraatiale“ ja komisjoni presidendi võetud kohustust teha tööd demokraatlikuma osalemise ja suurema läbipaistvuse nimel ELi otsustusprotsessis;
3. tervitab Euroopa Komisjoni võetud kohustust toetada rohe- ja digipööret, mida ta väljendab oma uue mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 ettepanekus, ning 8,2 miljardi euro eraldamist digitaalse Euroopa programmile ⁽¹⁾;
4. toetab Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2020. aasta seisukohas Euroopa tuleviku teemalise konverentsi kohta esitatud ettepanekut lisada konverentsi üheks poliitiliseks prioriteediks digiüleminek; nõustub parlamendi seisukohaga, et kodanike osalemist konverentsiprotsessis ja konsultatsioonides tuleks korraldada, kasutades „kõige tõhusamaid, innovatiivsemaid ja asjakohasemaid platvorme, sealhulgas veebipõhiseid vahendeid, et tagada igale kodanikule võimalus konverentsi töös kaasa rääkida“; rõhutab, et konverents peaks olema katsetusala, et töötada välja teatud liiki struktureeritud ja alaline dialoog kodanikega ELi küsimustes, mis peab märkimisväärses ulatuses tuginema digitaalsetele vahenditele ja uuenduslikele protsessidele, muu hulgas arvestades COVID-19 pandeemiast tulenevaid piiranguid;
5. kordab komitee varasemate arvamuste asjakohaseid ja teemapõhiseid seisukohti:
 - arvamus „Avaliku sektori innovatsiooni edendamine digilahenduste kaudu: kohalik ja piirkondlik vaatenurk“, mille Euroopa Regioonide Komitee täiskogu võttis vastu 30. novembril 2017 ⁽²⁾. Komitee näeb halduse digiteerimist vahendina kodanikele paremate teenuste pakkumiseks ning kinnitab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel peab olema keskne roll avaliku sektori moderniseerimisel. Selles kutsutakse avalikku sektorit üles pühenduma innovatsioonile, mis keskendub kasutajate vajadustele ja annab kõigile inimestele ja ettevõtjatele vaba juurdepääsu digiteenustele, ning rõhutatakse vajadust koostöö ja heade uuenduslike tavade vahetamise järele haldusasutuste vahel ja piiriülelt;
 - arvamus „E-valitsuse tegevuskava 2016–2020“, mille Euroopa Regioonide Komitee täiskogu võttis vastu 11. oktoobril 2016 ⁽³⁾. Komitee on kiidab heaks põhimõtte „digitaalsus normiks“, mille kohaselt peavad haldusasutused osutama teenuseid digitaalselt, ning rõhutab, et pikaajaline töö on vajalik e-kaasatuse suurendamiseks, et üha enam inimesi saaks juurdepääsu taristule ja pädevustele, et saada osa digiteerimisega kaasnevatest võimalustest; Komitee tunnistab, et läbipaistvad haldusasutused, kes pakuvad andmeid ja teenuseid avatult ja turvaliselt, on olulised läbipaistvuse ja

⁽¹⁾ ELi eelarve, mis toetab Euroopa majanduse taastekava (COM(2020) 442 final).

⁽²⁾ COR-2017-03529-00-00-AC-TRA-EN (ELT C 164, 8.5.2018, lk 34).

⁽³⁾ COR-2016-02882-00-01-AC-TRA-EN (ELT C 88, 21.3.2017, lk 54).

tõhususe suurendamiseks, kuid juhib samas tähelepanu vajadusele tagada teatavat liiki teabe ja isikuandmete kõrgetasemeline kaitse. Lisaks toetab komitee põhimõtet „piiriülesus normiks“ avaliku sektori e-valitsuse puhul ning rõhutab, et piirialade kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel võib olla otsustav roll asjakohaste, tõhusate ja sujuvate piiriüleste teenuste määramisel ja arendamisel;

— arvamuse „Euroopa uus oskuste tegevuskava“, mille Euroopa Regioonide Komitee täiskogu võttis vastu täiskogu istungjärgul 7. detsembril 2016⁽⁴⁾. Komitee kutsub üles investeerima digioskustesse ja -koolitusse ning näeb digiüleminekus võimalust tegeleda paljude haridusalaste väljakutsetega;

6. toonitab, et digiülemine ei ole tehnoloogiapõhine, vaid muutused peavad põhinema kodanike vajadustel ja ootustel, millele tuleb välja töötada kõige läbipaistvamad, kaasavamad, kasutajasõbralikumad, turvalisemad ja kulutõhusamad vastused. See tähendab, et uued väljakutsed nõuavad muutusi ka kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Nende elluviimine sõltub muu hulgas eelkõige juhtide võimekusest neid vajadusi märgata ning valmisolekust kõige sobivamaid muutusi ellu viia. Kaasaegses demokraatias ei piisa ainult regulaarsest esindusdemokraatiast, vaid kogukonnaliikmete, huvigruppide ja organisatsioonide kaasamine on pidev protsess. Just läbi kaasamise ja kaasatuse sünnivad paremad otsused, tugevneb demokraatia, kogukonnatunne ja aktiivsus piirkonna arengule individuaalse panuse andmiseks;

7. märgib, et kuigi traditsioonilised suhted kodanike ja poliitikute vahel on suuresti muutumas, on tekkimas uus digitaalne poliitiline areen, kus uued digitehnoloogia vahendid võivad aidata leida uusi lahendusi ja reageerida probleemidele, edendada innovatsiooni ja majanduskasvu, parandada avalike teenuste osutamist, suurendada kodanike osalust uutel ja erinevatel viisidel, parandada kohalikku valitsemist ning täiendada ja tugevdada demokraatiat;

8. on seisukohal, et demokraatlikud protsessid peaksid arenema ja kohanema muutustega ning haarama kinni võimalustest, mis on seotud uue digitehnoloogia ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahenditega, mis võivad parandada otsuste tegemise kvaliteeti, edendada osalust, teabevahetust ja dialoogi, edendada kodanikuaktiivsust ja osalemist poliitilises elus, parandada läbipaistvust ja vastutust ning suurendada meie demokraatliku süsteemi legitiimsust;

9. peab digiüleminekut kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes suurepäraseks võimaluseks pakkuda inimestele kvaliteetseid avalikke teenuseid tõhusal viisil. Ainuüksi elektrooniliste vormide kasutamine säästab kodanike ja ametiasutuste aega, võimaldades töötajatel pühendada rohkem aega ja tähelepanu muudele haldustoimingutele. Samuti võimaldavad erinevad kättesaadavad digitaalsed rakendused kogukonna liikmetel osaleda otsustusprotsessis ja jälgida valitsusi oma kohalikus omavalitsuses reaalselt;

10. on seisukohal, et kohalikud ja piirkondlikud valitsustasandid on digiülemineku rakendamise loomulikud valdkonnad; kordab, et uute digitehnoloogia vahendite kasutamine annab võimaluse luua uus keskkond konsulteerimiseks ja osalemiseks, pakkuda kvaliteetset teavet, analüüsida üldsuse reageeringut, laiendada jõupingutusi äärepoolsetele piirkondadele, jõuda kõige ebasoodsamas olukorras olevate kodanikeni, kaasata kodanike oskused, teadmised ja asjatundlikkus ning luua ühiselt poliitikameetmeid vastavalt nende vajadustele ja ootustele;

11. julgustab kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi rakendada digitehnoloogiat ja kasutama seda võimalikult hästi ära, et uute digitehnoloogia vahendite kasutamise abil veelgi hõlbustada kodanike osalemist poliitikas ja otsuste tegemises, suurendada otsustusprotsessi läbipaistvust, kaasavust ja reageerimisvõimet ning luua dialoogi ja usaldust, mis on heade valitsemistavade jaoks väga olulised. On oluline, et sellega kaasneks digioskuste õpetamine;

12. kordab, kui oluline on kaasata kodanike panused otsustusprotsessi ja tagada järelmeetmed; rõhutab, et otsustajate vähenenud reageerimisvõime põhjustab pettumust ja umbusaldust, ning juhib tähelepanu sellele, et toimiva kohaliku demokraatia jaoks on kodanike usaldus avaliku sektori asutuste vastu määrava tähtsusega;

⁽⁴⁾ COR-2016-04094-00-01-AC-TRA-EN.docx (ELT C 185, 9.6.2017, lk 29).

13. rõhutab, et kodanike osalemine peaks põhinema tõhusal ja mittediskrimineerival juurdepääsul teabele ja teadmistele; juhib tähelepanu vajadusele vähendada digitaalset lõhet, suurendades inimeste mõjuvõimu hariduse ja koolituse, sealhulgas digioskuste ja meediapädevuse alase hariduse ja koolituse kaudu, seades esikohale digiõppe programmid kõigile demograafilistele rühmadele, pöörates erilist tähelepanu eakatele ja teistele haavatavatele või tõrjutud rühmadele, ning laiendades koolitust ja haridust maapiirkondadesse ja äärepoolseimatesse piirkondadesse;

14. rõhutab vajadust kaasata noori avalikku ellu; märgib, et uuel diginoorte põlvkonnal on oskused tehnoloogia ja meediapädevuse valdkonnas; on seisukohal, et uute digitehnoloogia lähenemisviiside kasutamine poliitikas ja otsustusprotsessides võib olla tõhus vahend nende kaasatuse ja osaluse suurendamiseks;

15. kutsub kõiki valitsustasandeid üles eraldama nende eesmärkide saavutamiseks piisavalt rahalisi, inim- ja koolitusressursse ning tagama taskukohase ja kiire digitaalse taristu, eelkõige äärepoolsetes piirkondades, maapiirkondades ja majanduslikult vähem arenenud piirkondades, ning tagama, et see oleks kättesaadav kõigile, sealhulgas puuetega inimestele ja eakatele. Komitee kordab sellega seoses, et „digitaalse ühtekuuluvuse mõiste on oluline täiendav mõõde ELi aluslepingus määratletud traditsioonilise majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse käsitusele“⁽⁵⁾;

16. rõhutab, et digitehnoloogia kasutamine põhineb andmekasutusel, mille eelduseks on andmete kogumine ja tootmine; nõuab sellega seoses, et austataks õigust eraelu puutumatusel ja andmekaitsele, taotledes ja kasutades minimaalseid isikuandmeid, mis peaksid olema asjakohased ja vajalikud taotletavate eesmärkide saavutamiseks, edendades turvalist ja kaitstud internetikeskkonda ja digiteenuseid ning andes kodanikele piisavat teavet nende andmete kasutamise ja vastavate turvameetmete kohta, samuti tõhusate õiguskaitsevahendite kohta nende õiguste rikkumiste korral (kaasa arvatud tugev Euroopa õigusraamistik), et vältida kodanike usaldamatust ja rahulolematust; rõhutab sellega seoses vajadust rakendada tehisintellekti nii, et see jääks inimkeskseks ja seda kasutatakse viisil, mis edendab arukat kodakondsust ja avatud valitsemist ja tugevdab seeläbi demokraatiat;

17. hoiatab, et sotsiaalmeedia platvormid hõlbustavad desinformatsiooni, väärinfo ja vihakõne levitamist, mis võib õhnestada demokraatiat ja usaldust avalike institutsioonide vastu; nõuab suuremat pühendumist digioskuste õpetamisele ning julgustab kohalikke poliitikakujundajaid kasutama olemasolevaid digitaalseid vahendeid, veebiplatvorme ja meediat, et suhelda kodanike ja muude sidusrühmadega ning neid positiivselt kaasata;

18. peab oluliseks, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kasutaksid asjakohaseid digitaalseid vahendeid, et kodanikega interaktiivsemalt ja kiiremini suhelda, ning tagamaks, et info vahetus oleks usaldusväärne ja vastaks kohalikele ja piirkondlikele vajadustele;

19. leiab, et lisaks sügavale mõjule, mida digiüleminek muu hulgas inimeste sotsiaalsele ja tööelule, haridusele ja kultuurile avaldab, on COVID-19 kriis rõhutanud faktipõhise ja ajakohase informatsiooni ning neid edastavate kanalite olulisust, samuti kahesuunalist vajadust operatiivselt kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel oma kodanikega suhelda ning vastavate digitaalsete tööriistade vajalikkust võitlemaks muu hulgas väärinfo ja infokorruptusega. Nende vahendite puhul tuleb alati austada inimeste võimet kasutada täiel määral oma sõnavabadust;

20. palub pöörata tähelepanu digiteenuste võrdsele ja takistamatule kättesaadavusele;

21. märgib, et uus diginoor põlvkond on üks väärinfo ja vihakõne peamisi sihtrühmi; on seisukohal, et nende eriti aktiivne sotsiaalmeedia kasutamine, kriitilise meediapädevuse puudumine iseäranis madalama haridustasemega noorte seas ja sotsiaalmeedia loodud homogeensete arvamuskambrite (kajakambrite) moodustumine võib muuta nooremad kasutajad poliitilise manipuleerimise suhtes veelgi vastuvõtlikumaks; rõhutab vajadust kasutada digitehnoloogia vahendeid, mis ei ole mitte ainult kasutajasõbralikud, vaid ka arusaadavad ja atraktiivsed nii sisu kui ka disaini poolest ning mis on kohandatud noorte sotsiaalsetele ja digitaalsetele oskustele, et suurendada nende kriitilist teadlikkust uue meedia ja digitehnoloogia riskidest ja võimalustest;

⁽⁵⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Digitaalne Euroopa kõigile: kohapeal arukate ja kaasavate lahenduste pakkumine“ (COR-2019-03332) (ELT C 39, 5.2.2020, lk 83).

22. usub, et COVID 19 kriis on toonud esile rolli, mida kaugtöö võib etendada; julgustab kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kaaluma võimalusi oma kaugtöö eeskirjade laiendamiseks;
23. kordab oma nõudmist, et kõik valitsustasandid teeksid tihedat koostööd ja jagaksid parimaid tavasid, et linnade ja kogukondade digiüleminekut paremini kasutada ja veelgi laiendada; tunnistab, et paljusid riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke juhtumeid võib pidada headeks näideteks sellest, kuidas digitehnoloogia vahendeid saab kasutada osalusdemokraatia hüvanguks;
24. toonitab, et uute tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõttu raskendab lisaks ka vajalike teadmiste ja oskuste puudumine ametiasutustes, kes võiksid digitaalsete vahendite kasutamisest kasu saada. Sestap on mõistlik alustada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste digipädevuste kaardistamisega, tuua välja tehnoloogilised puudujäägid omavalitsuse siseselt kui ka omavahelises võrdluses ning defineerida vajadused, samuti eristada protsessi ja tehnilist lahendust. Oluline on tagada ka erinevate andmestike ja andmekogudega ühildatavus (*interoperability*);
25. rõhutab veebipõhiste vahendite tähtsust partnerluste hõlbustamisel ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel ning nende ja partnerriikide vahel; on seisukohal, et uuendatud Euroopa detsentraliseeritud koostöö veebiportaal annaks olulist lisaväärtust, toetades kontaktide loomist ja heade tavade vahetamist; kinnitab oma valmisolekut teha Euroopa Komisjoniga koostööd sellise digitaalse vahendi väljatöötamisel;
26. loodab, et erinevate digitaalsete lahenduste kasutuselevõtt, mis võib nõuda kohalikult või piirkondlikult omavalitsuselt ühekordseid suuremahulisi investeeringuid, saab olema osa ELi uue eelarve üldistest kaalutlustest digiülemineku raames;
27. kordab Euroopa Kodanikutehnoloogiate Ühenduse (ACTE) 2020. aasta märtsi seisukohta, et kodanikutehnoloogiate ärimudelite mitmekesisus on võti selleks et pakkuda kiireid lahendusi, mis on kodanikukesksed õiges mastaabis, ning jagab muret, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel kogu Euroopa Liidus ei ole alati lihtne nende vahenditele juurde pääseda, sest sageli on tegemist tarkvara teenusena (SaaS) platvormidega, ⁽⁶⁾ mis on abonemendipõhised;
28. teeb ettepaneku, et Euroopa Regioonide Komitee töötaks välja meetmed kohalike ja piirkondlike omavalitsuste motiveerimiseks ja tunnustamiseks, et nad tugedaksid oma pühendumist avatud ja kaasava halduse põhimõtetele. See võiks tulevikus luua uue kvaliteedikriteeriumi, mis võimaldaks mõõta demokraatia taset kohalikes kogukondades ja koguda kokku parimad tavad;
29. nõuab, et kogu Euroopas tehtaks kättesaadavaks rahalised vahendid inimeste digikirjaoskuse ja meediapädevuse parandamiseks haridus- ja koolitusprogrammide kaudu kooli eri tasanditel, samuti kohalike ja piirkondlike omavalitsuste töötajatele ja ametnikele, et parandada nende oskusi ja teadmisi kaasaegsete digitaalsete lahenduste kasutamise ja rakendamise võimalustest;
30. soovib kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel seada prioriteediks digitaalsete vahendite kasutuselevõtmine kõigis fondides ja programmides;
31. nõuab digitaalsete õppevahendite ja -seadmete rahastamist, et tagada kogu Euroopas võrdne juurdepääs kvaliteetsele digitaalsetele õppele ja õpetamisele;
32. soovib vajaduse korral vaadata läbi abikõlblikkuse kriteeriumid, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saaksid võtta kasutusele uusi digitaalseid lahendusi ja platvorme lihtsamal ja ökonoomsemal viisil, sealhulgas juurdepääsu SaaS-platvormide ELi rahastamisele.

Brüssel, 10. detsember 2020.

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ Seisukohavõtt, Association Civic Tech Europe (ACTE), märts 2020.

**Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Ühistranspordi probleemid linnades ja suurlinna-
piirkondades“**

(2021/C 37/09)

Raportöör: Adam STRUZIŁ (PL/EPP), Masoovia vojevoodkonna vanem**POLIITILISED SOOVITUSED**

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. juhib tähelepanu vajadusele vähendada transpordi väliskulusid, et soodustada liikuvuse CO₂ heite vähenemist. Umbes veerandi ELi kasvuhoonegaaside heitkogusest põhjustab transpordisektor. Samal ajal avaldavad mõned transpordiliigid negatiivset mõju inimeste elukvaliteedile ja tervisele, põhjustades õhusaastet, liiklusummikuid, müra, õnnetusi ja mitteoptimaalset ruumikasutust;
2. rõhutab, et kõrge elukvaliteedi tagamiseks linnades ning linnade kättesaadavamaks, puhtamaks ja konkurentsivõimelisemaks muutmiseks on vajalik üleminek kestlikele transpordiliikidele;
3. märgib, et linna funktsioonide killustatus linnade laienemise ja valglinnastumise näol kujutab endast olulist ohtu linnade ja piirkondade kestlikule arengule. Nimetatud suundumused toovad kaasa mitte üksnes linnaruumi seisundi halvenemise ning põllumajandusliku, haljastatud ja avatud ruumi vähenemise, vaid ka sedalaadi asustusliigist ja sellest tulenevast liiklusvoo suurenemisest tingitud väliskulude kasvu, mis on peaaegikult kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kanda;

Linnade liikuvuse probleemid, mida tuleb säästva ja aruka liikuvuse strateegias⁽¹⁾ arvesse võtta

4. juhib tähelepanu sellele, et üha tihedam autoliiklus linnades ja suurlinnapiirkondades suurendab väliskulusid sellega kaasneva õhusaaste ja ajakao näol, mis seega mõjutab negatiivselt töö ja pereelu tasakaalu. Seepärast peab ühistranspordist saama linnalise liikuvuse üks peamisi alustalasid. Samal ajal tuleks tugevdada aktiivse liikuvuse eri vorme, nagu jalgrattasõit ja kõndimine, et suurendada linnalise liikuvuse kestlikkust;
5. juhib tähelepanu suurlinnapiirkondade väljakutsetele laiemas tähenduses ja sellele, et suurlinnapiirkondade olemus nõuab kodanike tihedat liikumist linnasüdamikesse ja tagasi. See muudab juurdepääsu keskkonnanõbralikule ja kulutõhusale ühistranspordile suurlinnapiirkondade üheks suurimaks väljakutseks⁽²⁾;
6. märgib, et transpordisüsteemi tuleb käsitleda integreeritud süsteemina. Liikuvuse kui teenuse kasvav tähtsus ning vajadus transpordi haldamise ja korraldamise uuenduslike vormide järele peaksid innustama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi kombineerima ruumilise planeerimise ja transpordikavades ühis- ja eratranspordi (eelkõige jalgsi käimist, jalgrattasõitu ja uusi, väikeste elektrisõidukitega liiklemise vorme);
7. nendib, et Euroopa rohelises kokkuleppes on seatud ambitsioonikad, kuid vältimatud CO₂ heite vähendamise ja 2050. aastaks Euroopa Liidu kliimanetraalsuse saavutamise eesmärgid. Et linnad ja suurlinnapiirkonnad saaksid neid eesmäärke täita, on vajalikud kontseptuaalsel, korralduslikul ja hariduslikul töö põhinevad poliitilised otsused ning eesmärkide saavutamiseks tuleb eraldada vajalikud rahalised vahendid;
8. soovib koguda andmeid liikuvusvoogude kohta suurlinnapiirkondades, et saada terviklik ülevaade liiklusolukorrast, et töötada välja paremini kohandatud meetmed, koostada tõenditel põhinevad säästva linnalise liikumiskeskonna kavad ning suunata investeeringuid ühtekuuluvuspoliitika fondidest ja mujalt sihipärasemalt;

(1) Tegevuskava kohaselt on säästva ja aruka liikuvuse strateegia üle käimas avalik konsultatsioon (tagasiside andmise tähtaeg 23.9.2020) (Viide: Ares(2020)3438177 – 01/07/2020): <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12438-Sustainable-and-Smart-Mobility-Strategy>.

(2) Arvamus Cdr 1896/2019 (ELT C 79, 10.3.2020, lk 8).

9. rõhutab, et linnalise liikumiskeskonna probleemide üks põhjus on avaliku linnatranspordi ja mootorita transpordi taristu ebapiisav rahastamine. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ning nende ühistranspordiettevõtjad vajavad täiendavaid rahastamisvahendeid, mida tuleb rakendada eranditult selleks, et suurendada sõiduautodele alternatiivsete ja kestlike liikuvuslahenduste osakaalu transpordiliikide seas;

10. rõhutab, et ühistranspordipoliitika tuleb integreerida laiemasse sotsiaalpoliitikasse. Tuleks vältida seda, et ühistranspordi väliskulud, nagu müra, saaste, sundvõõrandamine, taristutööd jne, ei oleks ebahühtlaselt suunatud sotsiaalselt kõige haavatavamatele inimestele. Lisaks tuleb tagada õiglane juurdepääs kõigile, pidades silmas hinnakujundust või ühenduvust, et tagada kõigile parem elukvaliteet;

Tõelise valikuvõimaluse pakkumine, edendades kestlikke transpordiliike Euroopa rohelise kokkuleppe elluviimiseks

11. juhib tähelepanu sellele, et praegust olukorda, kus planeerimisel ja rahastamisel soositakse valdavalt erasõidukeid, on vaja muuta viisil, mis edendab säästvamaid ja tõhusamaid transpordiliike. Praegused liikumisharjumused on siiski tingitud eri transpordiliikide kättesaadavusest ja atraktiivsusest ning suurem osa ühiskonnast on sellekohaste valikute tegemisel paindlik. Muutes ühistranspordi atraktiivsemaks transpordiühenduste hinna, kättesaadavuse, sageduse ja järjepidevuse seisukohast, tekib tõeline alternatiiv sõiduautode kasutamisele;

12. rõhutab, kui oluline on luua avaliku ja erasektori partnerlus linnades ja piirkondades, et kaasata erainvesteeringuid ja töötada välja uuenduslikke lahendusi ühistranspordi valdkonnas. Komitee soovib sellega seoses ettevõtjasõbralikku õigusraamistikku, mis stimuleeriks uute ärimudelite kasvu ja looks konkurentsivõimelise turu;

13. rõhutab, kui oluline on pakkuda tõhusat ja kestlikku ühistransporti väljaspool linnade halduspiire, eelkõige pendelrändajatele, eakatele ja noortele. Sellega seoses on väga olulised suurlinnade tasandi avaliku sektori asutuste hea koostöö ja head valitsemistavad;

14. märgib, et ühiskonna harjumuste muutmine keskkonda vähem saastavate transpordiliikide osakaalu suurendamise suunas eeldab kasutajate teadlikkust ja ennekõike tõelise valikuvõimaluse olemasolu selles küsimuses;

15. juhib tähelepanu sellele, et järgmine samm on keskkonnahoidlikumate transpordiliikide teadlik eelistamine. Vaja on luua jalakäija- ja jalgrattasõbralikumad alad ning anda ruumilises mõttes eesõigus pehmele liikuvusele ja ühistranspordile, pidades silmas marsruutide ligipääsetavust ja atraktiivsust ja liikluskorraldust. Selline muudatus nõuab seega ruumilise planeerimise, linna- ja transpordipoliitika koordineerimist ning mitmetasandilist koostööd üle haldusüksuste piiride, et teha ruumi autoliikluse alternatiividele;

16. kutsus Euroopa Komisjoni üles tihedas koostöös liikmesriikidega sõnastama täpsemalt investeerimiseesmärgid ühistranspordi arendamiseks. Tajutav on negatiivne suundumus siduda ühistransporti tehtavad investeeringud teedevõrgu laiendamise ja selle läbilaskevõime suurendamisega. Selle asemel tuleks selgelt eelistada ühis- ja kollektiivset transporti selle kõigis vormides. Kui raudteetransport ei ole võimalik, tuleks eelistada bussi kiirsüsteemi (Bus Rapid Transit) ja sõiduridasid rohkem kui ühe sõitjaga sõidukitele (High Occupancy Vehicle). Asjakohaste seire-eeskirjade ja õigusaktidega tuleks piirata selliseid tavasid, mis on vastuolus säästva transpordipoliitika eesmärkidega;

17. tõdeb, et tõeliselt keskkonnahoidlikud transpordiliigid mitte ainult ei vähenda heitkoguseid, vaid ka säästavad ruumi, aega ja energiat. Lisaks jalgsi käimisele ja jalgrattasõidule kuulub selliste hulka raudteetransport ja bussi kiirsüsteem (*Bus Rapid Transport*) ning sõiduread rohkem kui ühe sõitjaga sõidukitele (High Occupancy Vehicle). Seepärast peaksid linnalähirongid, metrood, trammid, vähesaastavad bussid ja eelkõige bussi kiirsüsteem olema suurlinnapiirkondade ja suuremate linnade ühistranspordi selgroog;

Liikuvus ja ühistransport kui kohalike ja piirkondlike omavalitsuste põhiülesanne

18. tuletab meelde, et märkimisväärne osa liikumisest on tingitud asjaolust, et elukohas ei ole võimalik kõiki vajadusi rahuldada. Poliitika eesmärk peaks seepärast olema tagada juurdepääs kõigile kaupadele ja teenustele, eelkõige tervishoiu, hariduse, spordi, kultuuri ja sotsiaalse toetuse valdkonnas, ning mitte liikuvus kui eesmärk omaette. Komitee juhib samas tähelepanu sellele, et ruumilised muutused on pikaajalised ja toetavad linna ja maapiirkonna vaheliste ühenduste toimimist, vältides maapiirkondade tühjenemist, ent transpordisüsteemis tuleb võtta ka ajutisi parandusmeetmeid;

19. on seisukohal, et ruumilise planeerimise ja transpordipoliitika põhieesmärk peaks olema tagada maksimaalsed võimalused vajaduste rahuldamiseks minimaalse transpordivajadusega. Teisel kohal on eesmärk ratsionaliseerida liikuvuse mahtu, eelkõige mõistliku transpordiliikide kombinatsiooni abil, et hoida võimalikult madalal transpordi väliskulud, mida kannavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused. Komitee rõhutab samuti, et kaugtöö suurendamine, nagu juhtus COVID-19 pandeemia ajal, võib pakkuda maapiirkondadele võimalusi pakkuda töötajatele suuremat paindlikkust elukoha valikul;

20. täheldab suundumust igapäevase kaugliikuvuse vajaduse vähenemisele tulenevalt kaugtöö suurenemisest COVID-19 pandeemia ajal ning märgib, et see suundumus võib koos selliste kontseptsioonide rakendamisega nagu „15-minuti linn“ olla pikaajaline;

21. tuletab meelde, et ühistranspordivõrkude loomisel tuleks võimalikult varakult arvesse võtta uusi elamuarendusi või tekkivaid asustumustreid ning tagada juurdepääsetavus juba varases etapis, sest kui inimesed juba auto soetavad, kalduvad nad seda ka kasutama. Uute eluasemeprojektide elanikel peaks olema juurdepääs ühistranspordile alates esimesest inimesest, kes kolib uude elukohta;

22. rõhutab, et oluline on piirata jõuliselt edenevat linnade laienemist linnaäärsetesse piirkondadesse, mis ulatuvad linnakeskustest kümnete kilomeetrite kaugusele. Mida suurem on asjaomane piirkond, seda teravam on probleem. Seepärast on oluline pöörduda tagasi asustusstruktuuri juurde, mis põhineb tihendamisel ja keskuste võrgustikul, kus põhifunktsioonid asuvad plaanikohaselt väljaarendatud sobiva suurusega keskustes, mis on ühendatud tõhusa transpordivõrguga. Samuti on oluline kavandada uusi elamuid koos ühistranspordi sõlmpunktidega;

23. kutsub Euroopa Komisjoni üles tagama rahastamisvahendid mitte üksnes linnatranspordi korraldusse tehtavateks uuteks investeeringuteks, vaid ka aegunud ja ebatõhusate lahenduste ümberkujundamiseks. Need investeeringud peaksid olema suunatud peamiselt raudteesüsteemide ajakohastamisele, raudteede turvalisusele ja digiteerimisele, luues seega kiiremad, ohutumad ja mugavamad transpordisüsteemid. Samal ajal võiksid kavandatud investeeringud hõlmata ka selliseid aspekte nagu kokkupõrkeohuvabad automarsruudid linnades, tõelised linnatänavad, mis võimaldavad ruumi tõhusamalt kasutada, transpordivajaduste vähendamine, tõhusate transpordiliikide osakaalu suurendamine transpordiliikide kombinatsioonis ja transpordi väliskulude vähendamine. Selliste meetmetega edendatakse nii valikut ühistranspordi ja sõiduautodele alternatiivsete transpordivahendite kasuks kui ka vähendatakse illusiooni, et sõiduautoga eeslinnadest sõita on lihtne ja odav, kuna nende sõitude väliskulud kannavad tegelikult linnade elanikud;

Sobiv transpordiliikide kombinatsioon ja väliskulude sisestamine kui eeltingimus ELi rahastamisele piirkondades

24. on seisukohal, et uurida tuleks võimalusi suurendada investeeringuid säästvasse liikuvusse, näiteks Euroopa ühendamise rahastu, moderniseerimisfondi ning taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi kaudu. Tähtis on ka suurendada liikuvust investeeringute kaudu sellisesse taristusse, millega parandatakse juurdepääsu linnatranspordisõlmedele või üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) sõlmpunktidele, ning need sõlmpunktid prioriteetselt kohale seada;

25. peab peamiseks väljakutseks suurendada sellise liikumise osakaalu, milleks kasutatakse vähem saastavaid, st vähem energiat ja ruumi vajavaid transpordiliike. Seepärast võivad kestlikud ja uuenduslikud liikuvuse viisid olla riiklike taaste ja vastupidavuse kavade raames esitatud reformide lahutamatu osa. See tähendab, et eri transpordiliike tuleb asjakohaselt kasutada, et kooskõlas „saastaja maksab“ põhimõttega maksimeerida kasu ja minimeerida ühiskonnale tekkivaid kulusid;

26. nõuab tungivalt, et viidaks lõpule töö transpordi väliskulude sisestamiseks, et kasutajad võtaksid transpordivahendite valikul arvesse ka ühiskonna heaolu. See puudutab eelkõige maanteetranspordi tegelike kulude arvestamist, mida praegu selgelt alahinnatakse. Parem tasakaal selles osas edendab oluliselt väiksemate väliskuludega transpordivahendite, nt raudteetranspordi ja bussi kiirsüsteemi ulatuslikumat kasutamist, mis peaks olema ühistranspordi tugisammas suurlinnapiirkondades;

27. rõhutab, et oluline on tagada ühistranspordi kulupõhine konkurentsivõime reisijate seisukohast. Kuna autotransport on suurim väliskulude allikas, tuleks ühistranspordi atraktiivsus tagada piisavalt ulatusliku riikliku toetusega, mida osaliselt rahastatakse eramootorsõidukite kulude sisestamisest saadavast tulust;

28. rõhutab, et raudtee kui piirkondliku liikuvuse selgroog aitab oluliselt suurendada territoriaalset ühtekuuluvust. See tingib vajaduse suurendada investeeringuid linnade raudteesõlmedesse, integreerida need paremini TEN-T võrku, parandada piiriüleseid ühendusi ja arendada „viimase miili“ taristut, et integreerida raudtee paremini linna- ja linnalähiliinide liikuvusahelatesse ⁽³⁾.

29. rõhutab vajadust toetada ka muid säästvaid ühistranspordiliike, nagu vähesaastavad bussid, et piirata linnade ülekoormatust, alandada heitkoguseid ja saavutada Euroopa roheline kokkuleppe kliimaeesmärgid. Selleks on oluline pakkuda majanduslikke stiimuleid sõidukipargi uuendamiseks, puhaste tehnoloogiate kasutuselevõtuks ja taristusse investeerimiseks (näiteks sõiduread bussidele ja rohkem kui ühe sõitjaga sõidukitele suurlinnapiirkondades, transpordiühendused, mis aitavad hõlbustada ümberistumisi, peatused sisenemiseks ja väljumiseks, „Pargi ja sõida“ süsteemi parklad jne);

30. kutsub üles suurendama Euroopa ühendamise rahastust, Ühtekuuluvusfondist ja Euroopa Regionaalarengu Fondist linnade ühistranspordile eraldatavate vahendite osakaalu, kiirendama nende vahendite kasutuselevõttu ning tugevdama rahastamise mõju kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Need vahendid on üliolulised operatiivsete ja tehnoloogiliste lahenduste rakendamiseks linna tasandil ning kestlike ja keskkonnahoidlike lahenduste tagamiseks;

31. nõuab, et linnalist liikumiskeskonda ja selle paremat ühendamist suurlinnapiirkondade linnalähedaste ja maapiirkondadega, millega luuakse hästitoimivad integreeritud ühistranspordisüsteemid, toetatakse järgmises finantsraamistikus 2021–2027 esmajoones kohalike ja piirkondlike omavalituste ja nende rakendusprogrammide kaudu. Koordineeritud, tõhusa ja tulemusliku tegevuse tagamiseks tuleb kasutada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rikkalikke kogemusi, teadmisi ja võimekust;

32. toetab sellega seoses kestliku, keskkonnasäästliku ja vähese CO₂ heitega ühistranspordi rahastamiskõlblikkust erieesmärgi „Keskkonnahoidlikum, vähese CO₂ heitega Euroopa puhtale energiale õiglase ülemineku, roheliste ja siniste investeeringute, ringmajanduse, kliimamuutustega kohanemise ning riskiennetuse ja -juhtimise edendamise kaudu“ (poliitikaeesmärk nr 2) raames Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi määruse raames (komisjoni ettepanek COM(2018) 372 final, mida on muudetud dokumendiga COM(2020) 452 final), mis aitab parandada õhukvaliteeti ja vähendada müra ning annab märkimisväärse panuse rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamisse suurlinnapiirkondades;

Ühistransporditeenuste kvaliteet, kriisiolukordade ennetamine ja turvalisuse tagamine ohtude, sealhulgas pandeemiatega korral

33. märgib, et võimaldamaks ühistranspordil konkureerida erasõidukitega, tuleb ühistranspordi kvaliteedile seada kõrged standardid. Selleks on otsustavad tegurid muu hulgas: ruumiline ligipääsetavus, sõiduajad ja intervallid, täpsus ja usaldusväärsus, konkurentsivõime sõiduaja, otseühenduse olemasolu või sujuvate ümberistumisvõimaluste osas ning transpordivahendite mugavus ja ohutus;

⁽³⁾ Arvamus CdR 2633/2020 (ELT C 440, 18.12.2020, lk 183).

34. juhib tähelepanu sellele, et COVID-19 pandeemia põhjustatud kriitilise olukorra tõttu võivad suurlinnapiirkonnad kogeda tagasilööki suundumuses ühistranspordi kasutamisele. Inimesed soovivad jälle kasutada autosid ja paljudel juhtudel on nad autodes üksi. Samal ajal peavad suurlinnapiirkonnad investeerima märkimisväärseid rahalisi vahendeid ennetavate hügieenimeetmete rakendamisse ühistranspordivahendites. Suuremad kulud ei ole aga toonud kaasa ühistranspordi kasutavate reisijate arvu suurenemist ja suurlinnapiirkonnad on kaotanud suure osa piletitulust. Samal ajal seisavad suurlinnapiirkonnad silmitsi oma kohalike omavalitsuste eelarvete olulise kahanemisega, mis on tingitud COVID-19 pandeemiast põhjustatud tulude vähenemisest avalikus sektoris. Seetõttu on suurlinnapiirkondade eelarvetesse vaja lisavahendeid ning me peame võtma õppust ja töötama välja vastupidavad ühistranspordisüsteemid, mis võivad olla õige valik järgmise võimaliku kriisi ajal;

35. soovib õiglase ülemineku fondi kasutamist, et toetada linnu ja suurlinnapiirkondi üleminekul vähese CO heitega ühistranspordile;

36. soovitab kogu ELi hõlmavaid ühiseid riigihankeid ka keskkonnasõbralike minibusside jaoks, mida kasutatakse eelkõige eakate, puudega inimeste ja koolilaste veoks, kes vajavad paremini kohandatud lahendusi. Need minibussid on reisijakilomeetri kohta kallimad kui suuremad sõidukid ja nende amortisatsiooniaeg on pikem, kuid need on täiesti puhta ühistranspordivõrgu jaoks sama olulised;

37. juhib tähelepanu sellele, et ühistranspordi tõhusaks toimimiseks peab see olema ruumiliselt, korralduslikult ja hinnakujunduslikult integreeritud. See on eriti oluline suurlinnapiirkondades, pealinnade suurlinnapiirkondades ja suuremates linnastutes, kus pendeltöötamine ühendab linna-, linnalähi- ja kohaliku transpordi riigisisese ja õhustranspordiga, kuid ka maapiirkondades, kus ühistranspordi liikumissagedus võib olla probleemiks. Integratsioon hõlmab ka ühiseid hinnasüsteeme ja paremat koostalitlusvõimet samas suurlinnapiirkonnas tegutsevate erinevate ühistranspordiettevõtjate, sealhulgas raudtee-ettevõtjate vahel. Integratsioon hõlmab ka pehmet liikuvust ja seda, et ühistranspordi peatustele pääsevad hõlpsasti ligi ilma sõidukita inimesed ning hõredamalt asustatud äärelinnade rongipeatustele ka erasõidukiga saabujad;

38. rõhutab, et meil tuleb ka parandada raudteejaamade rajatise ja luua arukad liikuvussõlmed, mis kujutavad endast logistikasõlmi, kuid ka kohti, mis loovad meeldiva keskkonna nii transpordiliigi vahetamiseks kui ka inimestevaheliseks suhtlemiseks;

39. juhib Euroopa Komisjoni tähelepanu sellele, et koostöös ühistranspordiettevõtjatega tuleb kiirendada üleeuroopalist koostööd ühistranspordiinfo alal. Reaside kavandamine ja teostamine ühistranspordi abil peaks lihtsustuma, kasutades selleks muu hulgas erinevate piirkondlike transpordiettevõtjate veebisaite;

40. soovitab Euroopa Komisjonil koostöös ühistranspordiettevõtjatega kindlaks määrata ja välja töötada üleeuroopalise raamistiku, et võimaldada ühistranspordi Euroopa linnades tõhusalt kasutada. Kaaluda tuleb mitmesuguseid pikemas perspektiivis jätkusuutlikke võimalusi;

41. juhib Euroopa Komisjoni tähelepanu võimalusele töötada koostöös ühistranspordiettevõtjatega välja üleeuroopaline raamistik rongipiletite kombineerimiseks ühistranspordi piletitega lähte- ja sihtlinnades (nt lisatasu abil). Kasutajad saaksid suurt kasu ühtsest platvormist või mobiilirakenduste ja -maksete süsteemist. Selliseid lahendusi juba kasutatakse eri liikmesriikides ja sellise võimaluse pakkumine kogu Euroopa Liidus hõlbustaks reisi kavandamist;

42. nõuab süsteemset lahendust probleemile, mis puudutab põhjendamatult kõrgeid tasusid, mida raudteevõrgu haldajad nõuavad transpordiettevõtjatel ja seeläbi ka reisijatel riigipiiride ületamisel Euroopa Liidus. Sellised tasud ei tohi ületada võrgu vahetamise tegelikke tehnilisi kulusid, juhul kui sellised kulud tekivad. Vastasel juhul tuleks need kaotada. See on pikamaa raudteeveoteenuste konkurentsivõime taastamise üks peamine eeltingimus. See omakorda aitab suurendada ühistranspordi kasutamist sihtkohtadeks olevates linnades;

43. toonitab vajadust töötada välja üleeuroopalised standardid konkreetsete ohtude, sealhulgas pandeemiade ennetamiseks ja tuvastamiseks ning tavad, et tagada turvaline reisijatevedu selliste ohtude korral. Käimasolevas töös ELi säästva ja aruka liikuvuse strateegiaga, millega asendatakse valge raamat „Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava „Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas“, tuleks kasutada kogemusi ja parimaid näiteid meetmetest, mida on võetud paljudes ELi piirkondades ja linnades COVID-19 mõjuga võitlemiseks ⁽⁴⁾.

Brüssel, 10. detsember 2020.

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁴⁾ Tegevuskava kohaselt on säästva ja aruka liikuvuse strateegia üle käimas avalik konsultatsioon (tagasiside andmise tähtaeg 23.9.2020) (Viide: Ares(2020)3438177 – 01/07/2020): <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12438-Sustainable-and-Smart-Mobility-Strategy>.

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa Komisjoni aruanne ELi äärepoolseimate piirkondade uuendatud strateegilise partnerluse rakendamise kohta“

(2021/C 37/10)

Raportöör:	Angel Victor TORRES PÉREZ (ES/PES), Kanaari saarte autonoomse piirkonna peaminister
Viitedokument:	komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Euroopa Regioonide Komiteele ning Euroopa Investeerimispann-gale komisjoni teatise „Tugevam uuendatud strateegiline partnerlus ELi äärepoolseimate piirkondadega“ rakendamise kohta COM(2020) 104 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

- juhhib tähelepanu sellele, et äärepoolseimad piirkonnad, mille alla kuuluvad Kariibi mere, India ookeani ja Atlandi ookeani kaheksa saart ja saarestikku ning Amazonase piirkonnas asuv eraldatud territoorium, hõlmavad ka kuut Prantsusmaa ülemerepiirkonda (Prantsuse Guajaana, Guadeloupe, Martinique, Mayotte, Réunion ja Saint-Martin), kahte autonoomset Portugali piirkonda (Assoorid ja Madeira) ja ühte autonoomset Hispaania piirkonda (Kanaari saared); neile on ühised mitmed kaugusest, eraldatusest ja väikesest suurusest tingitud püsipiirangud, mis takistavad nende arengut;
- väljendab heameelt Euroopa Liidu poolt äärepoolseimate piirkondade suhtes võetud kohustuse üle, mis kajastub komisjoni 24. oktoobri 2017. aasta teatise „Tugevam uuendatud strateegiline partnerlus ELi äärepoolseimate piirkondadega“ (edaspidi „teatis“) ning mis kiideti heaks üldasjade nõukogu 2018. aasta aprilli järeldustes, milles kutsutakse komisjoni üles jätkama tööd äärepoolseimate piirkondade jaoks erimeetmete vastuvõtmiseks ELi toimimise lepingu artikli 349 kohaselt;
- peab kiiduväärseks 2020. aasta märtsis avaldatud vahearuanne (edaspidi „aruanne“), milles analüüsitakse teatise rakendamisel tehtud edusamme;
- peab siiski kahetsusväärseks, et aruandes ei esitata põhjalikku hinnangut kõnealuste piirkondade strateegia kohta ega kasutada ära võimalust heastada teatud meetmete väljajätmist nende piirkondade arenguks olulistest poliitikavaldkondadest, nagu ühtekuuluvuspoliitika ja eelkõige ELi sotsiaalõiguste sammas;
- tunnistab vajadust strateegiat kohandada, võttes arvesse COVID-19 pandeemia ränki tagajärgi, millel on just neile piirkondadele suurem mõju, sest need sõltuvad suurel määral turismist ja välisühendustest, ning majanduse taastumine võtab neis eeldatavasti rohkem aega;
- rõhutab vajadust toetada praeguses olukorras äärepoolseimate piirkondade tööstussektorit ning toonitab, kui oluline on asjakohane Euroopa riigiabi ja fiskaalvahendite raamistik, et suurendada kõnealustes piirkondades ettevõtete konkurentsivõimet ja soodustada töökohtade loomist;
- tuletab meelde, et sotsiaalküsimused on alati olnud äärepoolseimate piirkondade keskne probleem, mida võimendab praeguse kriisi laastav mõju nende piirkondade tööturule, mistõttu on veelgi olulisem seada äärepoolseimate piirkondi käsitleva mis tahes strateegia keskmesse majanduskasv ja tööhõive. Äärepoolseimad piirkonnad vajavad uut käsitlust, mis hõlmaks tugevdatud sotsiaalset mõõdet ja konkreetsete meetmete kindlaksmääramist, et praeguse olukorraga toime tulla;
- peab kiiduväärseks Euroopa Komisjoni võetud kohustust teha koostööd äärepoolseimate piirkondadega ja rõhutab, kui oluline see koostöö on nende piirkondade raskuste lahendamiseks COVID-19 pandeemia tagajärgedega tegelemisel;

9. rõhutab äärepoolseimate piirkondade haavatavust, mida pandeemia veelgi süvendab, ning rõhutab vajadust tagada äärepoolseimate piirkondade asjakohane kohtlemine ELi taastekava raames kooskõlas piirkondlike olude ja vajadustega;
10. rõhutab vajadust kaitsta äärepoolseimate piirkondade huve ELi välispoliitika arendamisel ning nõuab, et tulevases ELi lepingus Ühendkuningriigiga võetaks arvesse Brexiti negatiivset mõju äärepoolseimatele piirkondadele, arvestades nende eriti haavatavatele piirkondadele avalduvat mõju;
11. rõhutab, et REACT-EU raames äärepoolseimates piirkondades rahastatavad projektid peavad käsitlema COVID-19 kriisis kõige enam kannatada saanud sektorite, näiteks turismisektori probleeme, samuti tugevdama investeeeringuid ühendatust, sealhulgas digitaalset ühendatust, keskkonnasäästlikku majandust ja sinist majandust puudutatavatesse sektoritesse ning investeeeringuid teadmistesse ja oskustesse, mis võimaldavad luua töökohti ja kohaneda pandeemia põhjustatud muutustega;
12. väljendab heameelt komisjoni selge kohustuse üle pöörata Euroopa rohelise kokkuleppe raames erilist tähelepanu äärepoolseimatele piirkondadele, võttes arvesse nende haavatavust kliimamuutuste ja loodusõnnetuste suhtes ning nende ainulaadseid väärtusi, nagu elurikkus ja taastuvad energiaallikad, ning ootab konkreetsete sellekohaste meetmete võtmist;
13. soovib, et säilitataks tasakaal keskkonnaeesmärkide ja suurte sotsiaalsete kulude vahel, mis võivad äärepoolseimates piirkondades tekkida, ja et komisjon tunnustaks rahvusvaheliste läbirääkimiste raames äärepoolseimate piirkondade eripära ning jätkaks äärepoolseimate piirkondade ja teiste ELi liikmesriikide vahelised lennud heitkogustega kauplemise süsteemist välja. Kui nende piirkondadele ei tehta kavades erandeid, lisades heitkogustega kauplemise süsteemi nii mere- kui ka õhutranspordi, avaldab see nende majanduslikule ja sotsiaalsele olukorrale väga kahjulikku mõju;
14. kiidab heaks komisjoni, liikmesriikide ja äärepoolseimate piirkondade esimeeste konverentsi vahelise tõhustatud partnerluse, mis on võimaldanud viljakat ja püsivat dialoogi spetsiaalsete platvormide ja tööühenduste kaudu, mis aitavad selgitada välja probleeme, pakkuda lahendusi ja kavandada strateegiaid ELi poliitikameetmete kohandamiseks äärepoolseimates piirkondades;
15. tunneb heameelt selle üle, et mitmetasandilise valitsemisega on saavutatud see, et suur osa komisjoni ettepanekutest ajavahemikuks 2021–2027 hõlmab erisätteid äärepoolseimate piirkondade kohta;
16. märgib saadud soodsate tulemuste valguses, et Euroopa Komisjoni ja äärepoolseimate piirkondade vahel peab jätkuma tõhustatud ja püsiv dialoog, et teha edaspidi tööd selliste asjakohaste poliitikameetmete väljatöötamiseks, milles võetakse arvesse äärepoolseimate piirkondade tegelikku olukorda;
17. rõhutab, kui oluline on kohaldada Euroopa Komisjoni 2017. aasta teatises välja pakutud kohandatud lähenemist, arvestades nende piirkondade haprust mitmes sektoris;
18. rõhutab vajadust säilitada äärepoolseimate piirkondade õiguslik eristaatus Euroopa tulevikku käsitleval konverentsil, et äärepoolseimad piirkonnad saaksid ka edaspidi õiglaselt ja tasakaalustatult ELi arengus osaleda;

Tuginemine äärepoolseimate piirkondade väärtustele

Sinine majandus

19. tuletab meelde, et äärepoolseimate piirkondade mereala annab märkimisväärsed eeliseid, millest saavad kasu tööhõive, majandustegevus ja areng ning mida tuleks kaitsta ja ära kasutada;
20. peab kiiduväärseks Euroopa Komisjoni uuringut „Realising the potential of the Outermost Regions for sustainable blue growth“ („Äärepoolseimate piirkondade kestliku sinise majanduse alase potentsiaali realiseerimine“) ja selle järelduste lisamist teatisesse;
21. rõhutab oma 2018. aasta veebruaris vastu võetud arvamust, milles rõhutati, et EL peaks andma äärepoolseimatele piirkondadele suuremat rahalist toetust nende mere- ja merendusressursside arendamise meetmeteks ning ulatuslike investeeeringute tegemiseks, võttes arvesse töökohtade loomise ja ökosüsteemide kaitsmise potentsiaali;
22. on seisukohal, et äärepoolseimate piirkondade kalalaevastiku uuendamist piirab jätkuvalt Euroopa õigusaktide rakendamine, ning peab vajalikuks teha rohkem jõupingutusi, et tagada suurem kooskõla kalandusele antavat riigiabi käsitlevate läbiivaadatud suuniste ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi vahel, nii et äärepoolseimate piirkondade kalalaevastiku uuendamine oleks Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi raames abikõlblik;

23. juhib tähelepanu sellele, et nõukogu 19. novembri 2019. aasta järeldustes ookeanide ja merede kohta kutsutakse üles kaitsma äärepoolseimaid piirkondi, arvestades nende haavatavust kliimamuutuste suhtes, ning rõhutatakse merendus- ja kalanduspoliitika tähtsust kestliku majandustegevuse arendamisel;

24. peab kahetsusväärseks, et äärepoolseimate piirkondade taotlusi ülekulude hüvitamise kavade kohta ei ole arvesse võetud, ning toetab nende taotlust kasutada summasid ja nende rakendamiskorda kohandatult ja paindlikult;

Põllumajandus ja maaelu areng

25. juhib tähelepanu sellele, et põllumajandus on äärepoolseimates piirkondades majanduse ja tööhõive seisukohast eluliselt tähtis sektor, mida on tunnistanud ka EL, kehtestades POSEI kava kaudu erikorra, ning rõhutab selle majandusharu panust ja lisaväärtust COVID-19 kriisi ajal, sest see aitab tagada toiduainetega isevarustamist, soodustab lühikesi tarneahelaid ja vastab elanikkonna suurele nõudlusele;

26. soovib säilitada ühise põllumajanduspoliitika esimeses sambas äärepoolseimatele piirkondadele konkreetseid erandid, nimelt toetuste tootmisest lahtisidumise ja toetuste vähendamise süsteemi;

27. peab siiski kahetsusväärseks, et Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondis on mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekuga vähendatud äärepoolseimate piirkondade kaasrahastamist;

28. märgib, et COVID-19 kriis on põhjustanud äärepoolseimates piirkondades tõsise toiduainete turustamise probleemi; taunib seda, et tulevasel rahastamisperioodil vähendatakse ühise põllumajanduspoliitika eraldisi nendele piirkondadele, ning nõuab praeguste POSEI programmi eraldiste taastamist;

29. tuletab Euroopa Komisjonile meelde, et kolmandate riikidega sõlmitavad kaubanduslepingud peavad sisaldama eraldi peatükki iga teema kohta, mis pakub äärepoolseimatele piirkondadele erilist huvi;

30. toetab äärepoolseimate piirkondade taotlust pikendada Andide piirkonna ja Kesk-Ameerika riikidega sõlmitud kahepoolsete banaaniimpordilepingute stabiilsusmehhanismi 2020. aastast edasi ning muuta selle toimimine automaatseks, kui üks neist riikidest ületab talle eraldatud künnise;

Elurikkus

31. väljendab heameelt selle üle, et komisjoni rohelistes kokkuleppes tunnistatakse äärepoolseimate piirkondade ainulaadse elurikkuse väärtust ning kliimamuutustega seotud ohtusid kui üht peamist elurikkuse vähenemise põhjust;

32. peab kiiduväärseks seda, et programmile LIFE (2014–2020) on lisatud konkreetseid projektikonkursid, mille eesmärk on elurikkuse säilitamine, kaitsmine ja väärtustamine ning kliimamuutustega kohanemine äärepoolseimates piirkondades;

Ringmajandus

33. kutsub komisjoni üles võtma oma ringmajanduse meetmetes arvesse äärepoolseimate piirkondade eripära, mille alus on nende eraldatus, kaugus ja suur surve, mis tuleneb peamiselt turismil põhinevatest majandusmudelitest;

34. loodab, et sihipärane platvorm võimaldab välja töötada kohandatud meetmeid, et kontrollida jäätmete sisenemist äärepoolseimatesse piirkondadesse ja sealt väljumist, aidates kaasa nõuetekohasele jäätmekäitlusele ja toetades nende piirkondade eesmärki saada jäätmevabadeks piirkondadeks;

35. tunnistab äärepoolseimate piirkondade jäätmekäitluse keerukust ja suuri kulusid ning vajadust toetada investeringuid taristusse, sealhulgas Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu, et hõlbustada üleminekut ringmajandusele;

Kliimamuutused

36. toetab äärepoolseimate piirkondade pühendumist ELi eesmärgile saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus ja tuletab meelde nende piirkondade haavatavust kliimamuutuste suhtes;

37. usub, et Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärgid on kooskõlas kõnealuse teatise sätetega, on rahul selle sõnaselge nimetamisega ning loodab, et see viide annab tõuke äärepoolseimate piirkondade õiglaseks üleminekuks kliimaneutraalsele majandusele;

38. kutsus üles hindama ja käsitlema kõiki CO₂ heite vähendamise meetmeid terviklikult, püüdes leida õiglast tasakaalu keskkonnaalaste argumentide ning kodanike juurdepääsu ja majanduse säilitamise vajaduse vahel;

39. juhib tähelepanu vajadusele paremini kohandada õiglase ülemineku fondi abikõlblikkuse kriteeriumeid ning võtta äärepoolseimate piirkondade tegelikku olukorda arvesse kliimamuutustega kohanemist käsitlevas ELi pikaajalises strateegilises visioonis;

Energiapööre

40. väljendab heameelt äärepoolseimaid piirkondi toetavate meetmete üle, mis on sätestatud taastuvenergia direktiivis, ja ELi saarte puhta energia algatuse üle ning innustab komisjoni selles suunas tööd jätkama;

41. tuletab meelde, et äärepoolseimad piirkonnad on ainsad fossiilkütustest sõltuvad piirkonnad, kus on isoleeritud energiasüsteemid, mida ei saa ühendada Euroopa võrkudega, ning peab kahetsusväärseks, et Euroopa ühendamise rahastus ei ole selle konkreetse olukorraga kohandatud; on seisukohal, et äärepoolseimad piirkonnad tuleb hõlmata õiglase ülemineku mehhanismi ja nad peavad saama kasu meetmetest, millega toetatakse üleminekut puhtale kütusele;

Teadusuuringud ja innovatsioon

42. tunnustab komisjoni pühendumist äärepoolseimatele piirkondadele innovatsiooni valdkonnas, et rõhutada nende võimet toimida uuenduslike lahenduste katsetamise laboritena, et saavutada tippase ja tugevdada väärtusahelaid;

43. peab kiiduväärseks praeguse programmi „Horisont 2020“ raames äärepoolseimatele piirkondadele mõeldud sihipäraste koordineerimis- ja toetusmeetmete rakendamist ning juhib tähelepanu vajadusele võtta tulevaste teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamprogrammide koostamisel arvesse ettevalmistava meetme FORWARD järeltule, nagu teatise on märgitud;

Sotsiaalküsimused, tööhõive, haridus ja koolitus

44. on seisukohal, et Euroopa Komisjon peab võtma äärepoolseimaid piirkondi arvesse Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise tegevuskava raames esitatavates algatustes, edendades võrdseid võimalusi, juurdepääsu tööturule, õiglasi tööttingimusi ning sotsiaalkaitset ja sotsiaalset kaasatust;

45. rõhutab COVID-19 pandeemia põhjustatud kriisi tohutut mõju äärepoolseimate piirkondade tööhõivele, samuti vaesuse määra märkimisväärset suurenemist majandustegevuse vähenemise ja käibe kahanemise tõttu olulistest sektorites ning vajadust jätkata eriotstarbeliste vahendite tugevdamist, et toetada nii uute tegevusvaldkondade loomist kui ka töökohtade säilitamist traditsioonilistes sektorites;

46. nõuab meetmeid, mis suurendaksid äärepoolseimate piirkondade osalemist kõigis programmi „Erasmus+“ meetmetes, ning koostöö- ja vahetusprojektide edendamist nende piirkondade ja kolmandate riikide, eelkõige nende naaberriikide inimeste ja organisatsioonide vahel;

47. loodab, et Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondis tagatakse vajalik paindlikkus abi andmiseks juhul, kui põhjalik restruktureerimine mõjutab oluliselt äärepoolseimate piirkondade majandust;

Juurdepääs konkurentsivõimelisusele, ettevõtlikkusele ja integreeritusele ühtsel turul

48. juhib tähelepanu sellele, et praegune kriis on avaldanud väga suurt mõju kõnealuste kaugete piirkondade ligipääsetavusele õhuteed pidi ning vajadusele säilitada ühendatus kriisielsel tasemel, sest nad sõltuvad täielikult mere- ja lennutranspordist;

49. nõuab tungivalt, et äärepoolseimate piirkondade kaugust, geograafilist eraldatust ja territoriaalset hajutatust võetaks arvesse selliste meetmete väljatöötamisel, vastuvõtmisel ja rakendamisel, mille eesmärk on vähendada füüsilist ja digitaalset lõhet ligipääsul ELi turule ning samuti piirkondade endi sees ja nende vahel; tuletab meelde, et õhuteed pidi juurdepääs on oluline ka turismisektori konkurentsivõime jaoks;

50. Turism on paljude nende piirkondade jaoks peamine majandusmootor ja kannatab eriti rängalt COVID-19 pandeemia tagajärgede all. Komitee nõuab seepärast tungivalt, et komisjon võtaks seda arvesse äärepoolseimate piirkondade füüsilise ligipääsetavuse parandamisele suunatud poliitika kujundamisel;

51. tunneb heameelt äärepoolseimate piirkondade ühendusvajadusi käsitleva uuringu üle ning selle üle, et komisjon on võtnud arvesse äärepoolseimate piirkondade kehva olukorda ning sõltuvust sadamatest ja lennujaamadest, pakkudes välja meetmeid Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Euroopa ühendamise rahastu raames; on siiski seisukohal, et need meetmed ei ole piisavad ja et transpordipoliitika tuleb viia vastavusse äärepoolseimate piirkondade tegeliku olukorraga;

52. rõhutab, kui olulised on investeeringud linnatranspordisõlmede ülekoormatuse vähendamiseks ja säästvate maismaatranspordiliikide soodustamiseks;

53. peab kasulikuks näha Euroopa ühendamise rahastu raames ette toetused tuumikvõrkude, sealhulgas merekaablite kasutuselevõtuks, et ühendada äärepoolseimad piirkonnad oma liikmesriigi teiste osadega, omavahel ning ELi ja kolmandate riikidega;

Integreerumine oma geograafilise piirkonnaga

54. juhib komisjoni tähelepanu sellele, et äärepoolseimate piirkondade piirkondlik integreerumine oma geograafilise piirkonnaga on jätkuvalt esmatähtis eesmärk ja Euroopa territoriaalse koostöö programmid on selle eesmärgi saavutamise peamine vahend, ning peab seepärast hädavajalikuks säilitada nendele programmidele eraldatud rahalised vahendid ja võtta kasutusele uus äärepoolseimate piirkondade komponent, piiramata siiski nende piirkondade juurdepääsu muudele komponentidele ja nende rahalistele eraldistele;

55. peab kahetsusväärseks, et Euroopa äärepoolseimate piirkondade kaasrahastamismäär on ETK-INTERREGi perioodil 2021–2027 kehtiva määruse kohaselt madalam; see ei vasta strateegilisele tähtsusele, mille komisjon on alates 2004. aastast omistanud äärepoolseimate piirkondade piirkondlikule integratsioonile vastavates geograafilistes piirkondades;

56. kutsub komisjoni üles toetama Interregi programmi raames äärepoolseimate piirkondade ühiseid strateegilisi koostööprojekte;

57. tuletab komisjonile meelde tema ülesannet leida konkreetne, lihtne ja selge lahendus, mis võimaldab ühiselt kavandada Euroopa Regionaalarengu Fondi ja naabruses asuvate kolmandate riikide rahastamisvahendeid. Komitee peab kahetsusväärseks, et seda konkreetset lahendust ei ole veel loodud, ning nõuab, et komisjon lahendaks selle küsimuse lõplikult programmitöö perioodil 2021–2027;

Ränne

58. rõhutab, et äärepoolseimad piirkonnad on muu hulgas oma lähiümbrusest saabuvate ebaseaduslike rändajate sisenemisel eesliinil, ning juhib tähelepanu rändevooegade haldamise suurele mõjule kogu nende avalikule poliitikale, eriti seoses vastuvõtu- või kaasnevate meetmete rakendamisega saatjata alaealiste suhtes;

59. tuletab meelde komisjoni kohustust toetada äärepoolseimaid piirkondi rändeküsimuste jätkusuutlikul haldamisel ning nõuab, et rahastamisperioodiks 2021–2027 nähtaks Varjupaiga- ja Rändefondi kaudu ette konkreetsed meetmed;

Järeldused

60. juhib Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi ja nõukogu tähelepanu vajadusele võtta äärepoolseimaid piirkondi arvesse Euroopa tulevikku käsitlevates aruteludes ja Euroopa tulevaste poliitikameetmete väljatöötamisel, tagades ELi toimimise lepingu artikli 349 täieliku ja nõuetekohase rakendamise.

Brüssel, 10. detsember 2020.

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

**Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus**
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET